

IntersECCions

Educació
Cultura
Comunitat

El Prat
de Llobregat

**AJUNTAMENT DEL
PRAT DE LLOBREGAT**

L'Alcalde

Lluís Mijoler Martínez

**Regidora d'Educació
i Cultura**

Pilar Eslava Higuera

**Directora de l'Àrea
d'Educació i Cultura**

Fina Rifà Dachs

**Cap del Servei
de Cultura**

Rafa Milán Amat

**Cap de la Secció
d'Educació**

Joan Carles Navarro
Morera

Directora del programa

Cristina Castells Tort

Responsables d'àmbit

Marta Ardiaca Calonge
Núria del Campo Balada
Marga Gómez Inglada
Leticia Marfil Martín
Carme Villén Pérez

**OFICINA TÈCNICA
D'INTERSECCIONS**

**Direcció Oficina
Tècnica**

Cristian Año Frohlich

**Comunicació
i documentació**

Andrea Arasa Catalán

**Coordinació àmbit
Educació en les arts
i àmbit Lectura**

Alba Tor

**Coordinació àmbit
Coneixement científic,
tecnològic, digital
i àmbit Coneixement
de la ciutat**

Anna Colominas Abelló

**Coordinació àmbit
Impuls de l'anglès**

Anna Aragó Vendrell

IntersECCions és un programa de

**Ajuntament del
Prat de Llobregat**

Amb la col·laboració de

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació**

**Diputació
Barcelona**

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET

IntersECCions

Educació
Cultura
Comunitat

El Prat
de Llobregat

P6

La cultura i l'educació transformen

P12

Teixir ciutat, ara més que mai

Lluís Mijoler Martínez
L'Alcalde

Una intersecció és, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, un “indret on les traces de dues vies es travessen”. És doncs un element bàsic del que estan fetes les ciutats; en sentit físic, però també i especialment en sentit figurat. Les ciutats són, en essència, un conjunt de punts i espais de trobada.

Aquest llibre sobre el programa IntersECCions, que impulsem al Prat des de fa cinc anys, s'edita quan tot just comencem a superar una pandèmia que ens va robar precisament això: els espais de trobada. D'un dia per l'altre vam haver d'abandonar carrers i places, tancar equipaments, confinar escoles. Vam haver de renunciar a allò que distingeix la vida ciutadana.

Sortir de la pandèmia implica refer aquests punts de trobada. No en va la intersecció més cèlebre de la regió barcelonina, els xamfrans de l'Eixample, són també fruit d'una epidèmia: el còlera que assolava les ciutats del segle XIX. Enlloc de resignar-s'hi, com propugnava el determinisme dels liberals malthusians, el socialista utòpic Ildefons Cerdà va projectar una ciutat airejada i endreçada que preservés la salut de la seva gent i mirés de garantir el progrés social.

D'allò fa un segle i mig. Avui, el municipalisme segueix sent agent d'una innovació que no només al cor d'una metròpoli que per ser justa i equilibrada ha de ser policèntrica, sinó també en ciutats com el Prat segueix impulsant la creació de noves interseccions, de nous punts de trobada ciutadans. Exemple d'això són el Cèntric, un espai cultural que ocupa el cor de la nostra ciutat, o el renascut Teatre L'Artesà, node clau en la xarxa de complicitats que teixeixen centres i entitats culturals, escoles a través del programa IntersECCions.

Ara que hem de tornar a reteixir les nostres ciutats, (re)generant punts de trobada, ens reafirmem en aquella visió, també orgullosament utòpica, amb què fa cinc anys vam començar a impulsar al Prat aquest projecte pioner que implica avui tots els centres educatius públics de la ciutat, agents culturals, entitats de cultura popular... i que plasmàvem al Pla d'Actuació Municipal per aquest mandat.

Ara més que mai, sabem que la cultura cura. Que la creació és una eina clau, en moments de desesperança i de manca d'horitzons, per imaginar nous móns possibles. “La cultura és segura”, era un lema necessari per reivindicar, en temps de covid, la represa de les activitats teatrals, musicals, artístiques... Però en el fons, com bé han advertit alguns activistes culturals, la cultura és perillosa, deliciosament, creativament, perillosa, perquè és una eina per emancipar anhels i imaginaris.

Ara més que mai, hem copsat la dimensió transformadora que té l'educació. Perquè amb les escoles tancades ha resultat evident la funció integradora que tenen, l'eina de cohesió i de generació d'igualtat que suposen.

Ara més que mai, en definitiva, ha esdevingut evident que impulsar la ciència i el suport mutu en comunitat és una qüestió de supervivència de l'espècie. Perquè si les pandèmies són una constant en les societats humanes, també ho són la por i l'exclusió com a resposta a aquesta i a qualsevol altra de les incerteses inherents a la nostra existència. I davant d'aquesta por i exclusió, la vacuna més eficient sempre són el pensament crític i la solidaritat.

Ara més que mai, doncs, reivindicuem en l'educació i la cultura en comunitat com a eines de transformació social. I ara més que mai, volem que aquests siguin eixos vertebradors del model de ciutat que seguim construint.

Al Prat teixim interseccions, al Prat impulsem IntersECCions!

Una aposta de ciutat, des de la cultura i l'educació amb la comunitat

Pilar Eslava Higuera
Tinenta d'alcalde d'Educació i Cultura

El procés d'elaboració d'aquesta publicació i l'experiència de lectura que generarà vol esdevenir una oportunitat d'intercanvi, coneixement i reconeixement que reculli els objectius i l'esperit del programa IntersECCions.

En un moment de pandèmia en què les circumstàncies han imposat i imposen el distanciament com una mesura necessària per assegurar la continuïtat dels processos de treball, el programa cerca mantenir viva la seva dimensió de projecte de ciutat en xarxa, des d'una perspectiva comunitària i col·lectiva, i ho fa reforçant l'escolta i la veu de totes les persones que hi participem a través d'aquesta publicació.

Quan ja fa més de cinc anys que vàrem començar el disseny d'IntersECCions i quatre del seu desplegament, amb més de seixanta actuacions actualment en funcionament a tots els centres educatius públics de la ciutat, volem reforçar els valors del programa posant-los en relació amb els diferents agents i projectes i reforçant la idea de marc comú, fent visible i donant veu a la pluralitat d'experiències que hi conflueixen i el seu caràcter col·lectiu i comunitari.

Una aposta de ciutat

Fem una mica de memòria i mirem cap enrere: IntersECCions és el resultat d'una aposta política que es va formular just a l'inici del mandat passat i que avui té plena vigència, orientada a situar l'educació i la cultura com a veritables eixos transformadors de la ciutat. Els Plans d'Actuació Municipal 2015-2019 i 2020-2023 així ho recullen. "Situem l'Educació i la Cultura com a eixos estratègics de ciutat i motors de transformació social. Tenim el repte d'avançar en la construcció d'una societat més igualitària, equitativa, lliure i democràtica; i aquest canvi l'hem de generar a partir de l'Educació i la Cultura, perquè sense un canvi cultural no serà possible un veritable canvi social" (PAM 2020-2023).

Per què l'educació i la cultura?

La cultura i l'educació són dos elements que garanteixen la igualtat d'oportunitats, el pensament crític, la creativitat i la qualitat de vida de les persones.

Aspirem, amb una formulació no exempta d'utopia, que a mitjà i llarg termini la cultura i l'educació siguin els principals eixos vertebradors de la nostra ciutat. Els considerem espais de treball, transversals i en constant transformació, que han d'integrar tots els membres de la comunitat i que han d'ajudar-los a assolir els valors més elevats de la democràcia, entre aquests valors, la plena participació, la convivència, la llibertat, la solidaritat i el respecte i l'estima al nostre planeta. Perseguim una transformació social avançant cap a una societat més justa i igualitària, amb un creixement del capital cultural i educatiu de totes les persones tant en l'àmbit individual com en el col·lectiu.

Som conscients igualment que la cultura i l'educació no són només allò que es produeix dins dels equipaments culturals o dels centres educatius. La seva gestió requereix una mirada àmplia, una participació genuïna dels agents culturals i educatius, el compromís institucional en l'aportació dels recursos necessaris i una sèrie d'adaptacions a noves realitats, a nous reptes emergents i a nous desafiaments encara per venir.

Amb la comunitat

Treballem des de l'educació i la cultura amb una perspectiva comunitària per fer front als reptes de ciutat, posant la ciutadania al centre de l'acció i reforçant la idea d'una comunitat educativa i cultural ampla i saludable.

És un propòsit del programa integrar tots els actors rellevants de l'educació i la cultura de la ciutat: escoles i instituts, mestres, famílies, centres culturals, associacions, AFA i entitats, biblioteques i professionals. Cercant la integració –ja no emergent, sinó imprescindible– de les diferents cultures existents a la ciutat dins d'un sentiment compartit d'identitat i comunitat, i dedicant temps i recursos a conèixer i caracteritzar qui forma part d'aquesta comunitat en cada moment, entenent que no es tracta d'un ens immòbil, sinó viu i canviant.

IntersECCions: educació, cultura i comunitat

Les interseccions defineixen els espais comuns, els espais de trobada de parts inicialment diferenciades. Així el Programa *IntersECCions: educació, cultura i comunitat* neix com un espai de confluència que té per missió el desenvolupament cultural i artístic de les persones al llarg de la seva vida, amb l'objectiu de construir una ciutadania conscient, crítica, lliure i feliç. Així mateix vol millorar-ne la qualitat de vida, formant persones amb capacitat crítica, amb una mirada oberta i amb interessos culturals diversos, i facilitant pràctiques culturals diferents.

IntersECCions es construeix des del reconeixement i la confiança de tots els actors implicats i es posa en funcionament a partir de la creació de les condicions propícies perquè pugui desenvolupar una concepció de la ciutat com a espai d'aprenentatges connectats on es fan efectius els drets educatius i culturals.

Estem parlant de drets culturals i democratització de la pràctica cultural, de les oportunitats d'accés i participació en la cultura. També del dret a l'educació, d'un ecosistema educatiu amb més i millors oportunitats educatives amb la connexió entre centres educatius, equipaments culturals i entitats de la ciutat.

I això només ho podem dur a terme fent front a les desigualtats que es produeixen a la nostra comunitat, actuant de manera irrenunciable des de l'equitat, treballant pel benestar de totes les persones i aportant-hi un nombre important de recursos públics per arribar a tothom.

A IntersECCions es transforma la idea de “consum” cultural i educatiu en un concepte nou “d'experiència compartida” cultural i educativa integral per tots els membres. Superant la concepció de “prestació de serveis” per part de l'administració i passant a la col·laboració i la corresponsabilitat, a la construcció compartida de projectes.

Des de la innovació abandonem la gestió en “compartiments estancs” de la cultura i l'educació per transformar-la en una gestió dialogada, participada, transversal i comunicada, on els agents implicats són reconeguts i escoltats en la construcció de l'espai comú. Plantegem IntersECCions també com una oportunitat d'innovació i transformació institucional com a programa laboratori de polítiques públiques municipals innovadores.

I com a institució, ens és imprescindible per a l'enfortiment i la sostenibilitat del programa la col·laboració entre administracions; en concret vull destacar el conveni de col·laboració vigent amb el Departament d'Educació de la Generalitat, com a manifestació del seu compromís, i el suport i la col·laboració de la Diputació de Barcelona en el context del seu programa Educació 360, amb el qual compartim un marc comú de treball.

Els reptes. Continuem treballant

IntersECCions és un programa que necessita temps i en el qual sovint el procés està per sobre dels resultats immediats. La seva implementació a tots els centres educatius públics de la ciutat en els darrers quatre cursos ens fa estar contents dels resultats assolits, però sabem que hem de seguir treballant amb intensitat, fent viu el nostre compromís, adaptant-nos als canvis que es produeixen al nostre entorn i eixamplant i intensificant els vincles i les connexions amb les famílies i la comunitat. Som conscients que no hem avançat prou en aquest sentit.

I aquest és el nostre repte. Hem d'aprofundir la cooperació entre agents diversos, garantint la participació de la ciutadania i de les diferents comunitats de la ciutat. Volem trobar nous espais de diàleg i establir aliances amb un conjunt molt important de persones de la nostra comunitat que queden fora de les propostes culturals i educatives que la ciutat els ofereix. I ho farem amb tots vosaltres i aprofundint i consolidant aquesta intersecció entre educació, cultura i comunitat.

Visions panoràm

P14

P17

P20

P24

iques

Com promoure els drets culturals integrant l'educació i la cultura

Per

Jordi Baltà
Portolés

Consultor a Trànsit
Projectes. Expert de
la Comissió de Cultura
de CGLU, i de la
Convenció sobre la
Diversitat d'UNESCO

Igual com passa en altres àmbits de les polítiques públiques, les polítiques culturals es poden orientar en funció d'objectius i principis diferents: n'hi ha que prioritzen l'existència de grans equipaments culturals, la realització d'activitats que atreguin molta gent o la conservació del patrimoni cultural, per exemple. I n'hi ha d'altres que, de la mateixa manera que en les polítiques educatives o sanitàries es poden prioritzar el dret a l'educació o el dret a la salut, fan èmfasi en l'ampliació de les oportunitats perquè totes les persones que conviuen en un poble o ciutat puguin exercir el seu dret a participar en la vida cultural. En aquests contextos, s'entén que la cultura és un procés dinàmic, vinculat a la manera com les persones interpreten el seu entorn i contribueixen a configurar-lo, i que la vida cultural serà més rica com més oportunitats hi hagi perquè el conjunt de la ciutadania pugui incidir-hi.

L'exercici dels drets culturals i el foment de la sostenibilitat: IntersECCions com a exemple

Hi ha diversos aspectes de la feina que IntersECCions duu a terme al Prat de Llobregat que crec que encaixen en aquesta interpretació de la vida cultural i de les polítiques culturals, i m'agradaria explorar-los en les pàgines que segueixen. D'entrada, posar l'accent en el dret de participar en la vida cultural hauria de comportar ser conscients dels obstacles que sovint dificulten l'accés a la cultura, tant si ens

referim a la dimensió més institucional de la cultura com a la capacitat que les pràctiques culturals pròpies, de qualsevol naturalesa, s'incorporin als àmbits reconeguts o "legitimats" de la vida cultural (ITD, 2015; Institut de Cultura de Barcelona, 2020), i treballar perquè aquests obstacles tinguin menys pes. Entre els factors que habitualment dificulten la participació en la vida cultural, hi ha, per exemple, els espais que associem amb la vida cultural: el fet que, en moltes poblacions, només una part de la població acostumi a visitar els principals equipaments culturals, per exemple. En aquest sentit, entendre les escoles, els instituts i altres espais educatius com a entorns propis de la vida cultural contribueix a ampliar les oportunitats perquè més persones hi participin.

Justament, la reflexió al voltant de l'ampliació de les oportunitats per participar en la vida cultural ens condueix al segon aspecte significatiu: es fa inevitable abordar els factors socials i econòmics que incideixen en l'accés a la vida cultural i, alhora, subratllar el potencial que tenen les polítiques culturals per fomentar processos de reflexió crítica al voltant de la realitat. La confluència amb l'àmbit educatiu, que també és clau per tal de fomentar la capacitat reflexiva de la ciutadania, és molt important en aquest sentit. Iniciatives com els entorns d'aprenentatge i els laboratoris de propostes que formen part d'IntersECCions, així com la interpretació del programa com a part d'un "projecte global transformador que doti de sentit el conjunt de les polítiques culturals i educatives de la ciutat" (Milán, 2018; p. 49), entenen que les polítiques culturals poden

Entendre les escoles, els instituts i altres espais educatius com a entorns propis de la vida cultural contribueix a ampliar les oportunitats de participació.

Les polítiques culturals locals poden ajudar a visualitzar les múltiples històries, expressions i identitats que conviuen a l'espai urbà, oferint espai a maneres de viure i expressar-se que sovint no són visibles.

ajudar a “mostrar les costures” de la societat i a treballar per incidir-hi i transformar-la. En un sentit més operatiu, l'existència de beques per poder participar en activitats extraescolars i d'estiu també serveix per contrarestar el risc, sempre present, que la vida cultural, si és exclusiva d'unes poques persones, contribueixi a reforçar les desigualtats.

Tant la diversificació dels espais de la vida cultural com la incorporació d'una dimensió crítica i reflexiva a les polítiques culturals i la seva confluència amb els entorns educatius són processos que operen a mitjà i llarg termini, que donen fruit progressivament. Comporten pensar en el present, però també marcar un horitzó

col·lectiu de futur, un fet que també les distingeix d'aquelles polítiques i programes culturals més centrats en els resultats a curt termini i que sovint dediquen menys atenció als canvis estructurals.

Aquesta reflexió de fons és molt present en les propostes que des del 2004 vehicula la

Comissió de Cultura de l'associació internacional Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), especialment a través dels seus documents fundacionals, l'Agenda 21 de la cultura (2004) i Cultura 21: Accions (2015). Ambdós neixen de la idea que els aspectes culturals són essencials per al desenvolupament sostenible de les ciutats i els pobles, i que “la cultura és un bé comú que amplia la capacitat de cada persona per crear el seu propi futur. Totes les persones són portadores de cultura i participen en l'elaboració de cultura. La cultura és un procés que permet entendre, interpretar i transformar la realitat” (2015; p. 11). Diverses de les propostes que el document Cultura 21: Accions formula pel que fa a la integració entre les dimensions cultural i educativa de les ciutats es veuen reflectides en les accions d'IntersECCions: la participació de les institucions i entitats culturals en activitats educatives per a entorns formals i no formals; el foment de l'educació artística;

l'existència d'espais de trobada entre agents culturals, educatius i de formació permanent; la transversalitat de les polítiques municipals en matèria d'educació i cultura; l'esforç per millorar la informació al voltant de l'oferta existent en aquests àmbits; l'ampliació d'oportunitats per participar en activitats culturals als centres educatius de tota mena, etc.

Noves aproximacions a la governança de la cultura i l'educació

Un altre dels aspectes presents en aquests documents és la revisió dels processos de governança, és a dir, aquells que relacionen l'anàlisi i el debat amb la presa de decisions i la implementació de les polítiques culturals. Entendre la vida cultural com un entorn al qual tothom pot contribuir comporta també transitar cap a models de governança més horitzontals, en els quals més agents puguin participar en els processos deliberatius i en què s'escurcin les distàncies entre les institucions públiques i la resta dels agents que reflexionen i fomenten processos d'educació i cultura (centres educatius, equipaments culturals, entitats culturals i veïnals, professorat, professionals de diversos àmbits de la cultura, col·lectius informals, etc.).

No es tracta de perdre la responsabilitat fonamental que té l'administració pública com a garant de l'exercici dels drets culturals per tothom, sinó, d'una banda, de modular la manera de fer efectiu aquest dret, amb rols dels poders públics que poden variar segons les circumstàncies: *respectar* la llibertat d'expressió o de creació de les persones; *facilitar* la participació a través de l'existència d'equipaments i programes culturals, o de la dotació econòmica a entitats o artistes; *promoure*, de manera més activa i directa, accions educatives i de sensibilització al voltant de la diversitat o el patrimoni; *promulgar* normatives que facilitin la participació de més

La confluència de les polítiques culturals amb l'àmbit educatiu és clau per fomentar la reflexió crítica.

persones en els espais de presa de decisions; etc. (Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU, 2010). De l'altra banda, es tracta de connectar millor els espais de reflexió i els d'acció, les comunitats de pràctica i els entorns de presa de decisions, situant el conjunt d'agents concernits en una dinàmica de col·laboració. La connexió entre els laboratoris de propostes, els entorns d'aprenentatge i els projectes de terreny en el marc d'IntersECCions, i la resta d'iniciatives de foment de la participació ciutadana i de diàleg i reflexió compartides, crec que van en aquesta direcció.

La importància de l'entorn local: el dret a la ciutat

Iniciatives com l'Agenda 21 de la cultura remarquen que a les ciutats i als pobles, en places, biblioteques i escoles, és on més fàcilment es pot fer efectiu el dret a participar en la vida cultural (en relació amb això, vegeu també Martinell, 2014). Aquesta constatació posa en relleu l'aportació que els equipaments de proximitat (biblioteques, centres cívics, casals de joves, etc.) i programes municipals com IntersECCions poden fer a l'exercici dels drets culturals per tothom, i subratlla la importància de dotar-los de recursos i garantir que siguin accessibles i inclusius. Alhora, exercir aquests drets també obre la porta a poder-ne fer efectius d'altres, i em voldria aturar especialment en l'anomenat "dret a la ciutat", que té a veure amb la capacitat de les persones de participar en la definició de la ciutat on volen viure, i de canviar i reinventar la ciutat d'acord amb les seves aspiracions (Harvey, 2013). L'existència de polítiques educatives i culturals ambicioses,

Entendre la vida cultural com un entorn al qual tothom pot contribuir comporta també transitar cap a models de governança més horitzontals.

que fomentin la creativitat, l'esperit crític, el treball col·lectiu i l'apropiació de la ciutat, pot ser una de les bases per modelar ciutats més democràtiques i coherents amb els desitjos de la ciutadania.

Inevitablement, una ciutat pensada d'acord amb les aspiracions de les persones que hi viuen ha de fer palesa la seva diversitat. El sociòleg francès Henri Lefebvre, que va teoritzar sobre el dret a la ciutat l'any 1968, va parlar també del "dret a la diferència", entenent-lo com una expressió de la lluita contra l'homogeneïtzació cultural i la fragmentació i la jerarquia social pròpies del capitalisme, i va remarcar la importància de l'àmbit cultural a l'hora de fer efectiu el dret a la diferència (Martin, 2006). En aquest sentit, les polítiques culturals locals poden ajudar a visualitzar les múltiples històries, expressions i identitats que conviuen a l'espai urbà, oferint espai a maneres de viure i expressar-se que sovint no són visibles, i alhora generant entorns on diverses expressions es puguin trobar, reconèixer-se i construir referents per a la vida en comú. La intersecció entre les polítiques educatives i culturals ofereix múltiples punts d'entrada per dotar d'eines, reflexionar, crear i generar narratives al voltant d'aquesta diferència, i per contribuir d'aquesta manera a fer efectius el dret a participar en la vida cultural i el dret a la ciutat. ■

- 1 CGLU / IV Fòrum d'Autoritats Locals per a la Inclusió Social de Porto Alegre. (2004). *Agenda 21 de la cultura. Un compromís de les ciutats i els governs locals per al desenvolupament cultural*. CGLU. Disponible a http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/multi/ag21c_ct.pdf [8/6/2021]
- 2 CGLU. (2015). *Cultura 21: Accions. Compromisos sobre el paper de la cultura a les ciutats sostenibles*. CGLU. Disponible a http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/multi/c21_2015web_cat.pdf [8/6/2021]
- 3 Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU. (2010). *Derecho de toda persona a participar en la vida cultural (artículo 15, párrafo 1a), del Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, E/C.12/GC.21/Rev.1*. Consell Econòmic i Social de l'ONU. Disponible a <https://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/docs/E.C.12.GC.21.Rev.1-SPA.doc> [8/6/2021]
- 4 Harvey, D. (2013). *Rebel Cities: From the right to the city to the urban revolution*. Verso.
- 5 Institut de Cultura de Barcelona. (2020). *Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona: procés d'elaboració i anàlisi de resultats. Informe*. Ajuntament de Barcelona. Disponible a https://barcelonadadescultura.bcn.cat/wp-content/uploads/2020/02/EnqCultura2019_Informe_CA.pdf [8/6/2021]
- 6 ITD. (2015). *Agents culturals sota radar. Emergència, invisibilitat, independència i relacions amb l'administració: aproximació a una realitat canviant*. Diputació de Barcelona. Disponible a <https://www.diba.cat/>
- 7 Martin, J.-Y. (2006). "Une géographie critique de l'espace du quotidien. L'actualité mondialisée de la pensée spatiale d'Henri Lefebvre". *Article Journal of Urban Research*, 2. Disponible a <https://journals.openedition.org/articulo/897> [8/6/2021]
- 8 Martinell, A. (2014). *Vida cultural, vida local*. CGLU. Disponible a http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/es/newa21c_alfons_martinell_spa.pdf [8/6/2021]
- 9 Milán, R. (2018). "Educació, cultura, comunitat (transformació social al Prat de Llobregat)". A: Diversos autors, *Més enllà del binomi cultura i educació: aproximacions des de l'àmbit local*. Diputació de Barcelona. Disponible a <https://www.diba.cat/documents/326398/2016703/Mes+enlla+del+binomi+cultura+i+educacio/21b68075-40be-4184-a9e5-17bd90b97950> [8/6/2021]

Pràctiques híbrides i espais de possibilitat entre cultura i educació

Per

Judit Vidiella
Pagès

Doctora en Belles Arts per la Universitat de Barcelona. Docent a l'Escola Universitària ERAM. Interessada en Pedagogies Culturals i Pràctiques Feministes.

La creixent expansió de projectes generats de forma híbrida i col·laborativa entre institucions culturals i educatives ha portat a la necessitat i l'oportunitat de repensar les contribucions del camp cultural al camp educatiu i viceversa, i les maneres en què ambdós s'han relacionat. Un ecosistema de pràctiques diverses, ric i plural, nodrit per un conjunt divers d'agents, col·lectius, associacions, plataformes i entitats en l'àrea de la producció cultural i artística, i també dels àmbits educatius, socials i comunitaris, que aporten altres maneres de fer i de desbordar les delimitacions tradicionals entre cultura i educació.

Aquestes interseccions entre cultura i educació generen un tercer espai híbrid i possibilitador de noves pràctiques, metodologies i identitats professionals, que aporten un component reflexiu i crític en fer-nos sortir de la zona de confort i haver-nos de relacionar amb dinàmiques, agents i contextos diversos.

Sortir de la zona de confort

En el cas d'escoles i centres educatius, el canvi més significatiu que pot aportar és el gir pel qual docents i discentos deixen de veure's com a mers transmissors-reproductors del coneixement compartimentat, en obrir-se a oportunitats de creació i producció de sabers situats, diversos i plurals que van més enllà de les matèries i els temps curriculars, cap a pràctiques culturals que generen processos i dinàmiques més enllà de l'aula.

En el cas d'equipaments, associacions i entitats culturals, per la seva complexitat d'agents (artistes, associacions, veïnats, mediadors, etc.), d'espais (centres culturals, centres cívics, espais autogestionats, ateneus, etc.) i de pràctiques (recerca, treball de camp, creacions artístiques col·lectives, accions al territori, etc.), es generen maneres de fer col·lectives i de producció de sabers i experiments polítics i culturals participatius que reforcen la ciutadania, la vida en comú i la democràcia participativa, explorant el que hi ha de pedagogia en la cultura, com també el que hi ha de cultural en la pedagogia.

De la mateixa manera, els espais d'educació, formació i producció cultural es dilueixen i desdibuixen, i apareixen nous contextos més enllà dels tradicionals equipaments pensats com a centres educatius o com a centres culturals (museus, biblioteques, centres cívics, sales de concerts, fàbriques de creació, escoles...). Així, qualsevol espai pot ser potencialment un detonador d'experiències d'aprenentatge i de pràctica: una acció al carrer, una recerca impulsada per una associació, un projecte artístic en un centre hospitalari, etc.

Tot això ens porta a repensar les divisions tradicionals entre espais d'educació formal, no formal i informal o espais de producció de cultura popular *versus* "alta cultura". Els encreuaments entre aquests espais i contextos esdevenen pols experimentals d'innovació i professionalització, amb aportacions d'iniciatives sovint excèntriques que ofereixen una mirada crítica a l'educació, la cultura i la noció de creativitat.

Els encreuaments entre espais i contextos esdevenen pols experimentals d'innovació i professionalització, que ofereixen una mirada crítica a l'educació, la cultura i la noció de creativitat.

Fertilitzacions encreuades

Des del punt de vista metodològic, algunes maneres de fer que ja han sigut explorades tant en el context educatiu com en l'artístic i el cultural poden generar potencialitats significatives en aquests encreuaments entre cultura i educació, ja que impliquen una reconceptualització dels espais, els temps i els ritmes d'aprenentatge.

En els entorns educatius es tracta d'obrir-se més al procés que no pas al resultat final, recuperant les aproximacions afins al treball per projectes i per problemàtiques, o a les metodologies basades en les arts, que aporten processos d'indagació col·laboratius amb altres entitats i agents externs, explorant maneres de fer afins en l'àmbit artístic i cultural, que permeten entendre els espais educatius com a espais on el saber està viu, en permanent canvi, i en diàleg amb altres contextos i realitats diverses que ens confronten.

Aquestes aproximacions no plantegen l'acció educativa solament des del punt de vista del consum formatiu, sinó, a més, de quina manera contribueixen amb la idea de comunitats d'aprenentatge i bé comú, amb la implicació de famílies, veïns i veïnes, en posar en relació altres formes de saber més encarnades i actuals (feminismes decolonials, canvi climàtic, sostenibilitat, migracions, precarietat...) i en comprendre que els espais educatius també produeixen cultura i pràctiques culturals.

Es parla molt del que aporten l'estètica i la pràctica artística i cultural a l'educació (com a metodologia de renovació, innovació, capital cultural...), però menys sobre què aporten les pedagogies i el treball educatiu a la producció cultural.

En el cas dels espais culturals, pel seu caràcter menys estructurat, els processos solen desenvolupar-se des d'unes lògiques de participació més flexibles, àgils i experimentals, explorant formes d'educació expandida, autoeducació, pedagogies radicals, treball comunitari, producció cultural col·laborativa, cultura lliure, innovació social... a partir de les quals les accions educatives poden aprendre maneres de fer. Alhora, des de l'àmbit cultural es pren consciència que aquestes lògiques participatives esdevenen espais d'aprenentatge

per a qualsevol edat i moment de la trajectòria vital de les persones. És important, però, que aquestes maneres de fer no es quedin en un relat aporètic, és a dir, que pel sol fet de generar una participació es considerin ja una pràctica d'èxit i celebració, sinó que es busquin formes de visibilitzar els elements de tensió d'aquestes pràctiques per evitar relats pacificadors i romantitzats de les bondats de l'educació artística i cultural.

Facilitar l'emergència d'una ciutadania activa

Aquestes pràctiques híbrides ens plantegen altres maneres d'apropar-nos a la producció del coneixement i de les experiències culturals. En partir de formes de treball col·lectiu i en xarxa, impliquen uns perfils professionals que sàpiguin treballar en grup i delegar, explorar formes de cooperació, autogestió, descentralització i cogovernança; ser flexibles en els modes d'organització i gestió dels temps i els espais; saber distribuir l'autoria, i aprofitar les potencialitats de les intel·ligències col·lectives, els aprenentatges socials i les eines col·laboratives per codissenyar amb diversos grups de la ciutat.

La concepció sobre el tipus de subjecte que es deriva d'aquestes metodologies híbrides que posen l'èmfasi en la pràctica, l'experiència, la col·laboració en el procés i la indagació com a formes de coneixement i de relació, posa l'accent a incentivar una persona crítica, capaç de generar vincles i resoldre conflictes a través de processos d'indagació creativa. En definitiva, una noció de ciutadania activa i creativa que forma part d'una comunitat més àmplia en la qual tots els subjectes esdevenen agents per al canvi.

Aquestes maneres de fer haurien de permetre desconstruir les jerarquies, de manera que els col·lectius d'educadors o artistes i agents culturals, més que mers transmissors de coneixement unidireccional, esdevinguin activadors, facilitadors i mediadors que recullen, connecten, generen ressonàncies i posen al servei de la comunitat les oportunitats, sent un agent més en el procés d'indagació i exploració, i promovent la participació i les oportunitats d'intercanvi d'experiències i coneixements mutus.

Es parla molt del que aporten l'estètica i la pràctica artística i cultural a l'educació, però menys sobre què aporten les pedagogies i el treball educatiu a la producció cultural.

Relacions horitzontals

En haver-hi un ecosistema d'agents més complex i híbrid que participa en aquests encreuaments, es desdibuixen les fronteres entre qui proposa i qui gaudeix, qui ensenya i qui aprèn, qui genera pràctiques i qui les rep, de manera que les relacions que es donen entre persones implicades

generen unes pràctiques més dialògiques, negociades i democràtiques de la participació.

Solen ser comunitats d'aprenentatge més horitzontals on es negocien els rols i els posicionaments són canviants: ens podem trobar amb moments en els quals el rol necessari sigui el de facilitador o mediador, o, en d'altres, el d'impulsor i motor, o bé d'estimulador de col·laboracions i hibridacions; també en la necessitat d'acompanyar i posar en contacte, de relatar el procés o resoldre conflictes entre grups, etc.

En definitiva, posar en valor diversos agents i rols que formen part d'unes comunitats de pràctica interconnectades que aprenen i desaprenen. No hi ha una relació tan vertical, sinó processos d'indagació i participació partint dels sabers situats i les experiències personals que es posen al servei del procés. Això implica una major autonomia i interdependència del treball en xarxa i col·laboratiu, i una posada en valor d'altres sabers i aprenentatges connectats amb els vincles afectius, les cures, la sostenibilitat, etc.

Necessàriament, per aquesta fluïdesa de perfils i rols, la pràctica també estarà oberta als canvis i a la pluralitat de veus, que s'allunya dels models basats en una lògica passiva d'alumnes i públics als quals cal abastir de nous coneixements. Per contra, s'apropen més a laboratoris de pràctiques o formes experimentals de generar comunitats d'aprenentatge plurals, d'impulsar una ciutadania activa que confronta diversos relats, autories, imaginaris i formes de convivència i gaudi.

Connexions amb el pensament crític

Els sabers i les pràctiques que circulen en aquests espais no formals i informals solen estar vinculats a un aprenentatge experiencial, reflexiu i dialògic, lluny de la idea d'acadèmia o torre d'ivori. Són sabers situats i encarnats afins als valors i les polítiques feministes de la cura, als aprenentatges sobre les condicions materials de

la vida, als relats orals i plurals (sobre el barri, el gènere, la diversitat ètnica...), a les pràctiques d'apoderament i enunciació col·lectiva, a les formes de repensar la construcció identitària i la memòria comunitària, a l'oci i les afinitats relacionals, als temps no productius o a les pedagogies per a la transformació social. Així doncs, les formes d'accés al saber poden ser imprevisibles: des de fotografies familiars fins a entrevistes orals i objectes quotidians, així com també el que es pot considerar una pràctica cultural.

Totes aquestes genealogies posen de manifest la importància de concebre l'educació com una forma de producció cultural críticament implicada en la manera com el poder i el significat contribueixen a construir i organitzar el coneixement, els desitjos, els valors i les identitats. Així, l'educació no es redueix només a un domini d'habilitats, tècniques i coneixements, sinó que inclou una pràctica cultural que ha de donar compte dels relats i les històries de diversitat política, ètnica, cultural, de memòria social, així com de les imatges de futur que produeix, i en la qual totes les persones haurien d'estar implicades en la participació activa d'aquests relats diversos.

Partir d'aquesta mirada crítica als espais educatius implica repensar els continguts del currículum per incorporar-hi altres sabers i pràctiques que han estat invisibilitzats, com, per exemple, les aportacions de les dones al coneixement, diluir la separació cartesiana entre ment i cos amb la conseqüent separació entre assignatures físiques i assignatures teòriques, o bé repensar la divisió disciplinària compartimentada cap a una transdisciplinarietat on tot està interconnectat i es treballa a partir de problemàtiques i centres d'interès. Però també repensar el que s'entén per cultura i els referents que es donen, cap a una apertura als sabers transculturals i mestissos, a les pràctiques culturals populars i híbrides, connectades amb els sabers i les vides dels i les discents, amb els seus interessos i preocupacions. ■

Una major autonomia i interdependència del treball en xarxa i col·laboratiu implica una posada en valor d'altres sabers i aprenentatges connectats amb els vincles afectius, les cures, la sostenibilitat.

Ecosistemes d'aprenentatge: més enllà del programa IntersECCions

Per

Edgar Iglesias
Vidal

Professor Lector Serra
Hunter del Departament
de Pedagogia de l'UdG.
Membre de l'equip
de recerca LIBERI,
en Infància, Joventut
i Comunitat

L'ecosistema com a metàfora

La noció d'ecosistema d'aprenentatge s'inspira en la metàfora de la biologia educativa que descriu la configuració d'òrgans interdependents que actuen conjuntament en el seu context natural. En clau socioeducativa o cultural, i a partir del propòsit comú de proveir d'aprenentatges i experiències amb sentit, el municipi del Prat ha estat capaç de construir un marc d'intervenció comú des del programa IntersECCions. Aquest programa, a més, és generador de condicions propícies per al creixement d'un ecosistema d'aprenentatge a la ciutat amb vocació d'interpel·lar tant la ciutadania jove com l'adulta.

Oferim a la ciutat allò que és seu

Quan afirmem que les persones "aprenem al llarg i ample de la vida", estem dibuixant el perímetre de joc que propicia l'ecosistema. Som enmig d'una transició socioeducativa en la qual gran part dels aprenentatges tenen lloc gràcies a la seva base social i comunitària. És a dir, les enormes oportunitats d'aprenentatge que ens ofereix la ciutat del Prat quedarien limitades quant a l'accés i a la funció educativa si assumíssim que n'hi ha prou si aquestes oportunitats ja es troben distribuïdes al llarg de la geografia del municipi. En altres paraules, si fem cas a les evidències de recerca, el repte aquí és indefugible: com més connectades estiguin les oportunitats d'aprenentatge (entitats, serveis,

equipaments, escoles), més grans seran els aprenentatges entre la ciutadania. Es tracta, doncs, d'oferir a la ciutat allò que és seu, ja que la base comunitària dels aprenentatges és patrimoni col·lectiu.

L'equitat és el batec del nostre cor

La raó de ser d'un ecosistema com el del Prat és garantir l'equitat, tant educativa com la referent als drets culturals. De fet, som plenament conscients que, si no garantim les mateixes oportunitats d'aprenentatge a tothom, l'ecosistema no batega. I, en aquest sentit, hi tenim una aliança: l'ecosistema ofereix perspectiva i marc mental per situar quin ha de ser l'espai d'actuació de l'estratègia compartida. És a partir d'aquesta visió del territori que podem posar en pràctica estratègies com l'IntersECCions, que aplega i reforça accions de naturalesa diversa que bateguen conjuntament en favor de l'equitat.

Entre l'on som i l'on voldríem ser

D'ecosistemes d'aprenentatge, n'hi ha de diferents formes o amb diferents propòsits. Per exemple, els basats en l'*intercanvi de coneixements*⁽¹⁾ (xarxes de persones expertes i organitzacions que generen coneixement educatiu de valor), els creats per *transformar problemàtiques específiques* (com ara si dissenyem un procés d'innovació a la ciutat

Com més connectades estiguin les oportunitats d'aprenentatge (entitats, serveis, equipaments, escoles), més grans seran els aprenentatges entre la ciutadania.

L'ecosistema ofereix perspectiva i marc mental per situar quin ha de ser l'espai d'actuació de l'estratègia compartida.

per abordar comunitàriament l'absentisme escolar prematur) i els que tenen com a objectiu la creació de *noves oportunitats d'aprenentatge*⁽²⁾ (els quals estan basats en l'equitat i parteixen de la participació del seu teixit socioeducatiu i cultural). És precisament en aquesta última categoria on situem l'ecosistema d'aprenentatge del Prat, nodrit des de l'experiència de l'IntersECCions i fonamentat com a model d'organització comunitària a partir del repte compartit de vincular els aprenentatges a més sentit, felicitat i una qualitat de vida més alta.

Els agents⁽³⁾ que constitueixen i construeixen els ecosistemes els signifiquen, almenys, des de dues dimensions. En primer lloc, la *descriptiva*, que és present i té a veure amb "l'on som" i amb allò tangible (sovint discutible o interpretable), com ara les necessitats, la identificació d'oportunitats d'aprenentatge i els nous recursos a incorporar (organitzacions, serveis...). I, en segon lloc, la *ideològica*, que és futur i es relaciona amb la capacitat de projecció de nous horitzons d'acció i creixement. Té a veure, per exemple, amb "què volem?", "com hi arribem?" o "què hem après?".

Des d'aquesta perspectiva, considerem que els ecosistemes són obres imperfectes i en construcció. Però dins la seva imperfecció, hi trobem el nervi comunitari suficient per afirmar que, en moments de màxima complexitat com els actuals, existeixen pocs camins en solitud que assegurin l'equitat educativa.

Vitaminem el batec del cor

Per avançar en l'enfortiment i l'eficàcia dels ecosistemes d'aprenentatge i de la seva raó de ser, l'equitat, cal un canvi en la percepció dels ecosistemes, com a espais de treball en comú. És amb aquest propòsit que hem d'impulsar diferents accions.

Per exemple, ni ha d'*estratègiques* i suposen concebre que els ecosistemes han de ser universals i no únicament una qüestió que es posi en marxa sols en determinats barris o ciutats. També, considerar que sense equitat no hi ha qualitat educativa, i viceversa, ja que, si només perfils socials específics gaudeixen de l'oferta (educativa i cultural), tothom perd l'oportunitat d'aprendre de l'experiència de la relació. De fet, quan els ecosistemes ofereixen

propostes que universalitzen la qualitat dins el marc d'una oferta conjunta, la mobilitat i el capital social acostumen a incrementar-se. El benefici és per a tothom i el bé comú és l'altra cara de l'ecosistema.

En un altre ordre, n'hi ha d'*operatives*, i tenen a veure amb mesures orientades a la superació, per exemple, d'obstacles simbòlics que dificulten la funció de normalització social d'un ecosistema. De fet, l'equitat té un recorregut limitat si només adreçem esforços a garantir l'accessibilitat econòmica. Els ecosistemes, com a espais complexos i d'interdependència, permeten la comprensió de visions, llenguatges i trajectòries personals (d'alumnes, de participants en equipaments culturals, etc.). Considerem, doncs, que en la pràctica aquests factors esdevenen promotors del que anomenem *l'equitativitat*. A més, un resultat esperat en aquesta direcció el trobem en una major consciència comunitària i col·lectiva dels i les professionals per treballar plegats sostenint, així, l'equitat.

Fem de l'èxit educatiu una qüestió col·lectiva

L'ecosistema genera un espai d'acció col·lectiva en el qual els contextos d'aprenentatge (formal, no formal o informal) i els diferents àmbits que els travessen (educatiu, cultural, social, esportiu, etc.) són tots concebuts com de primer ordre. És des de la seva complementaritat que nodrim un dels propòsits més significatius per a qualsevol comunitat: l'èxit educatiu dels seus infants i joves. És a dir, concebem l'èxit educatiu en el marc d'un ecosistema com la combinació d'aprenentatges, tant acadèmics o instrumentals com personals, i des dels àmbits com el lleure educatiu o la cultura (en qualsevol de les seves expressions). Per tant, l'acumulació d'aprenentatges que ofereix la ciutat, des del motor de l'IntersECCions, supera la lògica d'allà on tenen lloc (l'espai-temps). A més, la perspectiva comunitària de l'èxit educatiu es contraposa a la deriva neoliberal de pretendre responsabilitzar únicament els infants o joves

La raó de ser d'un ecosistema com el del Prat és garantir l'equitat, tant educativa com la referent als drets culturals.

1 Per exemple, Teach For All.

2 Per exemple, Connected Learning de Chicago.

3 Tant professionals com educatius (per exemple, famílies) o com infants o joves.

del seu “èxit o fracàs” educatiu, o de privatitzar els èxits (a algunes escoles o institucions) i col·lectivitzar els fracassos (fent esmenes a la totalitat de la comunitat educativa).

L'art de la governança

No hi ha dos ecosistemes iguals, però sí paràmetres comuns que des de la governança són necessaris per acompanyar durant el creixement i la cura dels ecosistemes. La governança, com a art d'articular mecanismes d'acompanyament i lideratge, es caracteritza per un conjunt d'elements. Breument en citem alguns: el *lideratge distributiu* (donar joc i

garantir un clima positiu en el qual el conjunt de les contribucions són reconegudes), l'*eficiència* (optimització dels espais de treball compartits, posant atenció a no reproduir-hi lògiques de poder entre agents educatius), la *flexibilitat* (adaptació del disseny i els objectius a les singularitats de l'ecosistema i dels seus aprenents) i l'*eina* (concebre els espais de governança com a eina d'aprenentatge per als agents educatius mateixos, enriquant l'acció professional).

A continuació detallem els tres eixos inspiradors per al creixement d'un ecosistema d'aprenentatge. Oferim algunes orientacions que permeten aprofundir en allò que anomenem *conèixer, connectar-se i transformar* l'ecosistema. Val a dir que són principis d'acció totalment graduals i complementaris.

Conèixer l'ecosistema

A qui i què hem de conèixer?

Persones

Amb experteses concretes?
Que són un fons de coneixement per a la comunitat sense ser professionals de l'àmbit?
Líders comunitaris que actuen de nodes i tenen una àmplia visió de l'ecosistema?
Figures professionals per tal de conèixer, per exemple, les tasques d'un tècnic o tècnica d'integració social en un centre educatiu?
Coneixem quins són els llenguatges de les persones?

Organitzacions o serveis

Coneixem les diferències entre una ludoteca i un centre obert?
I entre el centre cívic i un espai d'art creatiu?

Espais

Coneixem com s'organitza el Pla Educatiu d'Entorn?

Temps

A l'oferta educativa o cultural d'estiu?

Evidències que genera l'ecosistema

Tenim presents i revisem els documents que generem, com, per exemple, mapatges o síntesis de necessitats?

Per què hem de conèixer?

Per donar resposta a pròpies necessitats

Ens trobem davant reptes als quals l'organització mateixa no pot donar resposta?

Per enriquir els aprenentatges

Som una entitat educativa que implementa suport educatiu i volem conèixer quina és la línia pedagògica de les escoles de l'entorn per millorar la qualitat d'allò que fem?

Per evitar situacions disfuncionals

Ens hem posat en la pell de les famílies que volten per la ciutat amb un llistat de recursos educatius buscant plaça per als seus fills i filles?

Quan i com volem conèixer?

Presencialment

Des d'espais de relació o coordinació tècnica?
Des dels espais que es generen posteriorment de caràcter informal?
Coneixem quins són els espais comunitaris d'importància per a l'ecosistema?
Participem en les escoles d'hivern i d'estiu?
Els aprofitem per conèixer la persona que dona vida al professional?
Quan s'incorpora algú a la nostra organització, li facilitem que conegui l'ecosistema?
Hem organitzat rutes comunitàries guiades?

Virtualment

Hem entrat a les webs de les organitzacions de l'ecosistema tot i que hi posem només allò que fem bé?

Accions estratègiques

Hem dissenyat catàlegs que unifiquen l'oferta segons àmbits i criteris de qualitat?
Ens atreviríem a intercanviar els llocs de treball durant una setmana amb un altre agent de l'ecosistema?
Coneixem les experiències de claudres enriquits? L'entrada de nous perfils professionals permet als docents conèixer l'alumnat a través de l'enriquiment de la seva mirada.

Connectar-se dins l'ecosistema

Amb qui i què hem de connectar?

Amb agents educatius

Participem en experiències híbrides de codisseny d'activitats educatives o culturals?
Participem en espais on hi ha múltiples agents a partir d'objectius i necessitats compartides?

Amb persones amb oportunitats d'aprenentatge

Si som docents, som conscients de la importància de conèixer l'oferta educativa i cultural fora del temps lectiu per difondre-la activament entre el nostre alumnat?

Amb persones per aprendre-hi

Com a equip educatiu, hem fet visites a domicilis de famílies per identificar les seves fonts de coneixement i enriquir la nostra programació educativa?

Per què hem de connectar-nos?

Més oportunitats d'aprenentatge i equitat

Hem connectat les activitats a nous espais i agents de l'ecosistema (places, parcs, artistes)?
Ens hem obert i transformat com a organització des de la connexió?
Necessitem incorporar nous agents en benefici de l'ecosistema?

Sentit prèviament definit

Suposem que ens estem coordinant amb un altre agent educatiu per parlar d'un infant. La connexió és per informar-nos d'allò que fa cadascú?
És per consultar una opinió podent-la tenir en compte o no?
És per modificar bidireccionalment i enriquir allò que fem?
És per imposar el nostre criteri?
Hem parlat abans de quin serà el sentit?

Quan i com volem connectar-nos?

Ritme

Hem pensat que hi ha connexions que, si les fem massa ràpid, poden no ser sostenibles? O al revés?
Ens hem posat d'acord?
Tenim eines, procediments, pautes, protocols, etc. per a la connexió?

Perfils estratègics

Hi ha perfils professionals que permeten que, a través de la seva tasca, el conjunt de l'organització quedi connectat amb l'ecosistema: hi hem pensat?

Eines estratègiques

Per exemple, impulsant formacions comunitàries en les quals participen diferents perfils professionals d'una mateixa àrea geogràfica de l'ecosistema. La generació de relacions interpersonals en aquests espais sota necessitats compartides genera reconeixement entre agents i facilita les connexions posteriors.

L'apunt final: transformant-nos

L'ecosistema d'aprenentatge és vida en plena transformació, i formar-hi part convida a assumir-ne un rol actiu.

De fet, l'ecosistema no és una fita en si, ja que tècnicament és concebut com a eina per a múltiples transformacions. Per exemple, des d'una *perspectiva organitzativa*, quan apliquem eines de personalització de l'aprenentatge de base comunitària, necessàriament hem de revisar les pedagogies i els continguts d'aprenentatge propis, o hem de codissenyar activitats amb nous agents educatius. En aquests casos, un indicador d'avenç és l'evidència de la tensió en la identitat institucional, ja que

transformem la pròpia pràctica en benefici de millors experiències d'aprenentatge. D'altra banda, des d'una *perspectiva personal*, els agents de l'ecosistema (professionals, famílies o ciutadania en general) no som compartiments estancs i sí producte d'un procés biogràfic educatiu que construïm des de la complexitat i la interseccionalitat dels àmbits que ens conformen (educatiu, social, cultural, esportiu, de salut, etc.).

A l'ecosistema, hi aprenem totes i tots, cadascú amb la seva funció o rol, però la creació de noves i millors oportunitats i experiències d'aprenentatge genera transformacions en les persones, en totes elles. ■

Per una escola connectada amb l'entorn

Per

Mireia Civís
Zaragoza

Mestra, pedagoga
i doctora en pedagogia,
professora titular
de la FPCEE Blanquerna
(URL). Investigadora
en el Grup de Recerca
PSITIC (URL)

Avui en dia ningú no dubta que l'educació viu un moment de canvis profunds que sacsegen i interpel·len tots els agents implicats. D'una banda, en els darrers cinc-deu anys hi ha hagut molta ebullició en l'àmbit escolar en la cerca de models educatius avançats i innovadors. Les escoles a títol particular, com a part d'agrupacions diverses o impulsades per aliances o projectes aglutinadors, han fet un gran esforç per transformar-se. Seria aquest el cas d'experiències com l'aliança Escola Nova 21, les Xarxes per al Canvi, els Laboratoris de Transformació, les escoles Changemaker, el projecte Horitzó+ o altres casos particulars. Així mateix, l'emergència d'un gran nombre de projectes educatius comunitaris en els darrers vint anys també ha estat la tendència, de manera que, als històrics Plans de Desenvolupament Comunitari i Projectes Educatius de Ciutat, s'hi afegeixen els Plans Educatius d'Entorn, el Pla de Barris, Taules d'Infància i Adolescència, Xarxes 0-18, Xarxes Educatives Locals o Territorials i projectes singulars com ara IntersECCions.

La consciència que els reptes educatius actuals són complexos, canviants i multivariats es troba sens dubte en l'origen d'aquest terratrèmol educatiu. Però la constatació que la pandèmia ha accentuat aquestes complexitats posant en dubte l'equitat en educació esdevé imperativa a l'hora de pensar en termes de respostes educatives també complexes i col·laboratives. Si volem que l'educació faciliti als nostres infants i joves competències per a la vida que els permetin assolir unes bones cotes de benestar, hem de trobar fórmules que els permetin seguir itineraris educatius amb sentit des d'una mirada educativa global.

Ens situem, doncs, en el marc de l'educació al llarg, ample i profund de la vida (*Lifelong*

learning, Life wide learning, Life deep learning). Al llarg, perquè ens eduquem i aprenem durant tota la vida, ja ho sabem. A l'ample, perquè no hi ha un sol agent o un sol espai que eduqui, sinó que l'educació és el fruit de l'acció de tots aquests agents, siguin més formals o menys. I el vector de la profunditat s'hi afegeix quan, a més, volem garantir que aquesta educació sigui plena, amb sentit, crítica i transformadora.

En definitiva, davant aquest context, la col·laboració entre agents educatius esdevé el motor natural per aconseguir que l'escenari educatiu esdevingui ecosistema educatiu i que, en el marc d'aquest escenari, es connectin tots els agents per anar teixint, nodrint i conreant l'ecosistema que sigui capaç de garantir aquesta educació en els seus tres vectors: llarg, ample i profund.

Així, i prenent com a base la col·laboració entre agents o professionals educatius de la comunitat, són diversos els estudis que indiquen que la sistematització d'aquestes relacions i l'articulació formal d'un projecte compartit amb objectius comuns esdevenen crítiques perquè aquestes iniciatives resultin efectives tot orientant-se cap a ecosistemes educatius (OCDE, 2020; UNESCO, 2020; Clayton, 2016; Rincón-Gallardo i Fullan, 2016).

Des del grup de recerca PSITIC (FPCEE Blanquerna-URL) fa temps que treballem en la identificació de principis rectors d'aquestes relacions que al capdavall han de permetre augmentar el capital social de totes les parts implicades. Parlem així de *confiança*, *corresponsabilitat*, *col·laboració*, *horitzontalitat*, *transversalitat* i *sostenibilitat* (Díaz i Civís, 2011; Civís i Longás, 2015; Díaz-Gibson, Daly, Miller-Balslev i Civís, 2020; Civís i Díaz-Gibson, 2021). I sobretot defensem que allò que els fa possible té a veure amb la capacitat dels agents

La col·laboració entre agents
esdevé el motor natural per
aconseguir que l'escenari educatiu
esdevingui ecosistema educatiu.

implicats de comprendre aquests principis, fer-se'ls seus i aplicar-los. Així, amb el benentès que en l'escenari educatiu del Prat i d'arreu del país l'escola és una protagonista principal, voldria apuntar algunes reflexions sobre la seva aplicació per les escoles.

Confiança

La confiança fa referència a la capacitat per generar relacions de seguretat entre els membres de la comunitat, l'ecosistema o el projecte. Comporta creure en els altres i sentir que els altres creuen en tu, i percebre un clima de bona entesa i respecte que ens permeti actuar com som, dir el que pensem i creure que les nostres opinions compten i serveixen per fer avançar el projecte. La confiança també implica un reconeixement de l'altre i de la interdependència mútua a l'hora de tirar endavant la nostra acció educativa. Així, portes endins, cultivar la confiança implica organitzar espais de trobada del claustre més enllà de les etapes i els cicles que impliquin conèixer-nos, explicar què fem i reconèixer el valor de les iniciatives que els i les diferents especialistes, tutors, cicles i etapes duen a terme. Així mateix, crear espais més informals, que impliquen tenir el moment del cafè, fer algun àpat festiu on cadascú porta menjar o fer una sortida de lleure i treball fora del centre, pot contribuir a fer-ho realitat. D'altra banda, i de cara enfora, posar a disposició de la comunitat espais i recursos del centre com ara el pati, la biblioteca o les aules en l'horari no lectiu esdevé també una manera de mostrar una actitud confiada en la comunitat en convertir-los en equipament educatiu a temps complet.

Corresponsabilitat

Amb relació a la corresponsabilitat, es fonamenta en la comprensió de l'educació com a responsabilitat compartida entre tots els agents que intervenen en l'acció educativa d'infants i joves, sigui des de l'àmbit escolar com des d'altres àmbits en els quals es desenvolupen: cultural, lleure, esportiu, sanitari, etc., quelcom que sens dubte es troba en la gènesi d'IntersECCions. Així, compartir entre tots els actors implicats una visió i un propòsit respecte de l'actuació conjunta, i alhora entendre els resultats de les accions com a propietat compartida, contribueix a fer possible aquest principi. Alhora, reconèixer l'especificitat de cadascú en el projecte compartit contribueix també a delimitar les responsabilitats de cadascun dels actors. En el context escolar, activar la corresponsabilitat implica entendre que l'èxit educatiu dels alumnes de l'escola depèn

de l'acció de cada professional de l'escola, i això inclou tant el monitor o monitora de menjador com el tutor o tutora, l'especialista, el o la cap d'estudis o el o la recepcionista. D'aquesta manera, celebrar reunions pedagògiques on comptem amb aquests agents, o celebrar reunions amb famílies on aquests professionals estiguin presents, pot ser una manera de fer real la corresponsabilitat. D'altra banda, la corresponsabilitat envers la comunitat implica la participació activa de l'escola en els projectes comunitaris, que en el cas d'IntersECCions podria consistir a concretar el compromís amb algun –o tots– dels seus àmbits de treball: educació en les arts, foment de la lectura, coneixement de la ciutat, impuls de l'anglès i coneixement científic, tècnic i digital.

Col·laboració

Pel que fa a la col·laboració, es desprèn dels dos principis anteriors, ja que es fonamenta en la construcció de confiança i el compromís entorn d'uns mateixos objectius, els quals només es poden assolir a través d'un veritable treball conjunt de tots els seus agents. Així, la concepció d'ecosistema ens recorda com els organismes avancen i es desenvolupen gràcies a la col·laboració entre els membres, tot compartint objectius, accions i recursos, així que la creació de vincles i connexions esdevé crítica. La col·laboració en el context escolar pot cristal·litzar a través d'iniciatives que impliquin l'actuació conjunta de mestres de diferents cursos o cicles, com ara experiències de padrins i fillols, racons i tallers internivells, o projectes més conjunts de cicle o etapa. D'altra banda, en el context comunitari, la col·laboració es podria fer realitat desenvolupant, per exemple, un pla d'extraescolars compartides entre els setanta agents socials, culturals i educatius d'IntersECCions, quelcom que ja s'apunta en alguns dels projectes pràctics.

Transversalitat

La transversalitat col·loca la persona i les seves necessitats en el centre de l'acció. Així, es fa possible a partir de la relació entre professionals i es fonamenta en una visió integral i interdisciplinària que evita l'acumulació o l'encavalcament d'accions derivades d'una actuació en paral·lel i desconnectada. Es tracta d'una estratègia adreçada a desenvolupar una planificació que vagi més enllà de les parets de les organitzacions implicades i alhora es fonamenti en la diversitat de mirades per assolir els reptes plantejats. IntersECCions té aquesta vocació, i la presència de centres educatius, equipaments

culturals, AFA i entitats socioeducatives n'és una evidència. Una altra manera de fomentar la transversalitat pot ser el treball sobre casos. Així, quan tenim infants o joves amb determinades necessitats, el fet d'asseure'ns els agents escolars, del lleure, sanitaris, de salut mental o de joventut per tractar-los de manera conjunta permet dissenyar itineraris personalitzats ajustats. I aquest tipus de trobades tant poden donar-se dins l'escola obrint l'accés a tots aquests professionals com fora de l'escola.

Horitzontalitat

Quant a l'horitzontalitat, es fonamenta en la comprensió de les relacions de poder i de la capacitat de presa de decisions en clau d'igualtat, situant els actors en un mateix nivell i vetllant per l'establiment de relacions democràtiques, participatives i igualitàries basades principalment en consensos, en el marc d'un lideratge distribuït i compartit. A les escoles, tenir comissions mixtes on participin mestres, famílies i alumnes de cursos superiors pot ser una manera de fer palesa aquesta horitzontalitat amb relació a temàtiques que permetin la distribució de responsabilitats com pugui ser una comissió mediambiental, de gènere o de celebracions escolars. De cara enfora, i en relació amb el conjunt del territori, una bona manera d'exercir aquest principi pot tenir a veure amb participar en els espais de governança existents (comissió permanent, grup motor, grup de direccions, coordinacions per àmbit, comissió de comunicació, comissió d'indicadors d'avaluació), tot entomant-hi responsabilitats més enllà d'acomplir el compromís d'assistència.

Sostenibilitat

Finalment, la sostenibilitat esdevé el principi garant de la continuïtat del projecte i l'ecosistema, tot promovent un enfocament

estratègic orientat al canvi, a l'aprenentatge i a la transformació. Així, implica posar èmfasi en l'empoderament i la capacitat dels membres implicats, en la garantia del sentit de les accions que es desenvolupen, en la producció de resultats innovadors i resolutoris de reptes, en l'establiment de mecanismes de seguiment i avaluadors, i en l'assegurament de mecanismes de gestió que facin possible la continuïtat del projecte. En el marc d'una escola, fer avaluacions regulars sobre la dinàmica i el funcionament de l'escola, on alumnat, famílies i claustre diguin la seva, esdevé una molt bona eina per prendre el pols al projecte i introduir-hi canvis necessaris. D'altra banda, i pensant des de la mirada comunitària, esmentaríem com a bona eina de gestió la realització de reunions eficaces. Això vol dir que cadascun dels espais de governança esmentats ha de convocar les reunions que siguin necessàries, sempre amb ordre del dia anticipat a les persones assistents, ajustant-se a l'horari i la durada acordats i comptant amb l'acta posterior, que es pot fer de manera rotatòria. Aquesta senzilla gestió fa dels espais de trobada uns moments funcionals i seriosos que busquen un bon aprofitament del temps de cadascuna de les persones implicades.

En definitiva, hem il·lustrat amb alguns exemples què entenem per principis guia esmenats i com podem fer-los realitat. Però certament la clau és apropiat-nos del seu sentit i fer-los realitat en cadascun dels contextos on exercim. Cada escola, cada comunitat i cada territori té la seva idiosincràsia i les seves oportunitats, així que el que realment és crític és que hi hagi consens respecte dels principis que han de guiar l'acció de l'ecosistema per tal de traduir-los i aterrar-los a cada context des d'una mirada contextualitzada. I, alhora, tenir present que posar en marxa dinàmiques de treball conjunt i integral en el marc de projectes com IntersECCions vol dir també preguntar-nos les organitzacions i els centres què hem de canviar en el funcionament de la nostra institució per fer-ho possible. ■

- 1 Civís, M., i Longás, J. (2015). "La colaboración interinstitucional como respuesta al desafío de la inclusión socioeducativa. Análisis de 4 experiencias de trabajo en red a nivel local en Cataluña". *Educación XX1*, 18(1), 213-236.
- 2 Civís, M., i Díaz-Gibson, J. (2021). "Validación de microestrategias en la NetEdu Tool: una herramienta para conectar ecosistemas educativos". *Culture and Education* (en premsa).
- 3 Clayton, R. (2016). *Building Innovation Ecosystems in Education to Reinvent School A study of innovation and system change in the USA*. Winston Churchill Memorial Trust.
- 4 Díaz, J., i Civís, M. (2011). "Redes Socioeducativas promotoras de capital social en la comunidad: un marco teórico de referencia". *Cultura y Educación*, 23(3), 415-429.
- 5 Díaz-Gibson, J., Daly, A., Miller-Balslev, G., i Civís, M. (2020). The SchoolWeavers tool: supporting school leaders to weave learning ecosystems. *School Leadership & Management*, 1-18.
- 6 OECD. (2020). TALIS 2018 Results (Volume II) Teachers and School Leaders as Valued Professionals.
- 7 Rincón-Gallardo, S., i Fullan, M. (2016). "Essential features of effective networks in education". *Journal of Professional Capital and Community* 1(1), 5-22.
- 8 UNESCO. (2020). Education in a Post-COVID World: Nine Ideas for Public Action International Commission on the Futures of Education.

Som
IntersECC

P³⁰P³²P³⁶P³⁸P⁴⁰P⁴²P⁴⁵

Cions

El programa en dades

Persones

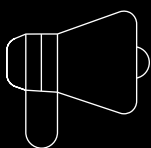
11.953

Nombre
de participacions

386

Professionals
implicats

Tipus d'accions

51

Projectes

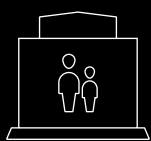
4

Projectes
en xarxa

11

Entorns
d'aprenentatge

Comunitats

12

Equipaments
culturals

31

Centres
educatius

4

Entitats
culturals

8

Serveis i comunitats
educatives

Equipaments culturals

Arxiu Municipal del Prat
Biblioteca Antonio Martín
Centre Cívic Jardins de la Pau
Centre Cívic Palmira Domènech
Centre Cívic Sant Jordi - Ribera Baixa
Cèntric Espai Cultural
Escola d'Arts Visuals del Prat
L'Escola d'Arts en Viu
La Capsa
La Nau de Cultura Popular
Teatre L'Artesà - El Modern
/UNZIP - Centre d'Art Torre Muntadas

Centres educatius

Escola Bernat Metge
Escola Bressol El Cabusset
Escola Bressol La Blaveta
Escola Bressol La Granota
Escola Bressol Sol Solet
Escola Charles Darwin
Escola d'Adults Terra Baixa
Escola del Parc
Escola Educació Especial Can Rigol
Escola Galileo Galilei
Escola Honorable Josep Tarradellas
Escola Jacint Verdaguer
Escola Jaume Balmes
Escola Joan Maragall
Escola Mare de Déu del Carme
Escola Ntra. Sra. del Mar - García Lorca
Escola Oficial d'Idiomes del Prat
Escola Ramon Llull
Escola Sant Jaume
Institut Baldiri Guilera
Institut El Prat de Llobregat
Institut Escola del Prat
Institut Escola Pepa Colomer
Institut Estany de la Ricarda
Institut Illa dels Banyols
Institut Les Salines
Institut Ribera Baixa
Institut Salvador Dalí
La Seda de Barcelona
Llar d'infants Dumbo

Entitats culturals

ASCAP (Associació de Suport a la Creació Audiovisual del Prat)
Associació L'Atòmica
El Nus (Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional Catalana del Prat)
Teatre Kaddish

Serveis i comunitats educatives

AFA Escola Sant Jaume
AMPA Escola Charles Darwin
AMPA Escola Honorable Josep Tarradellas
AMPA Institut Estany de la Ricarda
AMPA Institut Salvador Dalí
Centre de Recursos Pedagògics del Prat
CESIRE (Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa)
Famílies Jaume Balmes
Fundació Jaume Bofill

Amb la col·laboració de

Entitats

AFA Escola del Parc
AFA Escola Jacint Verdaguer
AFA Escola Joan Maragall
AFA Escola Ramon Llull
AFA Institut Escola Pepa Colomer
Amics de Sant Cosme
Amics del Modelisme Ferroviari
Amics Pota Blava
AMPA Escola Bernat Metge
AMPA Escola Galileo Galilei
AMPA Institut Baldiri Guilera
AMPA Institut Escola del Prat
AMPA Institut Ribera Baixa
Aso. Salvadoreña en Catalunya (ASCA)
Ass. Amics de la Sardana del Prat
Ass. Ball de Diables del Prat
Ass. Castellers del Prat de Llobregat
Ass. Colla Bastonera del Prat de Llobregat
Ass. Cultural dels Sants Metges del Prat de Llobregat
Ass. Cultura Islàmica
Ass. de Gent Gran Delta del Llobregat
Ass. de Puntaires del Prat
Ass. de Veïns i Veïnes del Nucli Antic
Ass. de Veïns Sant Cosme i Sant Damià
Ass. de Veïns Sant Jordi - Ribera Baixa
Ass. Gegantera Delta del Prat de Llobregat

Ass. Gegantera Recreativa del Prat
Ass. Picacrestes, Colla Dansaire del Prat de Llobregat
Banda de música del Prat
Centre de dia Sant Cosme l'Onada
Club de Petanca Sant Cosme
Colla de Diables del Prat
Cooperativa Obrera de Viviendas
Dones Sàvies de Sant Cosme
Fundació Catalana de l'Esplai (Fundesplai)
Fundació Secretariado Gitano
Grups Associats pel treball social, cultural, comunitari i ambiental (GATS)
Grup infantil Sant Cosme (GISC)
Joventut Banu Prat
Llar d'avis Onze de Setembre
Llar Hebre
Roda Blava
Saó-Prat Associació
Trabucaires del Prat

Serveis municipals

CEM Julio Méndez
El Prat Comunicació
Gent gran (Horts lúdics)
Mainteniment i serveis
Participació ciutadana (Voluntariat)
Pla d'Actuació Sant Cosme (PASC)

Volem agrair també la implicació d'altres professionals i persones voluntàries que ens han acompanyat en els projectes.

Com ens posem en marxa?

Visió estratègica comuna

Per donar forma al programa IntersECCions, l'Ajuntament impulsa el 2016 espais de treball conjunt entre els departaments de Cultura i d'Educació. El Prat és una ciutat amb un teixit divers i ric en oportunitats educatives i de pràctica cultural.

Aquests projectes i activitats són impulsats per diferents equipaments culturals, centres educatius i entitats de la ciutat. Tot i desenvolupar-se al mateix municipi, a vegades no són gaire coneguts més enllà de les comunitats implicades. Per això, un primer

objectiu de les trobades dels dos departaments és conèixer com s'organitza cadascun d'ells, i alhora compartir informació sobre les accions de la ciutat que es duen a terme tant des de l'àmbit de l'educació com de la cultura.

Així es fa una diagnosi d'abast municipal per detectar necessitats i potencialitats des d'una perspectiva compartida entre els dos àmbits. També s'identifiquen els projectes

en funcionament en els quals ja es dona la intersecció entre educació i cultura, experiències i aprenentatges que enriquiran el procés de disseny del programa.

La definició i la concreció del programa IntersECCions es desenvolupen de manera conjunta entre departaments amb la participació tant de responsables polítics com de personal tècnic municipal. Així, les línies estratègiques es concreten pensant-ne l'aplicació tècnica, per tal que el programa sigui viable, tingui impacte i resulti sostenible en el temps.

Aquest procés de treball dona peu a l'elaboració del document marc d'IntersECCions, que serà la base de la posada en marxa del programa. En aquest document se'n defineixen la missió, la visió, els valors i les línies

estratègiques, i també se'n concreten els àmbits de treball, la metodologia i l'organització.

S'acorden cinc àmbits d'actuació rellevants tant en el món educatiu com cultural i que permeten començar a treballar des d'un lloc comú, en accions compartides: la lectura, l'impuls de l'anglès, l'educació en les arts, el coneixement de la ciutat i el coneixement científic, tecnològic i digital.

Per tal d'impulsar la coordinació entre els departaments d'Educació i Cultura i vetllar perquè les accions es desenvolupin en la intersecció entre aquestes dues àrees, es creen espais transversals d'organització interna afavorint la governança i la gestió compartida i reforçant el treball col·laboratiu dins de l'administració mateixa.

Es posa en marxa la nova organització municipal creant grups de treball mixtos de personal tècnic de cultura i educació, amb responsabilitats clares i definides, que recullen i analitzen de forma sistemàtica l'activitat municipal dels cinc àmbits d'actuació en diferents contextos educatius, una segona diagnosi més profunda, necessària per a l'ordenació del projecte i la presa de decisions.

El programa es dona a conèixer a diferents agents i institucions de la ciutat per tal d'aconseguir-ne la implicació en el disseny i el desenvolupament del projecte (entitats culturals, AMPA-AFA, centres educatius, Centre de Recursos Pedagògics, Inspecció i Serveis Territorials del Departament d'Educació).

L'equip del programa s'entrevista amb tots els centres educatius de la ciutat per compartir el plantejament inicial i conèixer en profunditat les seves necessitats i la seva disponibilitat per participar en el projecte.

Prenent com a punt de partida la informació recollida en aquestes entrevistes i les experiències de projectes singulars ja provades, es realitza una proposta de desplegament del programa als centres

IntersECCions és un laboratori de política pública, un programa que permet dissenyar, assajar i avaluar una acció municipal sostenible des d'una visió i uns criteris innovadors

educatius per al curs 2017-2018, basada en tres línies de treball: els projectes, els entorns d'aprenentatge i els laboratoris.

En paral·lel a aquest procés, el programa inicia la construcció d'aliances i sinèrgies amb altres administracions, com el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i el programa Educació 360.

El programa es posa en marxa el curs 2017-2018 duent a terme el primer testatge d'accions als centres educatius valorant-ne el funcionament i acabant d'ajustar els elements

necessaris per definir l'estructura organitzativa i els processos de treball.

Durant aquest primer curs es consoliden les aliances amb els agents del Prat de Llobregat i es construeix la xarxa de treball entre els diferents equipaments culturals, centres educatius i entitats.

A partir d'espais d'avaluació compartits i les valoracions que se n'extreuen, a partir del curs 2018-2019, el programa es dota d'una oficina tècnica que s'encarrega de planificar i coordinar les accions de cada àmbit, així com de documentar, comunicar i avaluar tots els processos.

Complicitats i aliances

IntersECCions impulsa la construcció d'aquest marc compartit, implicant tot l'ecosistema educatiu, cultural i social de la ciutat

Si assegurar el dret a l'educació i la cultura dels pratenques i pratenques és el repte, la resposta no pot ser l'acció singular d'un centre educatiu o d'un equipament cultural: cal una resposta de ciutat que involucri totes les institucions, administracions i agents.

IntersECCions impulsa la construcció d'aquest marc compartit, implicant tot l'ecosistema educatiu, cultural i social de la ciutat per treballar conjuntament per l'equitat en l'accés a la pràctica cultural i educativa de la ciutadania del Prat del Llobregat.

El programa afavoreix que agents, comunitats, serveis i departaments municipals de diferents àmbits de responsabilitat conflueixin i així s'obrin noves oportunitats de cooperació. Aquestes col·laboracions es reforcen impulsant actuacions transversals que permeten abordar les problemàtiques i els reptes de ciutat des d'una perspectiva comunitària.

Unes accions transversals que, per la seva dimensió de ciutat, s'han d'abordar des del treball en xarxa entès com un mecanisme per compartir informació, transferir coneixements o coordinar-se en el marc d'actuacions que poden ser complementàries.

Però també –i aquest és un objectiu medul·lar de la proposta municipal d'IntersECCions– per fer d'aquest treball en xarxa l'espai perquè l'administració municipal, els centres educatius i les entitats locals es relacionin de manera més horitzontal. És una cooperació que s'activa al voltant d'una aliança que es planteja en termes de corresponsabilitat.

IntersECCions planteja un model de política pública municipal que, en comptes de donar resposta als reptes de ciutat des d'una actuació unidireccional de l'administració com a prestadora de serveis, ho fa potenciant marcs de treball conjunt més horitzontals amb els agents del territori per treballar plegats els reptes de la ciutat.▲

Elements claus

- Diagnosi prèvia de necessitats.
- Construcció a partir del reconeixement del que ja s'està duent a terme.
- Implicació de l'administració municipal.
- Mirada estratègica, de llarg recorregut.
- Flexibilitat i adaptabilitat als diferents contextos.
- Dotació de recursos humans i econòmics.
- Organització oberta i permeable.

Trobada dels diferents professionals implicats en els projectes a l'Escola d'Estiu d'IntersECCions.

Què fem?

El programa es desenvolupa a partir de tres tipus d'accions i amb relació a cinc àmbits de coneixement, que es defineixen tenint en compte les iniciatives i activitats que el municipi impulsava amb anterioritat a la posada en marxa del programa.

Àmbits de coneixement

Lectura

Impulsar la lectura i l'escriptura des del gaudi, la curiositat i el compartir. Els projectes de lectura són *Converses literàries*, *Lecxit* i *Petits Contes*.

Impuls de l'anglès

Acostar l'anglès a tota la ciutadania al llarg i ample de la vida de les persones. Formen part d'aquest àmbit els projectes *Auxiliars de conversa* i *English Workshops*.

Educació en les arts

Democratitzar la pràctica artística amb projectes de música, teatre, dansa i arts visuals en què les persones són protagonistes. En el marc d'aquest àmbit es desenvolupen els projectes *d'arts visuals*, *teatre*, *dansa* i *música* (*Entreinstruments*, *Cantata* i *Música amb les Bressols*).

Coneixement científic, tecnològic i digital

Impulsar el pensament científic des de la curiositat i la participació activa. Des d'aquest àmbit s'impulsa el projecte *La ciència del vol*.

Coneixement de la ciutat

Construir i participar vivencialment en la construcció i posada en valor de la memòria col·lectiva, la recerca històrica i el patrimoni. *Remena La Nau*, *Connexions* i *Memorables* són els projectes impulsats amb relació a aquest àmbit.

Tipus d'accions

Laboratoris

Espais de treball en comú entre agents diversos per codissenyar un nou projecte en xarxa que possibiliti sinèrgies, complementarietat i col·laboració entre totes les institucions i comunitats implicades.

Es desenvolupen al llarg d'un curs amb unes vuit sessions de treball. Aquest treball conjunt de llarga durada permet un coneixement més profund entre totes les parts i entendre la diversitat i els punts en comú que serviran perquè les persones professionals i voluntàries implicades dissenyin i posin en marxa un nou projecte.

Converses literàries, *La ciència del vol* o *Remena La Nau* han nascut d'aquests processos de treball compartit.

Projectes

Processos de treball que fan possible la participació activa de la ciutadania en propostes i experiències de pràctica cultural i aprenentatge significatiu. Es desenvolupen a partir de la

col·laboració entre professionals de l'àmbit educatiu i cultural de diferents perfils i àrees de coneixement. Comparteixen l'enfocament metodològic del programa amb un plantejament adaptat a la singularitat de cada projecte.

Els projectes es desenvolupen en centres educatius o en equipaments culturals en horari lectiu, però també fora de l'horari lectiu, i poden tenir una durada trimestral o de tot el curs.

Comporten un treball a l'aula o als espais propis dels equipaments culturals amb la presència de professionals externs de manera intensa, a vegades des de la codocència o fent un acompanyament de qualitat, però sempre de manera continuada al llarg del projecte.

Mentre els projectes en xarxa connecten diferents equipaments, centres educatius i entitats en un treball en comú, altres projectes prenen la forma de partenariat entre un equipament i un centre educatiu. Cada projecte desenvolupa diferents estratègies per compartir amb la ciutadania els processos

El programa genera espais de relació i cohesió entre agents dels diferents projectes

de treball o connectar-se a comunitats properes. És el cas del concert de la Cantata, les mostres i accions organitzades des dels projectes d'arts

visuals, l'Spring Festival, una acció final del projecte Auxiliars de conversa o les activitats del Lecxit, obertes a famílies i ciutadania.

Els espais de codisseny, coordinació i avaluació conjunts entre tots els i les professionals són importants i cabdals perquè els diversos projectes es construeixin a partir de les expectatives i els objectius dels agents implicats i es desenvolupin d'acord amb la realitat dels agents participants. Són els espais que permeten als projectes evolucionar any rere any.

Entorns d'aprenentatge

Espais de reflexió i formació per als diferents professionals implicats en els projectes que permeten compartir processos de treball, reptes i aprenentatges.

Són espais de treball estretament vinculats a l'organització i el desenvolupament de cada projecte, es fan durant tot el curs de manera regular i tenen una gran importància en el desenvolupament i l'assoliment dels objectius d'IntersECCions.

En primer lloc, són espais que reforcen la dimensió de treball en xarxa del programa i les interrelacions entre l'àmbit educatiu i el cultural. Mitjançant el treball conjunt i continuat dels i les professionals d'àmbits diversos, neixen complicitats i sinergies que fan possible que s'impulsin, entre centres educatius, equipaments culturals i entitats, noves col·laboracions més enllà del programa.

En segon lloc, els entorns d'aprenentatge són espais que acompanyen els i les professionals davant els reptes d'un model de treball com el que es proposa des d'IntersECCions, perquè sigui una oportunitat de creixement professional. A partir de la reflexió pràctica i la formació entre iguals, s'aprofundeix en les possibilitats de, per exemple, el treball col·laboratiu, la hibridació de pràctiques i metodologies entre àmbits de coneixement diferents, o el treball amb altres comunitats i agents del Prat.

En tercer lloc, compleixen un objectiu operatiu de coordinació. Depenent de la fase en la qual es troba el projecte, es posa l'accent en aspectes diferents, com ara la concreció inicial, el seguiment del desenvolupament, el disseny de les accions per compartir el procés de treball o bé la seva avaluació.

El programa treballa conjuntament amb el Centre de Recursos Pedagògics aquestes propostes perquè s'incorporin al Pla de Formació de Zona, que acull totes les propostes formatives per al professorat del municipi de cada curs.▲

Mitjançant el treball conjunt i continuat dels i les professionals d'àmbits diversos, neixen complicitats i sinergies que fan possible que s'impulsin, entre centres educatius, equipaments culturals i entitats, noves col·laboracions més enllà del programa

Elements claus

- Cinc àmbits de coneixement.
- Tres tipus d'accions.
- Espais de codisseny i coordinació.
- Espais formatius i d'intercanvi d'aprenentatges.
- Projectes de llarga durada i continuïtat any rere any.
- Avaluació dels processos.

Com participa la ciutadania?

Desplegar el dret a l'educació i els drets culturals comporta treballar per transformar la relació de les persones amb l'educació i la cultura

Per això cal facilitar oportunitats d'accés i participació impulsant propostes que ofereixin una altra vivència dels processos d'aprenentatge

i pràctica cultural, més participativa i amb un protagonisme actiu de la ciutadania.

Amb aquest objectiu i en el marc d'IntersECCions, els centres educatius i equipaments culturals públics s'impliquen des de la corresponsabilitat per impulsar conjuntament propostes pensades des d'aquesta perspectiva participativa, per a

tota la ciutadania, posant al seu abast el potencial educatiu i cultural de la ciutat, tant en horari lectiu com en temps d'oci i esbarjo.

Com a política pública amb perspectiva d'equitat, el programa impulsa un accés universal perquè aquestes oportunitats arribin a tots els racons del municipi i al seu teixit social, independentment de les circumstàncies socioeconòmiques de les persones. Equitat també vol dir que, més enllà de tenir-hi accés, per a la persona que hi participa, la pràctica educativa i

cultural ha de suposar una experiència rica i transformadora, independentment del bagatge sociocultural.

Enfront d'aquella educació i aquella cultura que releguen la ciutadania a un rol passiu en què és receptora de coneixements que imparteixen persones expertes en educació o bé consumidora de productes culturals de creadors i artistes, on el profit i el gaudi de les persones està relacionat amb un bagatge cultural determinat i exclouent, IntersECCions aposta per transformar la relació de la ciutadania amb les pràctiques educatives i culturals implicant les persones per participar-hi activament, perquè puguin ser protagonistes i cogeneradores de coneixement i cultura.

Desplegar el dret a l'educació i la cultura vol dir assegurar que al Prat existeixi per a tothom l'oportunitat de gaudir d'una experiència educativa i cultural transformadora, i, perquè així sigui, aquesta experiència ha d'esdevenir una vivència significativa per a la persona.

Els projectes i les activitats d'IntersECCions generen oportunitats de participació per a tothom. Són propostes que comparteixen criteris i metodologies comunes, però alhora miren de ser inclusives. Es treballa des del respecte i el reconeixement de la singularitat de totes les persones implicades i es posen els mitjans per procurar que aquestes experiències siguin significatives.▲

Cal facilitar oportunitats d'accés i participació impulsant propostes que ofereixin una altra vivència dels processos d'aprenentatge i pràctica cultural, més participativa

Les propostes d'IntersECCions conviden a la ciutadania a interactuar i participar activament en diferents espais i moments

Per això, els projectes es defineixen i desenvolupen implicant la ciutadania de tal manera que les persones puguin:

- Participar de manera activa i des de l'experiència en primera persona.
- Gaudir i connectar-se amb si mateixes des de les emocions, la creativitat, l'interès, la imaginació, l'alegria, la curiositat, el desig, etc.
- Connectar amb la singularitat de la pròpia experiència vital i biogràfica, així com amb la identitat cultural, de gènere, familiar, comunitària...
- Obrir-se a altres punts de vista, fixar l'atenció més enllà del que els és conegut, eixamplar la mirada sobre el món i un mateix, i reflexionar críticament sobre la diversitat i complexitat del món en què vivim.
- Compartir amb altres persones experiències que es desenvolupen en comú i des de la col·laboració obrint possibilitats de conèixer i enfortir vincles amb altres i potenciar l'arrelament comunitari.
- Conèixer i representar la ciutat de manera que inclogui totes les mirades i vivències que la fan créixer, en totes les seves dimensions i potencialitats, connectant agents, entitats i comunitats, enfortint el vincle i el sentiment de pertinença de les persones amb el Prat.

Com ens transformem?

Desplegar el dret a l'educació i la cultura des d'una perspectiva comunitària i d'equitat comporta transformar la relació de les persones amb la pràctica educativa i cultural.

Per donar resposta a aquest objectiu cal una transformació en l'àmbit de ciutat, un canvi en les maneres de fer que involucra tots els agents del municipi.

El programa, en la seva definició, es planteja com un projecte transformador, un laboratori de polítiques públiques innovadores que necessita tots els agents per poder-se desplegar, cosa que comporta que aquests agents modifiquin alguns aspectes de la seva manera de treballar i d'interrelacionar-se.

Es tracta d'un desafiament que demana canvis en les institucions i que també incideix sobre la manera com els i les professionals treballen.

En el primer cas, cal modificar certs aspectes de l'organització interna i de les seves estratègies institucionals. En el segon cas, cal que els i les professionals implicats en el programa introdueixin en la seva tasca habitual metodologies innovadores, desenvolupant noves competències professionals.

Perquè aquests processos de canvi siguin transformadors s'han de gestionar de manera gradual i d'acord amb la singularitat de cada institució, sigui l'administració municipal i els equipaments culturals que en depenen o els centres educatius.

En aquest sentit, que el programa IntersECCions sigui una aposta estratègica i a llarg termini de l'Ajuntament del Prat genera un marc estable que facilita la innovació institucional i la formació contínua dels i les professionals.

Transformació institucional

El desplegament del programa convida a l'administració, els equipaments i els centres educatius a afrontar els següents reptes: potenciar el treball en aliança i des de la corresponsabilitat, incorporant-hi la mirada educativa i cultural en les accions que es desenvolupen, així com reforçar-ne la dimensió comunitària.

Aquests reptes es plantegen en un marc de treball a llarg termini. Això vol dir:

- Transformar els vincles entre Ajuntament, centres educatius i entitats passant d'un model de prestació de serveis i recursos a un **marc de treball més cooperatiu, amb objectius estratègics compartits** on la lògica de la col·laboració passa de cooperació puntual o excepcional a **aliances de llarg recorregut**.
- **Concebre els projectes que es desenvolupen en el marc d'IntersECCions com a estratègies**, incorporant-los als plans educatius de centre o als projectes d'equipaments culturals.
- **Compartir amb els i les professionals de cada institució l'adhesió al repte compartit**, posant en relleu la perspectiva de treball comunitari, la transversalitat entre àmbit educatiu i cultural, i el compromís amb la ciutat.
- Impulsar des de les institucions una cultura de canvi i innovació relacionada amb els reptes i objectius del programa IntersECCions i que es traslladi als equips. Cal posar recursos propis per **habilitar espais de reflexió pràctica i de transferència dels aprenentatges institucionals per consolidar noves maneres de treballar**.
- **Modificar aspectes de l'estructura organitzativa de les institucions participants**. L'objectiu és assegurar que els i les professionals que s'impliquen en els projectes d'IntersECCions, tant de l'Ajuntament com dels equipaments culturals, els centres educatius i les entitats, puguin participar en espais de treball i coordinació compartit entre totes les institucions i també en formacions associades als projectes de programa.

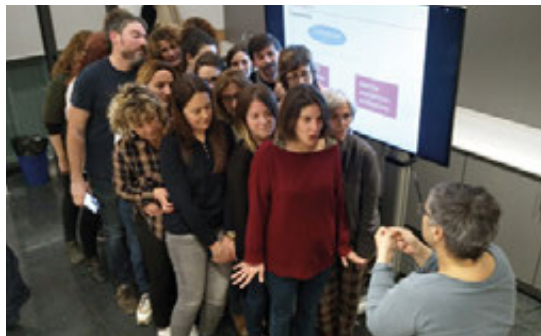
Un repte que demana noves competències als i les professionals

El programa és possible gràcies a la tasca desenvolupada pel personal tècnic municipal, coordinadors i coordinadores de projectes, docents, personal educador i dinamitzador, etc., que fan possible el treball en xarxa generant la connexió entre els equipaments culturals, els centres educatius, les comunitats i amb el teixit sociocultural del Prat de Llobregat.

IntersECCions propicia la col·laboració entre aquestes persones professionals que provenen de diferents àmbits de coneixement. És una oportunitat per conèixer altres metodologies de treball, però també un repte. Combinar-les en un mateix projecte propicia l'aprenentatge entre les persones implicades en cada projecte, però també implica treballar en equip i gestionar diverses maneres de fer en un procés de treball comú.

Els objectius del programa tenen un impacte directe en la manera com els i les professionals desenvolupen el treball amb l'alumnat i la ciutadania. En comptes de posar l'accent en la transmissió de coneixement o en la producció d'activitats, ara la tasca d'aquests professionals se centra a crear les condicions perquè tant l'alumnat com la ciutadania en siguin els protagonistes i hi tinguin una part activa.

Tot el personal docent, educador i dinamitzador passa de tenir un rol de programador, prescriptor o transmissor de

coneixement a desenvolupar una tasca de facilitació i mediació. Es tracta de crear dinàmiques i processos que permetin una participació activa de l'alumnat i la ciutadania convertint-los en protagonistes dels aprenentatges i les pràctiques culturals.

El marc de treball d'IntersECCions comporta per als i les professionals, en alguns casos, desenvolupar noves competències i metodologies de treball. El programa potencia l'aprenentatge entre professionals de diferents àmbits i disciplines, i ho fa afavorint la codocència i el disseny i la coordinació conjunta de projectes, però també activant espais per compartir experiències i coneixements entre les persones implicades a IntersECCions afavorint la reflexió pràctica, com és el cas dels entorns d'aprenentatge o l'Escola d'Estiu i l'Escola d'Hivern.▲

Conèixer i experimentar noves metodologies promou pràctiques més creatives i innovadores.

Competències claus dels i les professionals

- Treballar en equip entre professionals d'àmbits de treball diferents.
- Conèixer i tenir en compte els ritmes, els condicionants, les necessitats i els interessos de les institucions amb les quals es col·labora.
- Connectar els projectes més enllà de la pròpia institució incorporant-hi entitats, comunitats i ciutadania del context.
- Flexibilitat i escolta activa per incorporar noves metodologies en l'exercici de la pràctica professional.
- Posar l'accent de l'aprenentatge i la pràctica cultural en el procés, defugint de centrar-se en el resultat final.
- Promoure l'aprenentatge i la pràctica cultural col·lectiva des del treball col·laboratiu.
- Possibilitar aprenentatges i pràctiques culturals significatives a partir de l'experiència, la motivació i els interessos personals.
- Activar situacions que facilitin expressar-se i reflexionar.

Com ens organitzem?

Perquè IntersECCions es desenvolupi amb criteris de corresponsabilitat, transversalitat i sostenibilitat, cal una estructura organitzativa complexa que faciliti la coordinació i cooperació entre els diferents agents que conformen aquesta xarxa de treball. Al mateix temps, aquesta estructura ha de ser flexible per adaptar-se a l'evolució del programa i els nous reptes que es plantejen cada curs.

El programa desplega diferents nivells organitzatius, des de l'estratègic a l'operatiu, amb diferents espais de treball en comú en cada nivell, on es prenen les decisions estratègiques, es validen propostes, es fa seguiment i valoració de les accions de cada àmbit i es comparteix la informació del programa i de les seves accions.

En cadascun d'aquests espais, hi participen un ampli ventall de professionals provinents de diferents administracions, departaments municipals,

empreses de serveis i entitats que desenvolupen diverses funcions dins del programa. L'Oficina Tècnica d'IntersECCions s'encarrega de coordinar, dotar de coherència metodològica, comunicar, documentar i avaluar totes les accions del programa. Està composta per 3 coordinadores d'àmbit, una especialista en comunicació/documentació, i la direcció de l'oficina.

IntersECCions és possible gràcies a la implicació de més de tres-cents professionals: personal tècnic municipal d'educació i cultura, equip de l'Oficina Tècnica, docents dels centres educatius i de les escoles d'educació artística, membres d'entitats culturals, dinamitzadors i dinamitzadores dels centres culturals, personal formador i altres col·laboradors específics, etc.

Cada professional s'integra en l'estructura organitzativa d'IntersECCions amb rols i perfils molt definits pel que fa al programa.▲

Funcions i perfils professionals

Cap del Servei de Cultura i Cap de la Secció d'Educació

Responsables de la gestió dels recursos humans i econòmics del programa, de remoure els obstacles que puguin dificultar el seu ple desenvolupament, garantint les condicions necessàries per a que cada àrea compleixi els objectius. Faciliten la integració de les polítiques culturals i educatives en els espais d'intersecció i confluències. Connecten l'encàrrec polític de l'equip de govern amb els diferents nivells de l'organització municipal i ciutadana.

Direcció del programa

Planifica estratègicament el programa, connecta l'àmbit cultural i educatiu, i defineix el pla d'actuació de cada curs. És responsable de l'articulació dels diferents espais de treball de l'organització i del seguiment pressupostari del programa. Marca les directrius de treball de l'oficina tècnica, supervisant els processos de suport metodològic, comunicació i avaluació dels projectes.

Responsables d'àmbit

Responsables de la coherència estratègica a escala de ciutat de cadascun dels àmbits assegurant-ne també la interrelació.

Coordinació d'àmbit

Fa un seguiment i un acompanyament metodològic dels projectes, laboratoris i entorns d'aprenentatge de cada àmbit amb relació als objectius estratègics del programa. Dona suport al desenvolupament de les diferents accions i en facilita la coordinació. Coordina la seva comunicació i avaluació vetllant alhora per la interrelació entre els diferents agents del programa.

Coordinació de projecte

Responsable del disseny dels projectes, laboratoris i entorns d'aprenentatge i el seu desenvolupament, juntament amb els centres educatius i equipaments implicats en cada acció. Acompanya el personal educador i dinamitzador, tant en els aspectes metodològics com en la producció dels processos de treball.

Personal docent, educador i dinamitzador

Duu a terme els projectes del programa i participa en laboratoris i entorns d'aprenentatge. En la majoria de projectes es treballa des de la coeducació facilitant així els aprenentatges metodològics entre professionals de perfil divers.

Espais de treball en comú

Espais estratègics

Comissió permanent	• Direcció Àrea • Cap Servei Cultura • Cap Secció Educació • Direcció programa	• Enfocament estratègic del programa i alineació interna entre educació i cultura
Grup motor	• Comissió permanent • Responsables àmbits	• Articulació estratègica dels àmbits amb el programa • Línies de treball a mig i llarg termini
Grup de direccions centres educatius	• Comissió permanent • Direcció Oficina Tècnica • Direccions centres educatius	• Informació, consulta i debat entorn el desplegament del programa en els centres educatius • Espai de coordinació

Espais de coordinació del Programa

Coordinació Oficina Tècnica	• Direcció programa • Direcció Oficina Tècnica • Coordinació àmbit Oficina Tècnica • Comunicació Oficina Tècnica	• Organització de les tasques i les accions de curt i mitjà termini • Resolució de dubtes i coordinació de tasques conjuntes
Coordinació àmbit	• Direcció programa • Responsable àmbit • Coordinació àmbit Oficina Tècnica • Coordinació projectes • Personal tècnic referent	• Posada en comú entorn del desenvolupament de les accions • Treball per la cohesió en la visió i maneres de fer
Coordinació comunicació	• Comunicació Oficina Tècnica • Comunicació Cultura • Comunicació Educació • Comunicació Ajuntament	• Posada en comú de les accions a desenvolupar • Harmonitzar i coordinar accions i estratègies

Espais de coordinació de les accions

Coordinació projectes, entorns d'aprenentatge, laboratoris	• Coordinació projectes • Educadors/es • Equips docents • Coordinació àmbit Oficina Tècnica	• Posada en comú i aprenentatge entre iguals sobre el desenvolupament dels processos, metodologies, i avaluació de les accions
---	--	--

Espais formatius i informatius del Programa

Escola d'hivern Escola d'estiu	• Personal tècnic de cultura i educació (Escola d'hivern) • Obert a totes les persones implicades en les accions del programa (Escola d'estiu)	• Treball entorn al desplegament del Programa. Dubtes i aspectes en els quals aprofundir • Compartir i conèixer en primera persona el que s'ha fet durant el curs. Vincular-ho a espais de reflexió i socialització comunitària
---	---	--

Les trobades entre professionals són fonamentals per al desplegament d'accions conjuntes i connectades amb la ciutat

El programa facilita oportunitats d'accés des de l'equitat a pràctiques educatives i culturals, al llarg i ample de la vida

Com ens comuniquem?

Les accions de comunicació i difusió del programa es desenvolupen amb un doble objectiu: donar a conèixer a la ciutadania les accions d'IntersECCions i alhora cohesionar internament les comunitats implicades, oferint una visió global i compartint els valors d'aquesta iniciativa de ciutat.

Des de l'Oficina Tècnica es treballa la comunicació específica de les accions de forma distribuïda i en xarxa amb els equipaments culturals i centres educatius que les impulsen

En la fase inicial del programa se'n va decidir el nom i la imatge gràfica, es va definir el pla estratègic de comunicació i es va posar en marxa una primera campanya de comunicació d'abast municipal, que es va centrar a presentar i donar a conèixer a la ciutadania la posada en marxa i els objectius d'IntersECCions.

En el marc d'aquesta campanya es va generar material audiovisual i de difusió, es van senyalitzar de forma singularitzada tots els equipaments culturals i centres educatius participants, es va posar en marxa el web i les xarxes socials, i es van realitzar presentacions institucionals. Tota aquesta tasca de difusió es va dur a terme en col·laboració estreta amb els mitjans de comunicació locals.

Després d'aquest període inicial, des de l'Oficina Tècnica s'ha dut a terme una important tasca de documentació i comunicació de les accions, que s'ha difós a través de mitjans de comunicació propis i també de mitjans de comunicació generalistes i especialitzats d'àmbit català.

Des de l'Oficina Tècnica es treballa la comunicació específica de les accions, de forma distribuïda i en xarxa amb els equipaments culturals i centres educatius que les impulsen, i en coordinació amb el personal tècnic de comunicació del Servei de Cultura i de la Secció d'Educació de l'Ajuntament. Al mateix temps, es duen a terme accions de comunicació que volen reforçar aspectes transversals del programa com els valors, els objectius i les metodologies de treball.

El web del programa és un ampli arxiu de totes les accions realitzades des del seu inici, a través de vídeos, documentació i notícies que relaten els processos de treball, sempre vius i en constant moviment.

Aquestes notícies, elaborades per l'Oficina Tècnica o pels serveis i equipaments municipals, es difonen a través de les xarxes socials pròpies, i són accessibles des de la pàgina web o gràcies a un butlletí que s'envia bimensualment a totes les comunitats i persones interessades.▲

Elements clau

- Pla estratègic de comunicació.
- Especialista en comunicació.
- Comunicació distribuïda i en xarxa entre agents participants.
- Donar a conèixer les accions i els valors d'IntersECCions.

Àmbits

PAR
AUL
ES

LECTURA

P 50	_____	Petits contes
P 58	_____	Converses literàries
P 66	_____	Lecxit

Impulsar la lectura i escriptura des del gaudi, la curiositat i el compartir.

Les paraules són la clau per la comprensió del món que ens envolta i la possibilitat d'imaginar-ne altres des d'un pensament creatiu i crític.

L'acompanyament en l'aprenentatge connecta el desig de llegir i escriure amb la dimensió social i comunitària de la competència lecto-escriptora.

El projecte en xarxa *Petits Contes* proposa una temàtica comuna a centres educatius de primària per tal que treballin de manera col·laborativa i en diferents llenguatges la creació d'històries que es compartiran amb tota la ciutat en una plataforma web.

Petits Contes

193
Alumnes

11
Professionals

1
Equipament cultural

- Centre Cívic Jardins de la Pau

4
Centres educatius

- Esc. Bernat Metge
- Esc. Jacint Verdaguer
- Esc. Mare de Déu del Carme
- Esc. Nostra Senyora del Mar

▾ Inici

Curs 2004-05

▾ Participants

Alumnat de primària

Petits Contes

Fer contes col·laborativament per explicar històries singulars

Quins són els nostres orígens? D'on venim? Aquestes són algunes de les preguntes que s'ha fet l'alumnat de quart a sisè de primària que ha participat enguany a *Petits Contes*, un projecte en xarxa que proposa espais d'escriptura creativa als infants de diversos centres, per tal de desenvolupar la imaginació, la cooperació i el treball en equip. Aquest projecte va néixer l'any 2004, de la mà del Centre Cívic Jardins de la Pau, i no va ser fins al 2018 que es va unir a la família de projectes d'Interseccions.

Petits Contes es treballa de manera transversal en diferents assignatures i es basa en el fet que nens i nenes elaborin contes de manera grupal, en parelles o a vegades individualment, a partir d'una temàtica que ha estat triada de manera comuna entre els diferents centres educatius que participen en el projecte. S'han treballat diverses temàtiques, les quals en edicions anteriors van ser escollides per l'alumnat mateix. Pel que fa als darrers dos anys, s'ha posat l'accent en els orígens, ja que és un tema que pot obrir moltes portes i dona marge per abordar moltes coses: des de reflexionar

sobre personatges històrics fins a parlar de receptes de cuina, passant per investigar quines són les festes populars o tradicions de l'indret on van viure els nostres avis i àvies.

Aquest projecte, doncs, va molt més enllà d'escriure contes. I és que *Petits Contes* posa èmfasi en l'ús de nous formats i en treballar altres eines narratives com l'audiovisual o la digital. Per crear aquestes històries, es requereixen processos d'escolta del bagatge i les idees de cada membre del grup, així com d'una tasca d'investigació. Per exemple, algun grup va decidir entrevistar l'associació Les Dones Sàvies de Sant Cosme per preguntar com havien viscut la Guerra Civil i així documentar-se per als seus escrits. D'altres van entrevistar membres de les seves famílies per conèixer els seus orígens i aprendre més del país d'on venen i dels seus costums.

A banda de fomentar la creativitat dels nens i nenes i donar a conèixer altres formes de narrar tant a través de l'escriptura com del llenguatge digital, un dels objectius de *Petits Contes* és implicar les famílies i la ciutadania del Prat en general en aquesta construcció de sabers col·lectius.

P. 50

El Centre Cívic Jardins de la Pau visita una aula per acompanyar en la creació dels contes

1 i 2

Lliurament de premis als millors contes en la 10a edició al Centre Cívic Jardins de la Pau

3

Lectura de contes de la 15a edició al Teatre Modern

112

3

“El projecte *Petits Contes* ens impulsa a poder escriure contes en nous formats narratius que potencien l'ús de les tecnologies en un món que canvia. Són elements que formen part de la comunicació actual i s'han posat a l'abast de l'alumnat en un marc creatiu i d'aprenentatge, desenvolupant també la seva competència digital.”

— Maria Pilar Cerezo | Cap d'estudis de l'Escola Bernat Metge

Cloenda
Petits contes
Jardins de

abril de 2019 a les 11 h
Teatre Modern

Escola Nostra Sra. Del Mar
Escola Bernat Metge
ola Mare de Deu del Carme

TOTA FLORIT QUE EL MÓN CANVIA

Petits Contes

4

5

P. 54
Tres infants narren les seves històries juntament amb la dramatització d'una actriu

4
Trobada amb entitats de l'entorn per la creació de contes en una aula d'una escola

5
Videotrucada des d'un aula d'una escola connectant amb el centre civc per compartir el procés de creació dels contes

6
Visita a Prat Ràdio per la gravació en àudio dels diferents contes

“*Petits Contes* ens permet donar a conèixer l’equipament cultural i les activitats i projectes que oferim, tot obrint les portes als centres educatius del territori implicats en el projecte. Per a les escoles, les visites i acompanyaments possibiliten personificar el projecte i oferir-los les eines adequades per la presentació de les creacions en el format escollit.”

— **Carmen Sedano** | Dinamitzadora del Centre Cívic Jardins de la Pau

Per això, a final de curs se celebra una presentació final de totes les històries al Teatre Modern. En aquest espai, obert a tot l’alumnat participant i a les seves famílies, es llegeixen, s’observen o s’escolten les històries: alguns alumnes opten per escenificar les seves creacions i d’altres, per projectar-les. I és que, a mesura que ha anat avançant *Petits Contes*, s’ha passat d’un format més tradicional de conte

6

il·lustrat a innovar amb nous formats digitals.

Així, les històries dels infants poden ser representades a través d’un curt on els nens i nenes apareixen interpretant rols, pot fer-se mitjançant la projecció d’imatges o d’un vídeo en *stop motion*, entre

d’altres. Qualsevol opció és bona mentre fomenti la creativitat i doni ales a l’alumnat per expressar tot allò que vol explicar. A més de ser presentades al Teatre Modern, aquestes històries també es penjen a la plataforma de *Petits Contes*, on queden obertes i disponibles per tal que tota la ciutadania en pugui gaudir.

Generar xarxa a través de l’escriptura

Per fer possible *Petits Contes* hi intervé, a més de diversos centres educatius, el Centre Cívic Jardins de la Pau, que ha estat el promotor del projecte des dels seus inicis. Llavors, proposava a l’alumnat la creació d’històries il·lustrades, en un format més tradicional que el d’avui i enfocades a un concurs. Han anat passant els anys i ara s’ha deixat enrere la idea del concurs i *Petits Contes* s’ha convertit en una proposta col·laborativa que demana l’escolta, l’empatia

∟ *Petits Contes* és una proposta col·laborativa que demana l’escolta, l’empatia i la capacitat de debatre en grups per tal de formar una història.

i la capacitat de debatre en grups, per tal de formar una història.

A mesura que ha anat evolucionant el projecte, també s’hi ha sumat el Centre de Recursos Pedagògics que, juntament amb el Centre Cívic Jardins de la Pau, dona idees i formacions sobre diferents eines digitals o propostes per treballar la visualització de les històries. Aquestes informacions són traslladades als equips docents dels centres que hi participen, que també celebren diverses reunions de coordinació durant tot el curs, per tal de decidir quina serà la temàtica de l’any, anar compartint com evoluciona el projecte i aprendre plegats dels reptes i dificultats que van sorgint pel camí, de tal manera que s’enforteixen també els vincles entre els centres.

Aquest projecte fomenta l’escriptura lliure i creativa, i garanteix que l’alumnat no tingui barreres a l’hora d’idear i crear. Però tan important és això com el procés que es dona durant el curs. Per això, tota aquesta evolució es registra en diferents vídeos, amb preses falses i entrevistes a l’alumnat i l’equip docent, que expliquen com han treballat col·laborativament i quins reptes han superat. Aquests materials serveixen per anar documentant i comunicant el procés de treball que es porta a terme. I és que, al final, escriure un conte plegats és una manera de construir també uns lligams entre companys i companyes que, gràcies a la cooperació, han creat junts una història que els representa a tots i totes més del que pot semblar. ●

Converses literàries és un projecte en xarxa que enforteix els vincles entre centres educatius, el Centre de Recursos Pedagògics, la biblioteca municipal i les AFA per tal de fomentar la lectura crítica d'àlbums il·lustrats a través d'espais de conversa i lectura compartida.

Converses literàries

1.319
Alumnes

60
Professionals

1
Equipament cultural

- Biblioteca Antonio Martín

2
Entitats educatives

- AMPA Escola Charles Darwin
- Centre de Recursos Pedagògics del Prat

5
Centres educatius

- Esc. Bressol El Cabusset
- Esc. Bressol Sol Solet
- Esc. Charles Darwin
- Esc. Galileo Galilei
- Inst. Estany de la Ricarda

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumnat d'infantil, primària
i secundària

Converses literàries

Llegint en veu alta: un plaer per explicar

Una de les parts més satisfactòries de qualsevol experiència és poder-la compartir i explicar. Ho fem amb sèries, espectacles, performances i pel·lícules, generant converses i debats sobre les escenes que més ens han agradat o reflexionant sobre què hem vist. I això també és extensible a la lectura: poder interpretar i debatre sobre un llibre llegit en veu alta genera un espai de companyonia i transforma la lectura en un acte col·lectiu. Aquest és l'objectiu del projecte *Converses literàries*, que està pensat per a infants i joves des de bressol fins a secundària.

Converses literàries és fruit d'un treball en xarxa entre diversos centres educatius, la Biblioteca Antonio Martín, el CRP i diverses AFA, que van debatre àmpliament per mitjà d'un laboratori sobre com es podia implementar la conversa literària amb l'alumnat, dins i fora de l'horari lectiu. L'objectiu d'aquest projecte és que joves i infants interpretin i debatin sobre àlbums diversos, gràcies a la dinamització dels i les docents, que motiven l'interès per la lectura a partir de la troballa de llibres, despertant curiositat des de la presentació, l'esguard atent de les imatges de la portada, fins a l'últim mot o paisatge de la contraportada. La tasca dels i les mestres en la pràctica de la conversa literària genera un ambient d'interès i curiositat per tal que l'alumnat es faci preguntes sobre què ha llegit i se senti còmode per presentar les seves reflexions al grup a través del debat, tot possibilitant connexions conjuntes.

És per això que es treballa des de la lectura compartida i en veu alta.

Aquestes sessions, que es treballen des de diverses assignatures, busquen generar aprenentatges col·lectius a través de diversos lots de llibres, que són destriats per la biblioteca Antonio Martín i les especialistes en literatura infantil i juvenil implicades en el projecte, tot tenint en compte les singularitats dels centres, l'etapa educativa de cada grup i les peticions de l'alumnat i l'equip docent. Així, hi podem trobar contes i narracions, llibres sonors, cançons de bressol i, per sobre de tot, àlbums il·lustrats. I és que, lluny del que podria semblar, la lectura també es treballa quan no hi ha paraules. Els àlbums il·lustrats ofereixen un ampli espai d'anàlisi de les imatges que expliquen una història. A través d'allò que evoquen, l'alumnat treballa el llenguatge visual, l'observació, l'escolta... Llegir és interpretar el món: es pot interpretar un so, un gest, una veu, una musicalitat... Estímul constants que ocorren en la vida dels nadons, infants i joves, i que interpreten per tal de donar sentit al món que els envolta.

Les claus de la conversa literària

A fi de dinamitzar les sessions de *Converses literàries* es duen a terme tres entorns d'aprenentatge. El primer és de coordinació entre docents, on es planifica i avalua el projecte

P. 58

Alumnat d'infantil immers
en la lectura d'un àlbum
il·lustrat a la Biblioteca
Antonio Martín

1

El treball en grups en una
activitat de la "Festa de
Converses Literàries" a la
Biblioteca Antonio Martín

“Després de tres cursos aprenent, ara el que calia era portar-ho a la pràctica amb els alumnes. Això fa una mica de vertigen al principi, però és un aprenentatge que va donant confiança i seguretat a base de practicar-lo. Aquest coneixement col·lectiu després quedarà al centre, ja que es transmetrà a altres companys.”

— **Núria del Campo** | Coordinadora del projecte
(Biblioteca Antonio Martín)

i es comparteixen reptes i dificultats, tot posant el focus en vincular i generar xarxa entre els centres implicats. També hi ha dos espais formatius i d'intercanvi de coneixements entre docents per compartir com treballar la conversa a l'aula, un d'ells per abordar les sessions amb l'alumnat de 0 a 6 anys i l'altre, per als grups de 7 a 14. En aquests espais es compta amb la participació d'especialistes en literatura infantil i juvenil que assessoren l'equip docent i expliquen com dur a terme la conversa literària a l'aula. Per exemple, es donen claus per llegir en veu alta o cantar els contes, per despertar la curiositat de l'alumnat, generant expectatives a través d'enigmes, tot propiciant una lectura crítica. Aquests mateixos especialistes també realitzen acompanyaments a les aules i observen com es desenvolupa la conversa per tal de debatre a posteriori dubtes o curiositats que els i les docents puguin tenir.

Un dels consells que donen els i les expertes de literatura infantil i juvenil és que s'ha de deixar espai per tal que l'alumnat trobi les seves respostes, de tal manera que es treballa la perspectiva crítica i la diversitat d'interpretacions; però també millora

Converses literàries

L'empoderament i la confiança de l'alumnat, en veure la seva capacitat de fer reflexions complexes de manera col·lectiva i individual. Aquests consells són aplicables a qualsevol espai i assignatura, no només a les *Converses literàries*. És per això que la formació que

reben els i les docents referents del projecte es procura que es faci extensible a la resta del professorat, a fi que aquest bagatge passi a formar part de l'eix metodològic del centre.

I és que la idea és que aquestes converses no es donin només a les sessions

del projecte. Un dels objectius de *Converses literàries* és obrir-se a les famílies i incorporar-les-hi. Per exemple, a la Biblioteca Antonio Martín es duu a terme *L'hora dels nadons*, unes sessions per a les escoles bressol en què es convida famílies a llegir llibres amb els infants, compartint l'espai de lectura. En algunes escoles es llegeixen

els contes del lot en estances amb l'objectiu de formar un espai de contes per compartir amb les famílies. Fins i tot algunes famílies s'han engrescat i han realitzat lectures a les aules.

El maig del 2019 es va celebrar la Festa de les Converses Literàries, una cloenda de projecte constituïda entre tots els agents implicats en l'Entorn d'Aprenentatge de Coordinació del Projecte. Durant dues setmanes, hi van participar diferents grups classe que es barrejaven. La relació entre les diverses escoles és un punt essencial del projecte. En aquesta línia, hi va haver alumnes de cursos més avançats que van llegir contes i escenificar àlbums il·lustrats a infants més menuts d'altres escoles. Aquesta autonomia a l'hora de dinamitzar sessions i de poder dur les regnes del debat fomenta el gaudi per la lectura, la millora de la comprensió lectora i la capacitat oral, a més d'incrementar l'autoestima i el sentiment de pertinença al grup, ja que aquestes sessions converteixen les hores de lectura en uns moments de treball col·laboratiu. Però, per sobre de tot, el projecte busca l'empoderament de l'alumnat i l'equip docent, tot possibilitant que infants i joves s'enamorin de la literatura. ●

P. 62

Una alumna exposa les seves reflexions sobre la lectura que han compartit amb la resta de companyes

2

Una sessió formativa d'entorn d'aprenentatge amb educadores, mestres i personal tècnic de la biblioteca

3

Pràctica de conversa literària intergeneracional entre alumnat de primària i d'infantil en una aula d'escola bressol

4

Infants mostren els llibres i àlbums treballats a l'aula al llarg de tot el curs

“Obrir un àlbum il·lustrat és en certa forma desembolicar un regal que ens oferirà un diàleg, unes preguntes, uns dilemes i una conversa entre iguals, on l'adult acompanya el grup d'infants. És en aquest moment que el propi relat ens va portant cap a un món accessible ple d'emocions i fantasia on els infants són espectadors, observadors i protagonistes.”

— **Alicia Romero** | Docent de l'Escola Charles Darwin

“Hem après la importància de crear petits rituals i noves maneres de presentar els llibres als infants, fent visible la importància que aquests mereixen. El projecte i la tasca feta durant aquests anys ha impregnat la vida diària de l'escola i de les famílies que ens han anat acompanyant en aquest camí.”

— **Maria Martínez** | Directora de l'Escola bressol Sol Solet

El projecte *Lecxit* genera un vincle afectiu entre nens i nenes de primària i persones voluntàries de la ciutat per tal de fer sessions conjuntes de lectura oral en les quals es millora la comprensió i es promou el gaudi per la lectura.

Lecxit^{*}

120
Alumnes

46
Professionals

116
Persones usuàries

2
Equipaments
i programes

- Biblioteca Antonio Martín
- Programa de Participació Ciutadana

13
Centres educatius

- Esc. Charles Darwin
- Esc. del Parc
- Esc. Galileo Galilei
- Esc. H. Josep Tarradellas
- Esc. Jacint Verdaguer
- Esc. Jaume Balmes
- Esc. Joan Maragall
- Inst./Esc. Pepa Colomer
- Inst. Baldiri Guilera
- Inst. Estany de la Ricarda
- Inst. Ribera Baixa
- Inst. Salvador Dalí
- La Seda de Barcelona

▾ Inici

Curs 2014-15

▾ Participants

Alumnat de primària i secundària

Lecxit

Millorar la comprensió lectora per garantir l'èxit educatiu

P. 66

Alumne del Servei Comunitari acompanya en la lectura a un infant de primària

1 i 2

L'alumnat del Lecxit treballa per la millora de la seva comprensió lectora amb l'acompanyament de la seva parella voluntària

3

Al llarg de tot el curs, l'alumnat participa de diferents propostes temàtiques com ara la celebració del Nadal

La comprensió lectora és una assignatura pendent a casa nostra. Segons les dades de l'informe PISA del 2020, un de cada quatre infants no va assolir els requisits de les proves bàsiques de lectura. No entendre allò que es llegeix va molt més enllà de no saber explicar una història. Llegir és molt més que passar els ulls sobre unes línies de lletres i paraules: comprendre és saber parar atenció, tenir paciència, desenvolupar pensament crític i analitzar allò que es llegeix. Comprendre és sinònim d'èxit escolar.

Les habilitats necessàries per tenir una bona comprensió lectora són útils per a la resta d'assignatures i també per a diversos moments de la vida, dins i fora de les aules. Assolir-les és l'objectiu del projecte Lecxit, que va ser impulsat el 2011 per la Fundació Bofill i que el 2017 va passar a formar part d'Interseccions. Es tracta d'una iniciativa en la qual participen nens i nenes de primària que tenen dificultats de comprensió lectora. Les sessions del Lecxit, que se celebren en horari no lectiu, promouen la lectura oral i diverses activitats per millorar la comprensió.

Aquestes sessions no són pas realitzades amb docents, sinó que cada alumne s'emparella amb una persona voluntària. El vincle de confiança i la relació propera que s'estableix

és clau per a l'èxit d'aquest projecte, ja que no es tracta d'una assignatura, sinó d'un moment de companyonia individualitzada que permet adaptar les sessions al ritme de l'infant, respectant els seus interessos, les seves motivacions i les seves pors i neguits. Per tal de poder fer aquest acompanyament, les persones voluntàries reben una formació que aporta coneixements i eines per acompanyar de manera enriquidora.

Des del 2014, alumnat de diferents instituts del Prat s'ha sumat a aquest voluntariat a través del desenvolupament del seu servei comunitari, que els permet acompanyar els infants en la seva lectura durant un període de 20 hores. Aquesta col·laboració ha estat molt positiva per a tothom: el jovent voluntari és una peça clau per a l'èxit del projecte, perquè els infants els veuen com a

▾ Comprendre és saber parar atenció, tenir paciència, desenvolupar pensament crític i analitzar allò que es llegeix. Comprendre és sinònim d'èxit escolar.

1

2

“Cada any és una aventura amb cada nova parella lectora. Ambdues parts teníem moltes ganes i entusiasme, i així ens ho vam passar molt bé llegint i descobrint. Per tant, estic molt contenta i espero continuar l’any vinent.”

— Sol Galatro | Voluntària de l’Escola Jaume Balmes

3

referents propers, amb els quals creen un vincle molt especial que els permet gaudir de la lectura d’una manera molt més relaxada. A més, el servei comunitari fomenta el sentit més solidari i altruista del jovent, que posa a disposició dels infants els seus aprenentatges i les seves experiències lectores.

Fomentar la lectura fora de l’aula

Les sessions Lecxit es divideixen en diferents moments, cadascun d’ells clau per desenvolupar l’estona lectora amb garanties d’èxit. Com a primer moment tenim l’acollida, moment per parlar sobre com ha anat la setmana, explicar anècdotes i observar com arriba i com està l’infant per adaptar-hi la sessió. Aquest és un moment que afavoreix la creació d’un vincle de confiança. Com a segon moment es troba la tria del llibre, on la persona voluntària fa de guia i genera expectatives oferint llibres que atenguin els interessos de l’infant, ja que seria ell o ella qui triï el que més li agradi, creant així el seu propi criteri lector. Els llibres, còmics o àlbums són consensuats entre alumnat i voluntariat, gràcies a l’assessorament i la participació de la Biblioteca Antonio Martín, que posa a disposició el seu catàleg. Ha arribat el moment de la

Lecxit

4

lectura, i es pot fer de maneres molt diferents depenent de la parella lectora. L'important és que es combini la lectura compartida amb la lectura en veu alta i que l'infant mai se senti

jutjat ni avaluat. Per finalitzar la sessió, es proposa fer un joc lector, ja que treballant la lectura de manera lúdica, els infants la relacionen amb moments de gaudi i diversió; a més, la parella crea experiències positives comunes que els fa enfortir el vincle.

Pel que fa a la lectura, es pot fer de diverses maneres, depenent de la parella,

però l'important és focalitzar-se en la lectura compartida en veu alta, sense que l'infant se senti mai jutjat. En acabar, no s'avalua la comprensió a través de testos o preguntes acadèmiques, sinó que hi regna la conversa i es proposa un joc, una dinàmica, un debat... En definitiva, es tracta allò que s'ha llegit a partir de l'experiència personal dels nens i nenes, preguntant què els ha semblat i com els ha fet sentir, generant un vincle amb el material de lectura i amb la persona voluntària que, a banda de garantir la comprensió, genera un gaudi i una estima per l'hàbit de llegir que els acompanyarà més enllà de les sessions al Lecxit.

Llegir pot ser un plaer, no només una activitat

acadèmica. Aquest és un dels aprenentatges que es vol transmetre amb Lecxit i, per fer-ho, es compta també amb la participació de la Biblioteca Antonio Martín, on es realitzen activitats diverses que converteixen la lectura en un joc. Així, s'hi donen gimcanes de lectura, contacontes i xerrades en les quals les famílies també participen, per aconseguir que l'acompanyament en la lectura s'estengui més enllà de l'escola. La idea és que els nens i nenes continuïn llegint quan no se'ls demani. En el marc d'Interseccions es fan arribar a les famílies uns kits lectors elaborats per la Fundació sobre com abordar la lectura a casa, sobretot destinats a les vacances d'estiu, amb diverses dinàmiques i propostes per als infants, per tal de no perdre el vincle amb la lectura.

Els resultats d'aquestes sessions són molt positius. Així ho determina el retorn que es fa amb les famílies i la valoració que en fa l'alumnat mateix. Però més enllà d'haver-hi una satisfacció qualitativa, l'èxit d'aquest projecte també s'avalua amb unes proves que l'alumnat realitza a l'inici i al final de curs. Aquests testos revelen que hi ha una millora en la comprensió que es nota en la resta de les assignatures, de tal manera que es prevé el fracàs escolar. A més, amb una millor capacitat d'anàlisi del que s'ha llegit, els nens i nenes desenvolupen capacitat crítica i s'empoderen quan veuen que la lectura deixa de ser un tràmit i, en alguns casos, un suplici i passa a convertir-se en un plaer. ●

5

4

Les parelles lectores visiten les biblioteques de les seves escoles per escollir els llibres que treballaran de manera conjunta

5

El Lecxit reconeix l'esforç de l'alumnat per assolir els reptes plantejats amb l'entrega d'un diploma lector viatger

“Lecxit le aporta mucha seguridad para seguir aprendiendo, aparte de ser una extraescolar superdivertida y amena, para ella ha mejorado mucho su comprensión lectora. También me gustaría mencionar los grandes valores que transmiten a los alumnos.”

— **Esther Cabello** | Família de l'Escola Charles Darwin

“Treballar en petit grup amb un alumnat que presenta dificultats en el procés de la lectoescriptura els permet ser atesos d'una manera més personalitzada. Tenen més oportunitats d'assolir èxits i d'ajudar-se i cooperar entre iguals. La seva motivació creix, així com la predisposició a l'hora de participar de les activitats proposades.”

— **Marta Pere** | Docent i tutora de l'Escola Jacint Verdaguer

Sessió de treball amb la parella lectora mitjançant videotrucada per adaptar-se a les necessitats sanitàries del moment

IMPULS DE L'ANGLÈS

P 74	_____	Auxiliars de conversa
P 82	_____	English Workshops

Acostar l'anglès a tota la ciutadania al llarg i ample de la vida de les persones. Impulsar projectes a tota la ciutat proposant aprenentatges vivencials i significatius a partir de la conversa i la pràctica d'aquesta llengua. Connectar els interessos propis amb el coneixement d'altres cultures i realitats socials obrint la ciutat del Prat al món.

Projecte que implica centres educatius i equipaments culturals fent de la conversa en anglès una oportunitat d'aprenentatge per a tota la ciutadania. Amb la presència continuada dels i les auxiliars de conversa en aquests espais, s'aprèn escoltant i gaudint amb persones nadiues de parla anglesa i, alhora, docents i educadors coneixen noves metodologies per treballar aquest idioma.

Auxiliars de conversa

6.946
Alumnes

114
Professionals

45
Persones usuàries

3
Equipaments culturals

21
Centres educatius

- Biblioteca Antonio Martín
- Centre Cívic Jardins de la Pau
- Centre Cívic Palmira Domènech

- Esc. Bernat Metge
- Esc. Charles Darwin
- Esc. del Parc
- Esc. Galileo Galilei
- Esc. H. Josep Tarradellas
- Esc. Jacint Verdaguer
- Esc. Jaume Balmes
- Esc. Joan Maragall
- Esc. Ramon Llull
- Esc. Sant Jaume
- Inst./Esc. del Prat
- Inst. Esc. Pepa Colomer
- Inst. Baldiri Guilera
- Inst. El Prat de Llobregat
- Inst. Estany de la Ricarda
- Inst. Ribera Baixa
- Inst. Salvador Dalí
- Inst. Illa dels Banyols
- Inst. Les Salines
- CFA Terra Baixa
- Esc. Oficial d'Idiomes del Prat

2
Entitats educatives

- AMPA Escola H. Josep Tarradellas
- AMPA Institut Salvador Dalí

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumnat d'infantil, primària
i secundària

Persones adultes

Auxiliars de conversa

Una ciutat que parla anglès

L'anglès és la llengua oficial a 57 països del món, és a dir, a la tercera part del món. Sovint pensem en Anglaterra o els Estats Units, però hem de sumar llocs com Kenya, Índia o Malta a aquesta llista. Existeixen un sens fi d'accents, paraules i realitats, que entren a centres educatius i equipaments culturals del Prat gràcies al projecte *Auxiliars de conversa*, que hi convida persones

nadiues per promoure que l'alumnat parli l'anglès sense por a equivocar-se.

El projecte va començar el 2017 i, durant aquests quatre anys, ha arribat a sumar-hi, a gairebé tots els centres educatius públics i a tres centres culturals: dos

centres cívics i la biblioteca. Amb la presència de parlants nadius en aquests equipaments es pretén potenciar l'ús de la llengua. I una de les claus per aconseguir-ho és amb el vincle que s'estableix amb l'auxiliar que, en el cas de les escoles, hi passa fins a un màxim de 26 hores. Està principalment a les aules amb l'especialista d'anglès, tot i que en alguns casos també intervé en altres assignatures, com poden ser ciències o educació física. També es troba sovint als espais de pati i menjador,

dinamitzant jocs i converses. L'important és parlar, parlar i parlar. I és que els i les alumnes saben que les mestres d'anglès parlen català i això suposa una barrera que no existeix amb l'auxiliar, a qui només es poden dirigir en anglès.

A més, no és vist com a docent, sinó que el perceben com una persona més propera: entre alumnat i auxiliar es genera una relació basada en la curiositat i l'amistat. Tothom té ganes de parlar amb aquella persona de fora del centre, exòtica en part, i que aconsegueix que l'alumnat millori les seves competències orals de manera natural. L'origen cultural divers de les persones auxiliars dona peu a moltes converses i aprenentatges: es parla de les celebracions del país d'origen, dels seus menjars típics o dels costums. A més d'això, la gran varietat d'accents enriqueix l'oïda i el bagatge cultural de l'alumnat.

És el centre educatiu qui decideix la manera d'intervenir de l'auxiliar amb relació als objectius pedagògics del centre.

N'hi ha que aposten per treballar amb petits grups dins les aules, o bé aprofitar l'auxiliar per fer un treball de codocència a l'aula.

Així, per exemple, es poden fer jocs de rol d'improvisació en grups o treballar aspectes concrets d'una assignatura en anglès. També es poden fer dinàmiques grupals, com els exercicis de bon matí amb els més menuts, en anglès. D'aquesta manera s'amplia el vocabulari de manera natural i fluida. Els auxiliars de conversa tenen també una

1

P. 74

Sessió de conversa en
anglès a l'aula mitjançant
flashcards

1 i 2

L'Auxiliar de conversa
encoratja als infants
a aprendre l'anglès a
través del joc

“La ciutadania agraeix poder practicar la llengua anglesa en un entorn lúdic i de proximitat que facilita l’intercanvi lingüístic d’una manera distesa. Al llarg del temps, la temàtica que s’ha abordat ha estat molt diversa, passant per temes d’actualitat i notícies, així com altres temes relacionats amb les línies del centre cívic.”

Xavi Cebrián | Gerent i tutor de l’auxiliar de conversa del Centre Cívic Jardins de la Pau

“En un inici la seva arribada realment va despertar molta curiositat tant per part de l’alumnat com dels/les mestres, monitors de menjador i famílies. No només és un suport dins de l’aula, sinó que també acompanya l’alumnat en hores de menjador i patis. La seva integració en el dia a dia del centre resulta del tot imprescindible.”

Begoña Balañá | Docent i tutora de l’auxiliar de conversa de l’Escola Galileo Galilei

Nens i nenes del Prat realitzant una activitat de manualitats en anglès a l'*Spring Festival*

Auxiliars de conversa

relació estreta amb el professorat, amb qui mantenen reunions de coordinació i es preparen les intervencions a l'aula. I és que l'auxiliar és triat també en funció del projecte i la identitat de centre. Segons si s'ha volgut centrar en una identitat artística, científica o escènica, es demanaran perfils d'auxiliars amb habilitats i coneixements que encaixin dins aquesta identitat.

Apropar l'anglès a tota la ciutadania

Més enllà dels centres educatius, els auxiliars de conversa també estan presents a tres centres culturals, on es duen a terme activitats lúdiques amb infants i grups de conversa per a persones adultes i, fins i tot, hi ha un grup destinat a la gent gran de la ciutat. Aquests espais ofereixen oportunitats enormes d'aprenentatge per a tota la ciutadania, ja que normalitzen l'ús de la llengua anglesa en espais informals, on les sessions es conformen a partir dels interessos de cada parlant.

Tot i que *Auxiliars de conversa* estigui centrat, sobretot, als centres educatius i als centres culturals, és una proposta per a tota

la ciutat. I això es veu claríssimament en la festa de final de curs que se celebra cada any. *L'Spring Festival* és el tancament dels dos

↘ Els auxiliars de conversa tenen una relació estreta amb el professorat, amb qui mantenen reunions de coordinació i es preparen les intervencions a l'aula.

projectes d'anglès, *Auxiliars de conversa* i *English Workshops*, però no se celebra pas a les aules, sinó als carrers del Prat. Tots els centres preparen conjuntament activitats, amb paradetes i escenaris, on l'alumnat és el protagonista i que són obertes a tota la ciutadania. S'hi poden trobar jocs de taula, cites ràpides, manualitats i altres activitats, totes en anglès, que es posen a disposició dels pratencs i pratencs durant tot un dissabte. Aquesta activitat lúdica es va fer presencial el curs 2018-2019, i enguany s'ha apostat per la virtualitat.

Compartir la parla de l'anglès entre alumnat de totes les edats, famílies i ciutadania de la ciutat suposa un gran aprenentatge per a tothom. D'una vegada per totes, es perd la por a equivocar-se i s'aprèn a sortir de la zona de confort de la llengua materna. Amb aquest projecte es pretén apostar per la innovació pedagògica i l'aprenentatge vivencial. Perquè aprendre gramàtica és important, però el que més pes té és parlar, socialitzar i ser capaç de fer amics a qualsevol indret del món.

Un projecte que vol oferir oportunitats d'aprenentatge a tota la ciutadania. És per això que cada any, quan comença el curs, es fa una rebuda institucional per als i les auxiliars a l'Ajuntament, on se'ls dona simbòlicament la benvinguda a la ciutat. ●

“Fem coses que normalment no fem a classe ni a casa i treballem en grups.”

— Adam El Ghrim i Gabriella Palazzotto | Alumnes de 4t de primària de l'Institut Escola Pepa Colomer

Docents participants de l'entorn d'aprenentatge d'anglès comparteixen la seva experiència amb la resta del grup

3

5

4

6

3
Sessió del *Film Club*,
una activitat de conversa
en anglès per
persones adultes

5
Acte final de l'*Spring
Festival 2021*
a Plaça Catalunya

4
Les participants de
l'activitat *Let's play*
conviden a la ciutadania
a participar del seu
repte en anglès

6
Auxiliars i docents
treballen juntes a l'aula
la pràctica oral
de l'anglès

“He pogut millorar la meua comunicació oral de la llengua anglesa i realitzar pràctiques de conversa amb la resta de companys d'aula. El seu suport ha estat indispensable per fer créixer la motivació i l'interès envers la llengua i la cultura del seu país d'origen.”

— **Sebastià Garcia** | Alumne de 3r d'anglès del Centre de formació de persones adultes Terra Baixa

“Trabajar para que los alumnos pierdan la vergüenza al hablar, lo hagan de una forma espontánea y se sientan seguros y cómodos cuando usan el inglés. Para ello tenemos que innovar en la forma de enseñarlo, no repetir viejos patrones y crear un ambiente natural, relajado y empático.”

— **Alessandra Rivell** | Auxiliar de conversa dels Instituts de formació professional Illa dels Banyols i Les Salines

El projecte *English Workshops* proposa a l'alumnat de secundària diverses activitats en horari no lectiu basades en els seus interessos. Aprenen anglès alhora que fan robòtica, esports, dansa o cinema, per tal de millorar-ne les habilitats orals.

English Workshops

129
Alumnes

9
Professionals

6
Centres educatius

- Inst./Esc. Pepa Colomer
- Inst. Baldiri Guilera
- Inst. El Prat de Llobregat
- Inst. Estany de la Ricarda
- Inst. Ribera Baixa
- Inst. Salvador Dalí

➤ Inici

Curs 2018-19

➤ Participants

Alumnat de secundària

English Workshops

Interessos compartits

Cada cop estem més rodejats de l'anglès. No ens n'adonem, però la majoria de cançons que escoltem són en anglès i, encara que puguem no entendre què diuen, aquesta llengua se'ns va quedant al cap. L'anglès és a tot arreu i l'aprenem de manera involuntària cada cop que juguem a un videojoc o mirem un vídeo. I és que l'anglès també és imprescindible avui en dia: vagis on vagis l'has de parlar; si busques feina, te'l demanen; si necessites informació, l'has d'entendre.

És per això que neix el projecte *English Workshops*, que proposa a l'alumnat de secundària del Prat diversos tallers extraescolars impartits en anglès. Aquest projecte està molt vinculat a *Auxiliars de conversa*, ja que són les mateixes persones auxiliars les qui imparteixen els tallers, de tal manera que s'aprofita el vincle i la confiança que els i les joves han desenvolupat durant les hores lectives. L'objectiu, és treure l'anglès de les aules i treballar-lo des d'alguna temàtica o activitat que realment motivi el jovent i treballar des de l'escolta, la parla, la pregunta, la comprensió i el diàleg ajudant a l'alumnat a mantenir una comunicació més fluïda.

L'edat en la qual s'emmarca aquest projecte és complexa i, per això, s'ha de captar el seu interès i aconseguir que assisteixin als tallers de bon grat. Sovint costa que el jovent mostri interès per l'anglès, així que s'intenta despertar la seva atenció amb tallers divertits i agradables

➤ Amb aquests tallers l'alumnat canvia la seva visió de la llengua anglesa i, així, la veu com una eina per comunicar-se i no només com una assignatura.

i on es treballi l'anglès de forma natural i vivencial, vinculant l'emoció amb l'aprenentatge. Per tal d'aconseguir-ho, a principi de curs es fa una trobada entre l'equip tècnic d'IntersECCions i els equips directius per trobar les temàtiques que més podrien motivar l'alumnat. Així, durant els tres cursos que fa que es desenvolupa aquest projecte, hi ha hagut tallers de robòtica, dansa, jocs d'estratègia, manualitats o cinema.

A més, com que el vincle és clau a l'hora de perdre la por i parlar en anglès, s'aprofita la relació prèvia amb els i les auxiliars, que permet un clima de confiança que facilita que l'alumnat sigui el protagonista del seu aprenentatge, de tal manera que tot el grup va elaborant el desenvolupament de les activitats. Les sessions dels *English Workshops* són fluïdes i orgàniques; a més, un altre dels aspectes interessants d'aquests tallers és que, com que estan oberts a tot l'alumnat de secundària, són multinivell. Els nois i noies s'ajuden entre si i, conjuntament, arriben a expressar allò que necessiten. Per dur a terme aquestes extraescolars, a

Alumnat del centre posant en marxa el dispositiu creat conjuntament durant el taller de robòtica

“En aquests tallers es practiquen els continguts curriculars de cada curs a nivell oral i dinàmic. La proposta és que es gaudeixi mentre aprenen verbs o estructures gramaticals complexes. Així, els tallers com el de “Cinema” o “Arts and crafts” treuen la part més creativa inclús dels joves més tímids. En resum, ser protagonistes de projectes a la seva mida és reforçar l’autoestima inventiva.”

— **Vanessa Ramos** | Coordinadora del projecte English Workshops (Institut Baldri Guilera)

més de l’interès i la motivació dels i les joves, també és imprescindible la coordinació amb el professorat que imparteix les classes curriculars d’anglès. Així, hi ha un traspàs constant del contingut que es treballa a les aules, per seguir practicant-lo durant els *English Workshops*. Per tant, aquests tallers funcionen com un complement d’allò que es fa a l’escola.

El repte d’engrescar també les famílies

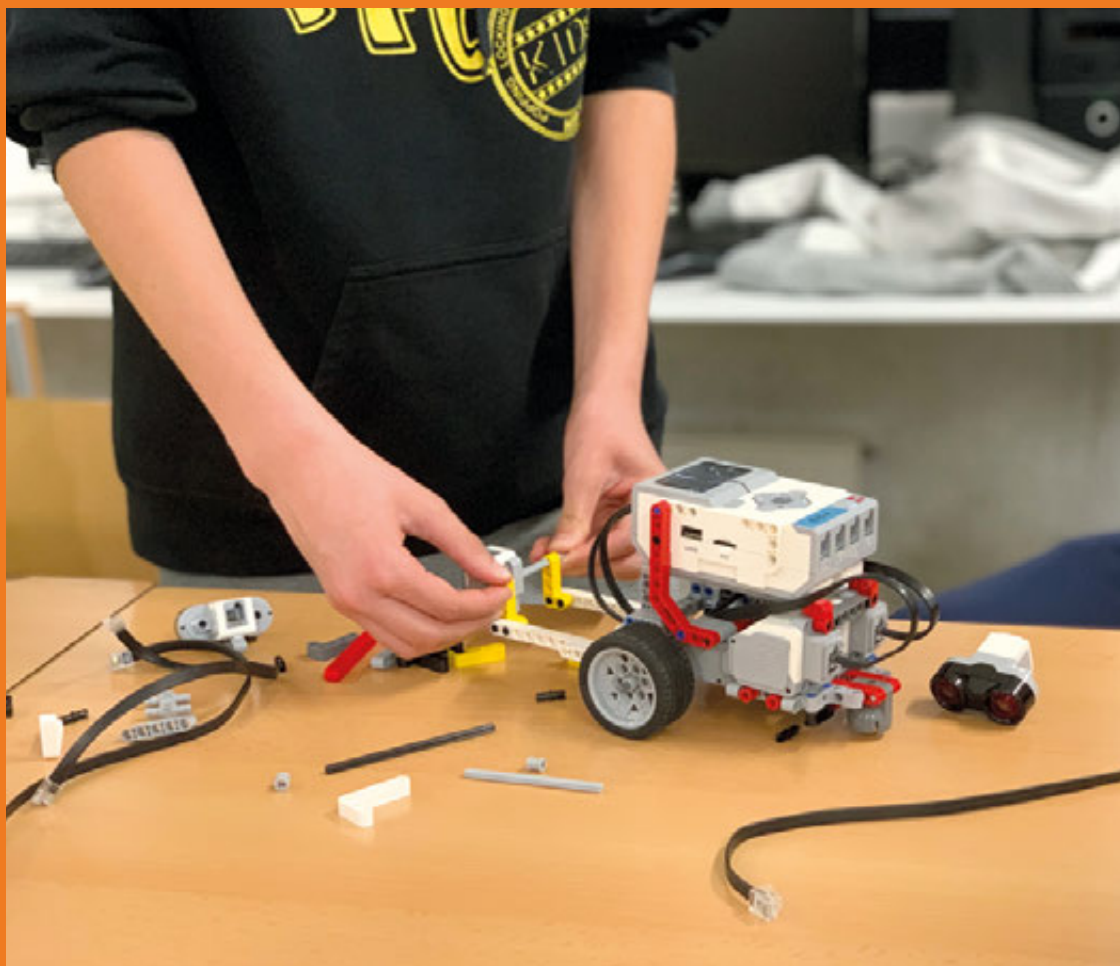
Durant els darrers anys s’ha assentat la creença que l’aprenentatge d’una llengua es basa en l’estudi del vocabulari i en la gramàtica, i s’ha donat poca importància a la pràctica oral. És per això que encara hi ha certes reticències entre les famílies a l’hora d’apuntar els seus fills i filles a extraescolars de parla anglesa. Aprendre amb la parla és més lent, però assegura que els coneixements obtinguts acompanyin durant més temps l’alumnat. I no només pel que fa a la

“En un primer momento fuimos nosotros los que le insistimos que debía hacer inglés y que estos talleres nos parecían una buena opción. Ya una vez probado fue ella la que quiso que volviéramos a apuntarla para el segundo curso.”

Vanessa Valero | Família alumna Strategic Challenges de l'Institut El Prat de Llobregat

“Jo soc dels grans i he trobat un espai on ha augmentat la meva confiança en l'ús de la llengua, sovint ajudo els que necessiten un company que els encoratgi, això em permet practicar oralment entre iguals. Els tallers han fomentat el meu desig d'aprendre anglès.”

Alejandro Rodríguez | Alumne del taller Strategic Challenges de l'Institut El Prat de Llobregat i alumne de 4t d'ESO en horari lectiu de l'Institut Salvador Dalí

Taller de robòtica
on el jovent posa en
pràctica el seu anglès
ahora que aprén
programació

“Y nos pareció algo nuevo, innovador. Creemos que ahora le agrada más estudiar inglés, que es algo supernecesario.”

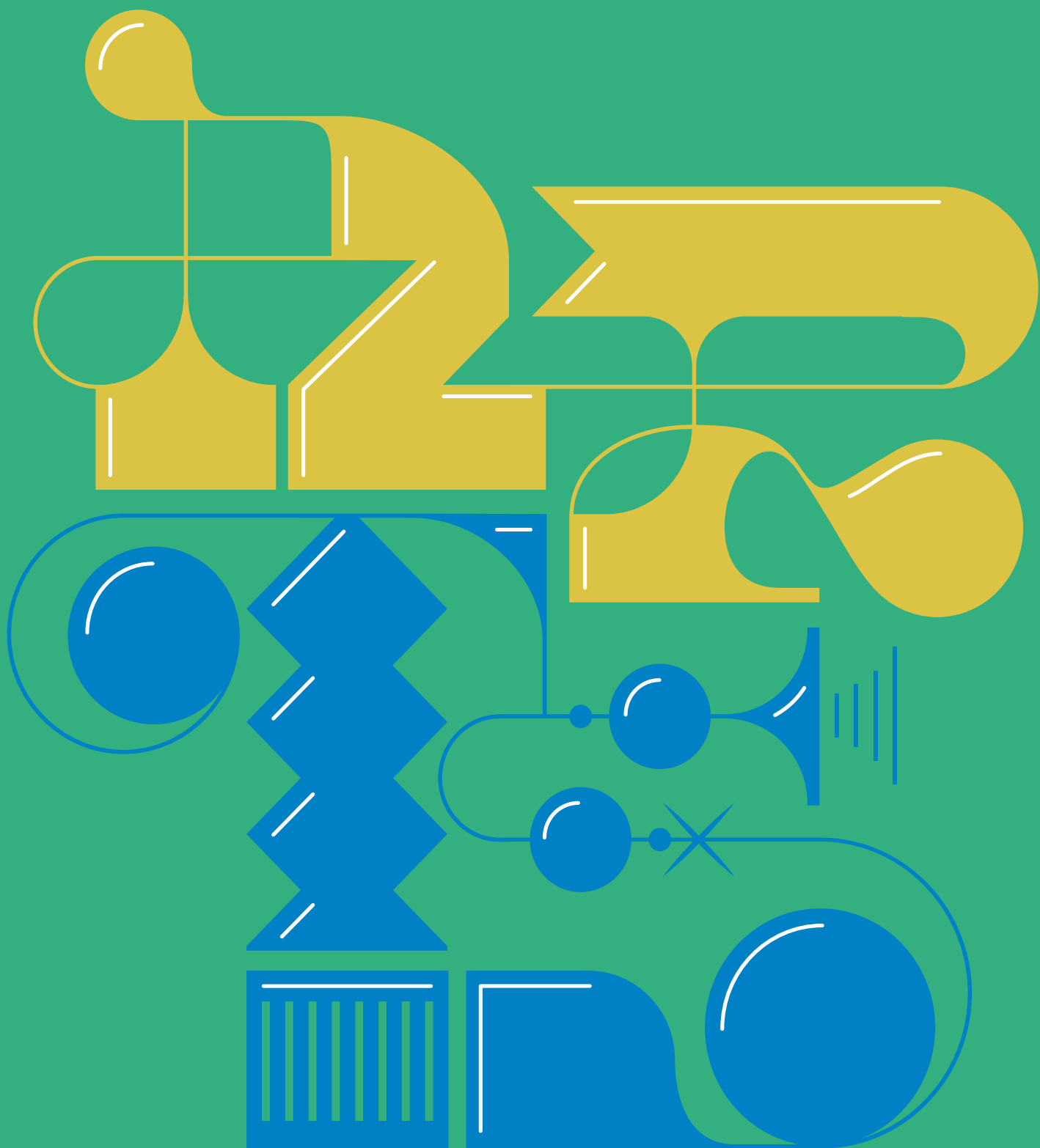
— **Andrés González i Betina Iglesias** | Família alumna Strategic Challenges de l'Institut El Prat de Llobregat

Els tallers plantegen activitats interactives per motivar el jovent a aprendre anglès

llengua en si mateixa, sinó que amb aquesta metodologia s'assoleixen competències relacionals i s'augmenta l'autoestima dels i les joves, que perden la por a equivocar-se. Després de tres cursos es veuen millores clares en l'ús i la parla de l'anglès arran de la incorporació a les aules d'*Auxiliars de conversa* i els *English Workshops*. Durant aquest període s'ha aconseguit que l'alumnat canviï la seva visió d'aquesta llengua i la vegi com una eina per comunicar-se i no només com una assignatura. Per això, a principi de curs es fan reunions entre les AFA i l'equip

tècnic d'IntersECCions, on es convida l'auxiliar, qui explica en què consisteixen els tallers, per tal que les famílies agafin confiança amb aquesta nova metodologia d'aprenentatge basada en la parla. El *workbook* i l'*student book*, que es regien per un estudi clàssic de la gramàtica, estan donant pas a altres maneres d'assumir una llengua. I és que quan comencem a viatjar i a parlar amb persones d'altres indrets del món, ens adonem que el que és realment important és la confiança en un mateix per arrencar a parlar en una llengua que no és la nostra. ●

EDUCACIÓ EN LES ARTS

P90	Arts Visuals
P96	Teatre
P102	Cantata
P108	Entre instruments
P114	Dansa
P120	Música a les Bressol

Democratitzar la pràctica artística amb projectes de música, teatre, dansa i arts visuals on les persones en son protagonistes. Les arts eixamplen la vivència d'un mateix i del món que ens envolta potenciant una mirada crítica i creativa per créixer individual i col·lectivament amb accions transformadores que fomenten la diversitat, la cooperació i la innovació educativa i cultural.

Els projectes d'*Arts Visuals* conceben l'art com a eina transformadora. Potenciant la mirada crítica de l'alumnat s'impulsa la reflexió col·lectiva a partir de processos artístics. Les propostes de cada centre educatiu es dissenyen conjuntament entre docents i L'Escola d'Arts Visuals del Prat, i es connecten al teixit social de la ciutat.

Arts Visuals

617
Alumnes

38
Professionals

2
Equipaments culturals

- Esc. d'Arts Visuals del Prat
- /UNZIP - Centre d'Art Torre Muntadas

5
Centres educatius

- Esc. Jaume Balmes
- Esc. Ramon Llull
- Esc. Educació Especial Can Rigol
- Inst./Esc. Pepa Colomer
- Inst. Baldiri Guilera

2
Entitats culturals

- ASCAP (Associació de Suport a la Creació i la Producció Audiovisual al Prat)
- Associació L'Atòmica

▾ Inici

Curs 2017-18

▾ Participants

Alumnat d'infantil, primària,
secundària i Educació Especial

Arts Visuals

Mirada crítica i transformadora des de les arts visuals

P. 91

Posada en comú al
pati dels resultats dels
processos de treball
a partir de la pregunta
"Què és l'escola?"

1

Infants experimentant
amb les pintures al pati
de l'escola

2

Alumnat d'infantil
i primària gaudint
d'una mostra final
d'arts visuals

3

Presentació pública
de les creacions
artístiques amb
les famílies i les
comunitats del barri

L'art és a tot arreu i tothom té dret a gaudir-ne i participar en la seva creació. Aquesta és la premissa del projecte *Arts Visuals*, que apropa l'art contemporani a diverses escoles del Prat per tal de democratitzar-ne l'accés, a la vegada que es potencia la innovació educativa i les connexions del centre amb diversos equipaments de la ciutat. L'entitat referent d'aquest projecte és L'Escola d'Arts Visuals del Prat, que imparteix una formació als i les docents i acompanya l'alumnat a les aules.

Aquest projecte està pensat per ser de llarga durada i mantenir-se durant dos cursos, en els quals es treballa de manera transversal una temàtica concreta. Els projectes es pensen en coordinació directa entre el personal docent i les educadores de L'Escola d'Arts Visuals, a partir dels interessos de centre, les àrees curriculars des de les quals es vol treballar i pensant en quines entitats de la ciutat s'hi volen involucrar.

Durant el primer trimestre es treballa juntament amb els i les docents implicats en el projecte i en alguns casos també amb els equips directius per tal de concretar-ne el desenvolupament.

Aquest procés de treball, en alguns centres educatius va acompanyat d'una formació centrada a conèixer llenguatges i metodologies pròpies dels processos artístics contemporanis, un espai formatiu conduït per educadores de l'escola d'arts i que serveix

per reforçar les competències dels i les docents per treballar les arts visuals a l'aula. Durant tot el procés es posen en relació les propostes de treball a l'aula amb referents de l'àmbit artístic per tal de compartir metodologies i projectes artístics que puguin servir com a font d'inspiració. En algunes ocasions, alguns artistes fan intervencions a l'aula i col·laboren puntualment en el desenvolupament del projecte. La presència d'aquests artistes facilita un intercanvi de sabers amb l'alumnat, tant sobre el treball de l'artista mateix com amb relació al treball d'altres creadors que s'han utilitzat com a referents. Aquestes trobades ajuden a desmitificar la imatge habitual que es té dels i les artistes, molt propera a la idea de gènis inaccessibles.

Els i les professores experimenten les pràctiques que després es desenvoluparan a l'aula, juntament amb les educadores. Les dinàmiques plantejades acostumen a ser pràctiques i performàtiques, per tal d'arribar als diferents conceptes que es volen abordar. Als entorns d'aprenentatge, educadores de L'Escola d'Arts Visuals del Prat i docents de les escoles posen en comú el desenvolupament dels diferents projectes, compartint en profunditat metodologies basades en la codocència, els possibles obstacles amb què es troben i les estratègies que s'empren per afrontar-los.

1

2

“El arte contemporáneo expresa emociones del artista que lo ha creado. También es un arte moderno.”

Paula Caballero | Alumna d'ESO de l'Escola Can Rigol

3

Arts Visuals

4

5

6

“Creiem que incloure el procés creatiu com una part fonamental de la formació dels nostres alumnes, on ells mateixos són els protagonistes, fa que tinguin una millor autoconfiança i autoestima. L'Art com una manera de pensar i fer dona resposta al canvi, on l'educació i les escoles també s'han d'adaptar.”

Sílvia Monje | Docent de l'Escola Ramon Llull

7

8

4
Alumnat reflexionant
sobre l'art com
a eina de
transformació crítica

5
Mitjançant el joc,
l'alumnat experimenta
amb els colors
i les formes

6
Cercavila per la
ciutat on l'alumnat
comparteix les seves
creacions al voltant
de la temàtica
"El Gall de Foc"

7
Alumnat en plena
gravació d'un curt
cinematogràfic

8
Infants manipulen
diferents pigments
i substàncies per
descobrir les seves
reaccions

Gràcies a aquests espais de coordinació, gran part del professorat ha canviat de perspectiva i concep l'art com a quelcom que va més enllà de l'assignatura de visuals i plàstica, amb molta potencialitat de ser tractat de manera interdisciplinària. I és que si es vol treballar el càlcul, es pot fer a través de la simulació d'una subhasta, i si es volen estudiar les àrees, es pot fer mitjançant la superfície de diversos quadres. D'aquesta manera s'aconsegueix explorar i descobrir referents perquè l'alumnat pensi les arts com una eina de pensament que els ajuda a prendre decisions des d'una perspectiva crítica.

Sortir de l'aula per treballar amb el barri

Un aspecte característic del projecte *Arts Visuals* és la voluntat de connectar el centre educatiu de dins enfora. I és que es pretén que els aprenentatges no es quedin només a l'escola, sinó que traspassin a la resta de la ciutat. Per això, molts dels projectes involucren diverses entitats o equipaments. Un exemple seria *Caçadors de mirades* a l'Escola Jaume Balmes, un projecte d'art comunitari que, gràcies a la col·laboració del Pla d'Actuació de Sant Cosme, va comptar amb la participació de persones i entitats del barri.

Aquest projecte va posar en relació l'alumnat del centre educatiu amb persones i entitats del barri. Van treballar conjuntament partint de les percepcions i el record d'experiències vitals dels veïns i veïnes respecte al barri de Sant Cosme. Aquesta col·laboració es va concretar en un primer moment en el recull de fotografies i objectes que per a aquestes persones es relacionaven significativament amb la vida al barri. Posteriorment l'alumnat va realitzar un seguit d'entrevistes amb algunes persones que havien participat en la primera part del projecte. Es van tractar qüestions al voltant d'aspectes com l'empatia, la multiculturalitat, l'associacionisme i la

convivència en comunitat. Tot el material recollit va prendre la forma d'una jornada de portes obertes per a tot el barri. Un altre exemple el trobem a l'Escola Ramon Llull, que va treballar a partir de la idea de ficció entesa des d'una perspectiva àmplia, plantejant el marc de la veu i el relat com una font d'idees i experiències amb les quals es poden crear imaginaris. A partir d'aquesta idea l'alumnat va participar en la preparació i emissió en directe d'un programa de ràdio en què explicava el desenvolupament del projecte, i que també va comptar amb la participació de les Dones Sàvies.

Explicar històries amb imatges

Des del 2017, el llenguatge cinematogràfic ha estat la base del projecte *Cinema al Baldiri* amb un plantejament centrat en un apropament teòric als coneixements i recursos cinematogràfics que duïen a la creació d'un tràiler o curtmetratge creat per l'alumnat mateix. Inicialment, aquest projecte va ser liderat per ASCAP, associació de suport a la creació i la producció audiovisual al Prat. Des del curs 2020-2021, aquest projecte es desenvolupa des de L'Escola d'Arts Visuals centrant-se en l'estudi i l'anàlisi crítica de les imatges i el consum que en fem en la societat. La percepció i el consum de les imatges i l'espai són aspectes que es treballen molt als projectes d'Arts Visuals. L'alumnat del Pepa Colomer va explorar com es modifica l'espai quotidià a l'aula per concebre la multiplicitat de punts de vista. I ho va fer amb relació a la qüestió *Què és l'escola?* i cercant a través de la llum i el color possibles respostes mitjançant pràctiques i vivències sensorials. Per la seva banda, l'escola d'educació especial Can Rigol va treballar amb les preguntes *Què és l'art?*, *per a què serveix l'art?*, *t'imagines un món sense art?* A través de diferents referents, l'alumnat va aprofundir en l'art contemporani tot experimentant en primera persona i vivint l'acte creatiu a través dels sentits. Finalment, gràcies a la col·laboració del Centre d'Art Torra Muntadas, es van posar en pràctica tots els coneixements i les experiències viscudes amb una lectura col·lectiva de l'obra de l'artista allà exposada.

I és que els projectes d'Arts Visuals treballen des del debat i l'aprenentatge transversal, en què no hi ha respostes correctes o incorrectes. S'aborden les arts visuals com un espai de recerca, d'aprenentatge lliure i obert basat en l'experiència col·lectiva, fomentant la imaginació cooperativa de l'alumnat. Així, l'art deixa de ser quelcom elitista i inaccessible i es posa a l'abast de tothom com una eina transformadora, tot desmitificant el valor de l'art entès com a producció d'objectes manuals o propostes merament estètiques. ●

"Hem hagut de ser permeables per trobar els punts de vinculació entre dos mons aparentment separats: l'art i l'educació, i establir diàlegs entre professionals que veníem amb múltiples marcs conceptuals i sabers heterogenis."

El projecte *Teatre* treballa l'expressió oral i corporal amb els nens i nenes de diferents centres educatius gràcies a l'acompanyament de L'Escola d'Arts en Viu, tot generant un espai d'aprenentatge on es potencia la creativitat, el treball en grup i el pensament crític.

Teatre

538
Alumnes

31
Professionals

1
Equipament cultural

- L'Escola d'Arts en Viu

5
Centres educatius

- Esc. H. Josep Tarradellas
- Esc. Jaume Balmes
- Esc. Joan Maragall
- Inst./Esc. del Prat
- Inst. Baldiri Guilera

1
Entitat cultural

- Teatre Kaddish

➤ Inici

Curs 2016-17

➤ Participants

Alumnat d'infantil, primària i secundària

Teatre

Fer teatre més enllà de la representació

El projecte *Teatre* no busca que l'alumnat pugi a un escenari, sinó que creï el seu propi escenari. Independentment del públic, els i les alumnes es miren entre si, generant una confiança de grup que cohesiona i anima a explorar totes les possibilitats artístiques a partir d'un teatre cooperatiu. Així, es treballa l'autoconfiança i també la confiança en la resta de persones del

grup, dominant els límits del llenguatge i del propi cos, de tal manera que adquireixen eines que els empoderen, els ajuden a connectar amb el seu propi discurs, per poder així expressar-se en qualsevol situació. Aquest és el bagatge que s'enduen

l'alumnat que participa en el projecte *Teatre*.

Aquesta iniciativa va començar el curs 2016 i arriba a infants des de P3 fins a l'ESO, que treballen una sessió a la setmana des de l'experimentació teatral. Tot i que es preparen espectacles, per Nadal i final de curs, oberts a les famílies i als companys i companyes del centre, no són pas l'objectiu final del projecte. L'accent es posa, més aviat, en el procés creatiu i de treball col·laboratiu, intentant que els aprenentatges siguin presents en el dia a dia

de manera interdisciplinària i transversal.

Les sessions de teatre estan vinculades a una assignatura concreta, i la majoria de centres aposten per ubicar-les en les sessions de llengua, però també hi ha centres que prefereixen encabir-les a les hores d'educació física. Sigui com sigui, els aprenentatges que es desenvolupen en les sessions de teatre superen les barreres d'una assignatura concreta i en tots els casos es realitzen dinàmiques, jocs, creacions i adaptacions de textos teatrals que aborden la dicció, l'expressió oral i corporal, la concentració, l'escolta grupal, la improvisació o l'empatia. Tot plegat, genera espais d'anàlisi i reflexió que duen a aprenentatges que poden ser útils en qualsevol aspecte de la vida, dins i fora de l'àmbit escolar.

I és que a través del teatre es propicia que l'alumnat prengui un rol actiu i visible, superant barreres i treballant la responsabilitat de grup i el respecte, generant espais de seguretat en què cada persona pot expressar-se com vol i de la manera que se senti més còmode. La filosofia que emmarca aquest projecte és que la representació teatral no s'esgoti en ella mateixa, sinó que es converteixi en una eina a partir de la qual vehicular tota una sèrie d'aprenentatges.

És per això que la codocència és importantíssima. Els i les docents planifiquen, dissenyen i imparteixen les sessions de teatre de la mà d'especialistes de L'Escola d'Arts en Viu. Per fer-ho, els i les mestres reben una formació, a partir dels entorns d'aprenentatge, per comprendre

1

P. 96

La professora de L'Escola d'Arts en Viu acompanyant a l'alumnat a empatitzar amb els personatges

1

Treball d'aula sobre moviment i posicionament escènic

“Des de L'Escola d'Arts en Viu concebem la pràctica teatral de forma transversal, abordant moltes competències d'una manera que l'alumnat no hi està acostumat.”

— **Martí Castellarnau** | Educador de teatre a L'Escola d'Arts en Viu

2

3

2
Un grup d'alumnes
interpreten el musical
"Fama" al Teatre Modern

3
Alumnat creant el guió
de les seves obres teatrals

Teatre

“Amb el teatre s’atén la diversitat de manera qualitativa, milloren les habilitats socials i comunicatives, i s’enriqueix el vincle amb famílies i entitats.”

— Isabel M. Chacón | Cap d’estudis de l’Escola Jaume Balmes

4

5

4 i 5

Alumnat de teatre portant a escena la seva versió d’“Alicia en el país de les meravelles”

6

Alumne fent un exercici interpretatiu dins de l’aula

6

la transversalitat del teatre, relacionant-lo amb aspectes socials, emocionals i motrius. Així, se'ls dota d'eines per trobar els recursos que més s'escaiguin a cada centre i al seu alumnat, per tal de fomentar la creativitat i el treball en equip a partir de la improvisació i el joc. Les veus dels nens i nenes s'escolten amb atenció perquè, si es volen assolir tots aquests aprenentatges, és molt necessari que les activitats parteixin de les inquietuds dels i les joves, generant dinàmiques que els engresquin, els interessin i també els duguin a la reflexió.

Compartim l'experiència amb altres centres de la ciutat

En el desenvolupament dels entorns d'aprenentatge, el personal docent tracta la transversalitat del teatre; els i les especialistes de L'Escola d'Arts en Viu ofereixen eines i doten

el professorat d'autonomia perquè trobi els seus propis recursos i investigui amb l'alumnat a partir dels interessos i les necessitats de cada grup. Aquests espais de treball es donen en conjunt i els i les docents de tots els centres educatius treballen

plegats, de manera que s'enforteixen els vincles entre les escoles participants. Aquesta voluntat cohesionadora també es trasllada a l'alumnat i, per això, se celebren jornades intercentres, en què alumnes de diferents escoles es troben per viure i compartir

experiències teatrals. *Teatre* és un projecte de creació lliure, on la interdisciplinarietat és benvinguda si respon a l'interès de l'alumnat.

Com a resultat de la llibertat creativa, quan els centres treballen la creació i adaptació de les peces generen experiències molt diferents entre si, i aquesta és una de les riqueses del projecte, perquè la diversitat és el motor de les expectatives. En el cas del Jaume Balmes, per exemple, van voler obrir el procés creatiu a entitats de la ciutat i, per això, van consultar associacions de Sant Cosme i van parlar amb veïns i veïnes per documentar-se i fer un relat sobre com va arribar la primera migració al barri, tot explorant la vessant comunitària del teatre. A l'escola Honorable Josep Tarradellas, en canvi, es va crear una peça audiovisual basada en el guió que els companys i companyes del curs anterior havien escrit, inspirada en l'obra *Funàmbuls*, la qual reflexiona sobre l'art de viure en equilibri i que l'alumnat es va fer seva tot homenatjant els seus companys i companyes.

Tots els projectes de *Teatre* s'adapten a les necessitats de cada centre, però tenen moltes coses en comú. L'objectiu de tots i cadascun d'ells és oferir un procés creatiu que potenciï el treball grupal i l'esperit crític, i democratitzi la pràctica i el gaudi de les arts en viu. Cada centre treballarà el seu dia a dia de maneres diferents, i en cadascuna de les aules l'alumnat haurà après coses diferents. El que està clar, però, és que el teatre pren un lloc important en els seus aprenentatges i s'erigeix com una eina comuna de transformació. ●

∇ L'objectiu del projecte és oferir un procés creatiu que potenciï el treball grupal i l'esperit crític

Projecte en xarxa que involucra l'alumnat de sisè de primària de tots els centres educatius de la ciutat en una experiència musical col·lectiva. De la mà de L'Escola d'Arts en Viu es treballa amb docents i alumnes compartint el resultat en una mostra final on participen famílies i ciutadania.

Cantata

743
Alumnes

32
Professionals

1
Equipament cultural

- L'Escola d'Arts en Viu

16
Centres educatius

- Esc. Bernat Metge
- Esc. Charles Darwin
- Esc. del Parc
- Esc. Galileo Galilei
- Esc. H. Josep Tarradellas
- Esc. Jacint Verdaguer
- Esc. Jaume Balmes
- Esc. Joan Maragall
- Esc. Ramon Llull
- Esc. Sant Jaume
- Esc. Educació Especial Can Rigol
- Inst./Esc. del Prat
- Inst. Esc. Pepa Colomer
- Esc. Nostra Senyora del Mar
- Esc. Mare de Déu del Carme
- La Seda de Barcelona

▾ Inici

Curs 2016-17

▾ Participants

Alumnat de primària
i d'Educació Especial

Cantata

Una cantata per a totes les veus

Gairebé tots els i les joves de Catalunya han participat en una cantata i els joves del Prat ho fan en clau de ciutat. Aquest espectacle musical uneix tot l'alumnat d'un municipi en un acte comú on es canta, es balla i es comparteix amb les famílies i la ciutadania els coneixements musicals adquirits en una posada en escena treballada amb cura i de manera col·lectiva. Al Prat, la *Cantata* se celebra

des del 2001 i, des que va néixer Interseccions, s'hi ha unit com un dels projectes més veterans reforçant la connexió amb la ciutadania i fent d'aquesta celebració un acte de ciutat. L'objectiu de la *Cantata*, que aglutina tot l'alumnat de sisè del municipi, és acomiadar la primària i generar vincles entre els

diversos centres i equipaments de la ciutat.

I és que des que la *Cantata* va incorporar-se a Interseccions, l'entrada en escena dels especialistes de L'Escola d'Arts en Viu, que lideren la composició de l'obra i assessoren el personal docent i els centres, ha obtingut molta importància. L'Escola d'Arts en Viu és la referent del projecte i, a través de l'entorn d'aprenentatge, els seus especialistes i el professorat dels centres treballen plegats el repertori i la temàtica de l'espectacle, que es repeteix biennalment.

El treball a les aules s'aborda tenint en compte el currículum musical de sisè i es treballen aspectes com la lectura, el moviment, la musicalitat i la pràctica instrumental. La cooperació entre els especialistes de L'Escola d'Arts en Viu i l'equip docent de les escoles és imprescindible per tal que l'alumnat tingui una experiència de qualitat com a intèrpret i que hi hagi una connexió i una cohesió entre la comunitat que participa en la *Cantata*, que necessita la implicació de tots els agents educatius.

En les darreres edicions, s'han pogut veure i sentir històries de superació o històries sobre com seria el món si el gestionessin els infants, creant així espectacles amb els quals l'alumnat s'hi sent representat. Aquesta narrativa es dona a través de diversos cançons i performances que creen un diàleg comú. A l'esdeveniment, que acostuma a celebrar-se al CEM Julio Méndez, també hi participen altres grups, com els joves del Teatre Kaddish o els integrants de l'orquestra de L'Escola d'Arts en Viu.

Fem cantar la ciutat

Vora 700 alumnes protagonitzen cada any la seva Cantata. Aquesta proposta es treballa des de diferents disciplines i àmbits, per tal de fomentar la creativitat i la cooperació entre l'alumnat. Així no només es canta, sinó que els nens i nenes també ballen i duen a

▾ Aquesta proposta es treballa des de diferents disciplines i àmbits, per tal de fomentar la creativitat i la cooperació entre l'alumnat.

Alumnat vivint amb
alegria una cançó
de la Cantata

Alumnat Escola
d'Arts en Viu
dramatitza i posa
música a l'espectacle
de la Cantata

“El projecte està dissenyat en la seva totalitat per als alumnes de 6è d'aquesta ciutat. Els valors i els continguts són proposats per les escoles, representant les inquietuds i les necessitats del professorat i dels alumnes. L'esdeveniment és un moment esperat per tots els alumnes que surten d'allà emocionats, orgullosos de la feina feta i feliços d'haver-ho compartit amb amics i familiars.”

— **Míriam Farré** | Coordinadora del projecte (L'Escola d'Arts en Viu)

Cantata

terme coreografies i moments d'improvisació col·lectiva, o acompanyen les seves veus amb percussió corporal. La posada en escena, així com la creació del guió i la seva adaptació musical i teatral, es treballa conjuntament entre els i les mestres i l'alumnat dels centres escolars i els especialistes de música de L'Escola d'Arts en Viu, creant així un espectacle que manté vives les idiosincràsies de cada centre, alhora que construeix un puzzle cohesionat amb les aportacions de totes les escoles. Any rere any, totes i tots els alumnes de sisè del Prat es troben plegats, lluint samarretes

de colors vistosos, per compartir amb les famílies i la resta de la ciutat aquesta experiència artística tan única. Una celebració de gran qualitat que situa l'alumnat al centre de l'aprenentatge, potenciant la seva creativitat i l'intercanvi de coneixements i experiències. I és que la *Cantata* afavoreix que l'alumnat de tota la ciutat entri en contacte i es reforça el teixit de la comunitat educativa, amb la qual cosa es generen nexes entre els nens i nenes de sisè, que acomiaden la primària cantant, ballant i gaudint de l'expressió artística i col·lectiva amb tota la ciutat. ●

3

Alumnat de 6è de les escoles del Prat celebrant la *Cantata* al CEM Julio Méndez

4

Sessió d'entorn d'aprenentatge a l'Escola d'Arts en Viu amb les mestres de música de les escoles

5

Interpretació de la peça creada per l'alumnat en l'edició de "La Nostra Cantata"

3

“Crear la nostra cantata no és una cosa que tothom pot fer, i m’ha semblat molt divertit fer-ho amb el meu grup i poder crear una de les cançons. El meu grup és el de la igualtat, i és una de les coses que sempre he volgut defensar.”

— Judith Lucha | Alumna de 6è B de l’Escola Ramon Llull

El projecte *Entreinstruments* democratitza l'accés de l'alumnat de primària a la pràctica d'instruments de vent, corda o d'arrels populars partint del gaudi i l'experiència de tocar. Es desenvolupa gràcies al treball col·laboratiu entre docents de L'Escola d'Arts en Viu i les mestres de música dels centres que hi participen.

Entreinstruments

804
Alumnes

17
Professionals

1
Equipament cultural

- L'Escola d'Arts en Viu

4
Centres educatius

- Esc. Jacint Verdaguer
- Esc. Joan Maragall
- Esc. Sant Jaume
- Inst./Esc. Pepa Colomer

▾ Inici

Curs 2014-15

▾ Participants

Alumnat de primària

Entreinstruments

Aprendre música amb un instrument a les mans

Qui més qui menys, tothom en algun moment de la seva vida ha desitjat saber tocar un instrument. Fer-ho ja és una altra cosa: aprendre en solitari o amb un professor o professora, repetint i repetint una nota, la manera de posar els dits, de bufar, d'agafar l'instrument, saber netejar-lo... Al final aquest desig sovint s'esvaeix.

Tradicionalment l'aprenentatge de la música s'ha centrat, en primer lloc, en aquells aspectes més tècnics i de domini de l'instrument, tenint en l'horitzó l'objectiu d'una excel·lència interpretativa a la qual poques persones podien aspirar.

Els projectes de música impulsats per L'Escola d'Arts en Viu, i especialment l'*Entreinstruments*, capgiren aquest punt de partida i situen al centre de l'aprenentatge el gaudi de la música i la possibilitat que aquest gaudi sigui compartit.

I és que hi ha molts instruments dels quals els infants poden gaudir i que poden fer-ho d'una manera participativa i engrescadora. Apropant la pràctica instrumental a l'alumnat dels cicles mitjà i superior des d'aquesta premissa, participar en l'*Entreinstruments* esdevé una font de benestar personal i cohesió de grup, alhora que fa possible democratitzar l'accés a la pràctica musical. Aquesta iniciativa va néixer el 2014, abans de l'aparició d'Interseccions, i ja va ser impulsada per L'Escola d'Arts en Viu, que encara avui en

duu la coordinació. Amb *Entreinstruments* es busca apropar altres pràctiques i sons a l'alumnat. Els diversos centres que hi participen ho fan en l'*Entrecordes* (violí, viola, violoncel, ukelele, contrabaix...), l'*Entrevents* (clarinet, trombó, trompeta, flauta travessera, saxo...) o l'*Entretradis*, que se centra en la música tradicional (gralla, flabiol, acordió, percussió...).

Durant tot el curs, l'alumnat fa pràctiques en les classes de música, sigui en grups separats per instruments o tocant tots junts, fent combinacions instrumentals. Aquests assajos i aprenentatges són personalitzats per a cada centre: de la mà dels professionals de L'Escola d'Arts en Viu, es coordina i prepara el repertori musical i les pràctiques en funció de la idiosincràsia de cada centre i de les inquietuds de l'alumnat. Així, els i les mestres reben una formació sobre com enfocar la pràctica instrumental a l'aula, sempre amb l'acompanyament de professionals de L'Escola d'Arts en Viu. La codocència és un element clau per a aquest projecte, ja que els sabers i les experiències del personal docent i les persones expertes en música es combinen per tal d'oferir una experiència molt enriquidora a l'alumnat. Aprendre a tocar un instrument va molt més enllà de crear una melodia. Aquesta pràctica suposa una gran font de beneficis per a l'alumnat, ja que situa la creació al centre de l'aprenentatge a través del treball grupal.

P. 108

Grup d'alumnes interpretant una peça musical amb els seus violoncels i violins

1 i 2

Alumnat de l'*Entretradis* participant del "Pratifolk"

3

Alumne de l'*Entrecordes* tocant el violí amb els seus companys d'aula

“Gràcies al projecte *Entrevents* el meu fill ha evolucionat com a persona alhora que ha après a tocar un instrument com ha vist que fèiem a casa des que va néixer.”

— Ana Obanda | Família de l'Escola Joan Maragall

1,2i3

Entreinstruments

4

5

“Donem molta importància a la imaginació, la creativitat i el treball en grup. Per a nosaltres és bàsic el treball en equip entre tots els mestres implicats i és per això que ens coordinem cada setmana per ajustar la programació, treballant i elaborant materials conjunts, planificant concerts i activitats o participant en l'avaluació.”

Fer gaudir tot El Prat

El més important del projecte *Entreinstruments* és el procés d'aprenentatge diari, però això no impedeix que a l'alumnat li agradi i l'empoderi participar en concerts i activitats de retorn a la societat, que demostrin els seus aprenentatges i evolucions. Així, cada centre organitza els típics concerts de Nadal, però, més enllà d'això, també se celebren concerts a llars d'avis de la ciutat, a l'auditori del Cèntric Espai Cultural, als centres cívics de la ciutat o el Concert Solidari de l'*Entrecordes* de l'Escola Sant Jaume.

Per això el personal docent es coordina a través de l'entorn d'aprenentatge, revisant i debatent sobre els reptes del projecte. Gràcies a aquest espai de treball conjunt s'ha arribat a celebrar la Tocata, un concert conjunt entre totes les escoles que participen del projecte. I és que la connexió entre centres educatius, alumnat i professorat reforça i estimula els processos d'aprenentatge des d'una perspectiva comunitària. D'aquest treball

en comú també sorgeixen activitats entre centres com els Intercanvis *Entreinstruments*, que ajunten diferents escoles per acabar tocant plegades al Cèntric Espai Cultural.

És important per a l'alumnat compartir la seva experiència amb la resta de la ciutadania. És per això que els i les joves músics participen en actes o esdeveniments importants per a la ciutat, com el Pratifolk o, inclús, han arribat a participar en videoclips d'artistes coneguts de la cultura catalana. A través de la iniciativa *Al meu ritme*, en col·laboració amb La Capsa, l'alumnat col·labora en el videoclip d'un artista,

que enguany serà el conegut grup El Petit de Cal Eril.

La música i la pràctica instrumental acaben esdevenint una experiència important en la vida d'aquests alumnes, que dediquen anys a l'aprenentatge d'un instrument que els acompanya durant bona part de la primària. A través d'*Entreinstruments*, es transforma l'experiència de la pràctica docent, mitjançant la incorporació de canvis metodològics lligats a la pràctica instrumental. De la mateixa manera, els nens i nenes obtenen aprenentatges transversals, com el respecte, l'escolta, el treball en equip, la cooperació o la constància. I així se situa la creació al centre de l'aprenentatge de l'alumnat a través de treball grupal. Es treballen habilitats socials i intrapersonals, i s'afavoreix i potencia la tècnica vocal i l'expressió corporal. A més, s'empren els coneixements assolits en altres moments d'aprenentatge i s'incorporen continguts, processos i objectius d'altres espais d'aprenentatge.

Però, més enllà d'això, també adquireixen un amor per la música que no està a l'abast de tothom. Les barreres d'accés, econòmiques i socials, aparten molts infants del món musical. Per això, *Entreinstruments* treballa per democratitzar l'accés a certs instruments que no acostumen a entrar a les aules.

Per incorporar la pràctica musical a secundària i explorar les possibilitats d'un enfocament interdisciplinari, el curs 2019-2020 es va treballar la música i el teatre de manera conjunta amb el projecte *Amunt el teló*. L'alumnat i el professorat, acompanyats per una persona experta de L'Escola d'Arts en Viu, van crear espais de creació vinculats a assignatures optatives en què es podia treballar la dramatització i l'acompanyament musical. Ambdós grups col·laboraven i aprenien junts,

per tal de crear una peça teatral acompanyada de música, ajuntant i complementant així els seus aprenentatges i processos creatius.

En línia amb aquest objectiu que la pràctica instrumental no es quedi només a la primària, s'ha realitzat una prova pilot en un dels centres per continuar acompanyant l'alumnat en la vivència de les arts com a mitjà d'expressió a l'ESO. ●

➤ És important per a l'alumnat compartir la seva experiència amb la resta de la ciutadania en actes o esdeveniments de ciutat.

4
Concert de l'alumnat de l'*Entrevents* al Cèntric Espai Cultural

5
Alumnat de l'*Entrecordes* compartint amb la resta de l'escola les obres que ha treballat

6
Alumne de l'*Entrevents* tocant el trombó en una sessió d'aula

De la mà de L'Escola d'Arts en Viu i els i les docents del centre educatiu, el projecte *Dansa* treballa la relació entre la música i el moviment de manera creativa i en grup. Alhora l'alumnat pren consciència d'aspectes relatius a la col·locació del cos i la relació amb l'espai des del diàleg i el respecte amb els companys i les companyes.

Dansa

223
Alumnes

3
Professionals

1
Equipament cultural

- L'Escola d'Arts en Viu

1
Centre educatiu

- Esc. H. Josep Tarradellas

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumnat d'infantil
i primària

Dansa

Moure el cos per aprendre i créixer

Una classe de primària entra a una gran sala fent “la serp”. Els uns darrere els altres van movent-se per l'espai, onejant els braços, movent el cap o fent contorsions lleugerament mentre caminen. Així exploren l'espai i fan saber als altres com es troben i quin ànim tenen avui. Al cap de pocs minuts s'aturen i formen una rotllana al centre de l'estança. Així comencen les sessions del projecte *Dansa*, que es desenvolupa amb l'alumnat d'educació infantil i primària des de fa quatre anys de la mà d'Interseccions i amb l'acompanyament d'una professional de L'Escola d'Arts en Viu.

Aquest projecte és, actualment, només dut a terme per aquesta escola, que l'emmarca en les classes de música, utilitza la dansa grupal per desenvolupar una experiència artística i creativa, per tal de treballar el coneixement del propi cos i el moviment a partir dels ritmes i els llenguatges musicals. La dansa és una eina que permet explorar diverses maneres d'expressar-se, més enllà de l'ús de la paraula, i per tant promou la confiança i la creativitat entre l'alumnat, així com el respecte mutu. I és que en aquestes sessions no es busca tant generar una coreografia perfecta i sincronitzada, sinó que se cerca la lliure creació: sense pautes, la dansa lliure permet que cada persona s'expressi com millor consideri, escoltant el propi cos i el de les altres, sense que hi hagi moviments correctes ni incorrectes. I és que durant aquestes sessions no

➤ Participar en aquestes sessions juntament amb tot el grup classe genera un espai de companyonia, escolta, empatia i respecte entre tot l'alumnat.

només s'aprèn a ballar, sinó que també s'obre un espai d'experimentació des de l'imaginari on s'assoleixen competències relacionals importants per al desenvolupament dels infants. A través del moviment aprenen a llegir l'estat d'ànim dels seus companys i companyes i a expressar el seu. La música dona ales a la creativitat i a explorar nous moviments de manera individual, però també col·lectiva. Participar en aquestes sessions juntament amb tot el grup classe genera un espai de companyonia, escolta, empatia i respecte entre tot l'alumnat. I és que en moments puntuals també es treballen coreografies, per potenciar el sentiment de grup.

Tot i que l'objectiu del projecte *Dansa* no és la consecució d'un espectacle, a través de les mostres que els i les alumnes celebren, obertes a les famílies i els companys i les companyes de l'escola, els petits i petites ballarines comparteixen els aprenentatges assolits. Aquestes coreografies, que es presenten amb motiu del Dia Internacional de la Dansa, tenen al darrere tota una feina conjunta que ha servit per

P. 114

Alumnat explorant
el moviment lliure en
una sessió de dansa

1

Una nena fa una
improvització de dansa
davant dels seus
companys i companyes

“Els alumnes són capaços d’arribar a connectar amb les emocions i el cos des del primer moment que arriben a l’aula. Ballen pels racons encara que no els miri ningú. Molts dels nens comencen a apuntar-se a les activitats extraescolars de dansa que ofereix l’escola.”

— **Olga Clavel** | Educadora de dansa de L’Escola d’Arts en Viu

“Els sentiments són de tranquil·litat, calma, relaxació, alegria, diversió i, a vegades, timidesa. Ens agrada la dansa, perquè ens permet moure’ns per l’espai, aprenem a ballar, a moure el cos, a comunicar-nos a través d’aquest, i ens ajuda a relaxar-nos.”

— **Martín Cayado** | Alumne de 1r de l’Escola H. Josep Tarradellas

Dansa

2

“Les metodologies utilitzades a les classes de dansa ens ajuden a la nostra pràctica diària a l’aula. Els nens s’expressen lliurement, es relacionen amb els altres i sobretot mostren les seves emocions a través del moviment. El projecte ajuda a la cohesió del grup i afavoreix la col·laboració, l’empatia i el respecte als altres.”

— Dolors Sorroche | Docent de l’Escola H. Josep Tarradellas

3

4

5

2
Celebració del Dia
Internacional de la
Dansa ballant al pati
de l'escola

3
Una docent i un
alumne celebrant
el Dia Internacional
de la Dansa

4
La professora de
dansa de L'Escola
d'Arts en Viu marca
diferents moviments
coreogràfics
als infants

5
Alumnat de primària
gaudeix de les danses
dels grups d'infantil

6
Alumnat d'infantil
fent una coreografia
a l'aula

treballar la concentració, la memòria i els vincles entre el grup classe, que, usant els cossos, ha creat una peça artística cooperativament.

Transformant el paradigma: de consumidors a generadors

Les sessions de dansa s'imparteixen conjuntament entre la mestra de música i la professional de L'Escola d'Arts en Viu, que preparen les classes plegades, tot aprofitant aprenentatges i fent de la dansa una eina pedagògica transversal. Així, els ritmes i instruments que es treballen a l'aula són els mateixos que es ballen durant les classes de dansa. D'aquesta manera, les nocions apreses durant les sessions de dansa traspassen les fronteres del gimnàs i arriben a una gran quantitat d'espais i assignatures. Per exemple, per treballar la cal·ligrafia es fa referència als moviments apresos durant les sessions de dansa; també s'han adoptat les tècniques de relaxació o es premia els menuts fent un ball quan sobren alguns minuts de classe.

La codocència, doncs, és essencial per al projecte *Dansa*, per tal que les competències i els aprenentatges de les arts vagin molt més enllà de l'escenari i ajudin a aprendre, tant a alumnes com a docents, en qualsevol espai i moment de la vida. I és que un altre dels objectius d'aquest projecte és democratitzar l'accés i el gaudi de la dansa i assolir que no es vegi com una disciplina elitista, que sovint no té espai als centres escolars.

Com en altres projectes d'Interseccions, sovint es generen noves sinèrgies entre escoles o disciplines, com la Ramon Llull, que el curs 2019-2020 va incorporar aquesta disciplina al projecte d'Arts Visuals. A través d'una col·laboració de L'Escola d'Arts en Viu en el projecte de l'Escola d'Arts Visuals, es va poder aprofundir en la relació que hi ha entre

6

l'arquitectura, el disseny de l'espai i les relacions que es donen entre l'alumnat quant a la dansa. Amb aquesta connexió es va poder analitzar com una estança condiciona els moviments i la manera d'habitar un espai depenent del context.

Els aprenentatges derivats de la dansa són gairebé infinits. És per això que el proper objectiu del projecte *Dansa* és arribar a l'escola d'educació especial Can Rigol, on està pensat que aterri el curs 2021-2022. Les sessions en aquest centre pretenen empoderar l'alumnat a partir del coneixement del propi cos i el descobriment de moviments nous, a través dels quals es poden expressar emocions i estats d'ànim. Però no només es tracta de ballar, sinó també d'interconnectar l'alumnat amb els diferents agents artístics de la ciutat, tot facilitant la inclusió. D'aquesta manera, el projecte de dansa busca que els i les participants no esdevinguin mers receptors dels processos artístics, treballant el potencial transformador de la dansa, assolint que la diversitat es mostri en la seva màxima expressió, sense barreres, vergonyes o tabús. A través del protagonisme i la llibertat creativa total, l'alumnat genera un llenguatge propi, empoderador i alliberador, i passa de ser mer consumidor de les arts escèniques a ser-ne el protagonista i el creador. ●

Entorn d'aprenentatge per potenciar un ús transversal de la música a les escoles bressol. En aquest espai formatiu, durant tres anys L'Escola d'Arts en Viu va treballar amb les mestres partint dels seus coneixements musicals per fer dels sons i del moviment una eina d'aprenentatge.

Música a les Bressol

19 Professionals

1 Equipament cultural

- L'Escola d'Arts en Viu

5 Centres educatius

- Esc. Bressol El Cabusset
- Esc. Bressol La Granota
- Esc. Bressol La Blaveta
- Esc. Bressol Sol Solet
- Llar d'infants Dumbo

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumant d'infantil

Música a les Bressol

Cançons, balls i emocions

La música ho és tot i és a tot arreu. És en una cançó, en un to de veu. També en el so de la pluja caient o en el dringar de les bales de vidre xocant entre elles. La música es canta i es balla, però també se sent. Ens fa aflorar sentiments i ens demostra com ens trobem; ens ajuda a expressar-nos, sigui amb paraules o amb moviments. La música pot ser íntima o col·lectiva, se'n pot gaudir en silenci o compartint-la, pot ser escoltada en quietud o fer-la servir com a musa que inspira dibuixos o imatges. La música és un vector d'aprenentatge gairebé sense límits, molt preuat per aquell moment de la vida en què es desenvolupa una persona. La música és essencial, doncs, en la petita infància.

Per això, conscients del potencial educador i transformador de la música, des d'Interseccions es va crear el 2017 l'entorn d'aprenentatge *Música 0-3*, que va durar tres anys. Totes les escoles bressol municipals del Prat van participar en aquests espais per reflexionar, investigar i coordinar-se al voltant de la música; acompanyats per expertes i professionals de L'Escola d'Arts en Viu, els equips docents van gaudir i participar en sessions conjuntes en què se'ls donaven eines i recursos pedagògics musicals per millorar l'experiència i l'aprenentatge dels infants.

Aquestes formacions es donaven en espais compartits entre tots els centres, però també va ser molt important l'acompanyament individualitzat que les professionals de L'Escola d'Arts en Viu realitzaven a cada centre, adaptant així els recursos a les particularitats i els

objectius pedagògics de cada escola bressol. Durant aquests tres anys es va treballar per crear i ampliar els cançoners, proposant cançons, jocs de falda i danses conegudes pels infants. També es va buscar més varietat de recursos per vehicular aprenentatges a través de la música, incorporant-hi el tractament de les emocions, les relacions socials i el moviment físic. Inclús se celebraven sessions de música en directe a l'aula, dinamitzades per professionals de L'Escola d'Arts en Viu, que jugaven amb la música, juntament amb els infants.

Empoderar les docents

L'objectiu principal de l'entorn d'aprenentatge *Música 0-3* va ser garantir l'adquisició d'eines i recursos, així com de noves mirades per fer un ús transversal de la música a les aules de les escoles bressol, i això passava, necessàriament, per empoderar les docents. Aquells tres anys de formació continuada, en col·lectiu i individualment, van dotar d'eines els i les professores de bressol, de tal manera que

P. 120

Infants gaudint d'una sessió de música i moviment amb la professora de L'Escola d'Arts en Viu

1 i 2

Sessió formativa d'entorn d'aprenentatge de L'Escola d'Arts en Viu amb les educadores i mestres de les escoles bressol

3

Infant explorant el so d'un instrument de percussió

2

3

“La música envolta tot l’espai
i l’infant se sent lliure i potencia
la imaginació i el pensament.”

Eli Raso | Educadora de la Llar d’infants Dumbo

Música
a les Bressol

“El nostre objectiu principal és introduir la música en la vida diària de l’escola com un element més que acompanya en el procés evolutiu dels infants. Enfocat de manera transversal per tal que els infants experimentin i tinguin present la música, ja no només en moments concrets, sinó també al llarg de tot el dia.”

— **Estela Lluch** | Educadora de l’Escola bressol La Blaveta

“Hem pogut conèixer noves metodologies sobre el llenguatge musical i corporal, i hem pogut aplicar aquests nous llenguatges expressius per acompanyar el creixement dels infants de l’escola. L’equip pedagògic va valorar la importància que els infants participessin d’aquesta proposta creant un espai de trobada conjunta dels tres agents principals del nostre projecte educatiu: infants, família i equip educatiu.”

— **Jessica Ruiz** | Educadora de l’Escola bressol El Cabusset

P. 124

Una parella d’infants experimenten amb el xilòfon

4

Mestres i educadores de les escoles bressol enregistren les cançons apreses a l’entorn d’aprenentatge

5, 6 i 7

Concert del professorat de L’Escola d’Arts en Viu per l’alumnat de les escoles bressol del Prat

confessin en els seus coneixements musicals per fer dels sons i els moviments una eina d’aprenentatge transversal. Conscients del potencial transformador de la música, de com vehicula emocions, de com pot unir els infants i de com millora la comunicació i l’expressió, els i les docents van ser capaços de construir ambients molt més enriquidors per a l’alumnat.

Cada centre educatiu va aplicar a l’aula aquests nous coneixements de manera diferent, sigui a través d’activitats motrius o sensorials. Hi ha una melodia adequada per a cada persona i les mestres van saber trobar-la. Per arribar a tot aquest procés, la coordinació entre els equips docents dels diferents centres va ser essencial, perquè durant aquells tres anys, les experiències i els reptes compartits van enriquir molt l’entorn d’aprenentatge. Així, arribats al curs 2019-2020 es va considerar que el projecte havia arribat a la seva fi i havia assolit l’objectiu. Els coneixements i els aprenentatges

aconseguits per les docents estaven assentats. Però que hagi acabat l’entorn d’aprenentatge no vol dir res, perquè aquells sabers continuen aplicant-se a l’aula, on la música té i tindrà una cadira d’honor sempre reservada. ●

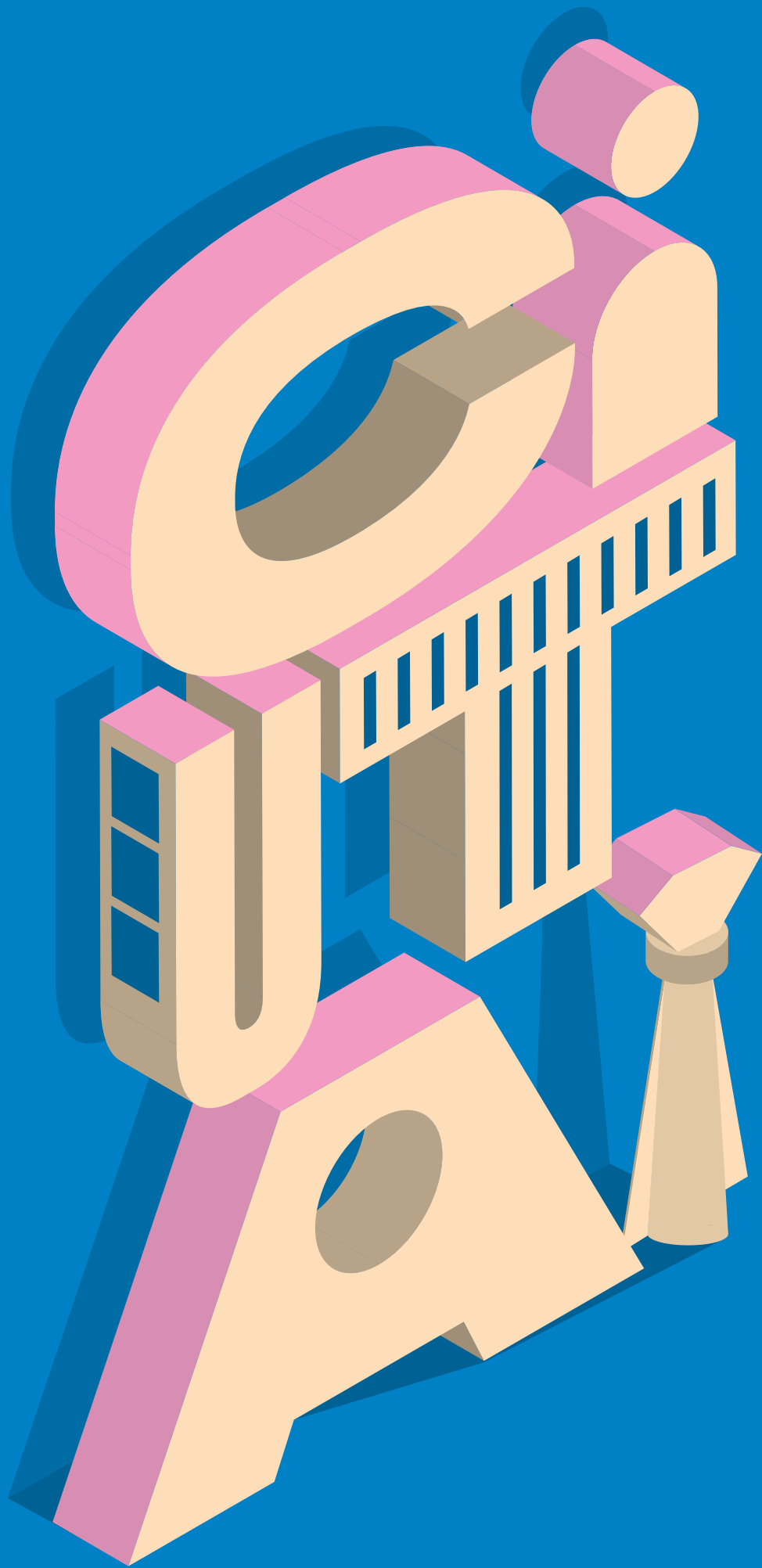
5

6

7

CONEIXEMENT DE LA CIUTAT

P130	_____	Connexions
P138	_____	Memorables
P144	_____	Remena La Nau

Generar vincles significatius amb la ciutat. Construir i participar vivencialment en la construcció i posada en valor de la memòria col·lectiva, la recerca històrica i el patrimoni. Mantenir viva la identitat i el patrimoni immaterial del Prat a través de la cultura tradicional i popular. Conèixer i viure la ciutat des d'una mirada comunitària i reflexiva.

El projecte *Connexions* proposa un treball col·laboratiu entre quatre instituts de la ciutat i el Cèntric Espai Cultural perquè els i les joves reflexionin i aportin el seu punt de vista sobre temes de l'actualitat.

Connexions

74
Alumnes

10
Professionals

1
Equipament cultural

- Cèntric Espai Cultural

4
Centres educatius

- Inst. Baldiri Guilera
- Inst. Estany de la Ricarda
- Inst. Ribera Baixa
- Inst. Salvador Dalí

▾ Inici

Curs 2016-17

▾ Participants

Alumnat de secundària

Connexions

Un espai de reflexió per al jovent

L'atenció a la diferència, la crisi de les persones refugiades, la Mediterrània o la pandèmia han estat algunes de les propostes del projecte *Connexions*. La perspectiva jove de l'actualitat és imprescindible, no només per al desenvolupament de la seva perspectiva crítica, sinó també per dotar de complexitat la reflexió adulta. L'alumnat aporta una mirada jove a l'actualitat, adquireix experiència personal i desenvolupa una visió crítica del món en què vivim.

I és precisament aquest l'objectiu del projecte *Connexions*, que proposa una temàtica comuna a quatre instituts del Prat per tal que l'alumnat de quart d'ESO i batxillerat reflexioni de diverses maneres sobre aspectes de l'actualitat que també determinen el seu dia a dia. Aquest treball de reflexió es basa en pensar conjuntament sobre una temàtica comuna, posant la perspectiva i els interessos del jovent al capdavant de la qüestió. Les temàtiques de cada any es decideixen conjuntament entre el professorat, l'alumnat i el Cèntric Espai Cultural, que és l'agent que coordina i facilita la cooperació i les sinèrgies entre els diversos centres.

Els temes es treballen des de diverses assignatures, formant part de les classes de literatura, coneixement audiovisual o arts escèniques, per exemple. D'aquesta manera, la programació educativa s'adapta en certa manera al tema escollit i els i les docents proposen diferents maneres d'abordar-lo. Es treballa a l'aula amb el suport de la lectura de llibres, el

visionament de pel·lícules o amb trobades amb persones que poden aportar experiències a cada projecte. Per exemple, s'han fet trobades amb artistes o poetes a l'aula i videotrucades amb divulgadors, i d'altres s'han desplaçat a diversos espais, com el Centre LGTBI de Barcelona, des d'on van investigar i tractar la diversitat de gènere i afectivosexual. *Connexions* facilita que l'alumnat conegui de primera mà les temàtiques que s'hi treballen.

Les temàtiques són obertes per tal que cada institut les treballi des de la perspectiva que prefereixi. És per això que la complicitat, la motivació i la predisposició del personal docent és imprescindible per assolir processos de reflexió enriquidors i multidisciplinaris. Els temes proposats, com l'any en què es va parlar de la Mediterrània, són tan amplis que donen carta blanca per tractar-los des de qualsevol assignatura. I és que parlar de la Mediterrània ens dona joc per parlar de les migracions o de les diferents cultures que l'envolten.

Múltiples respostes i múltiples preguntes

El projecte *Connexions* demostra que no hi ha un únic camí per parlar d'un tema. Cadascun dels instituts que participa acaba presentant propostes i creacions finals molt diferents. Els temes poden evocar diverses preguntes que poden ser respostes de diferents maneres, pel

P. 130

Preparació de la peça
teatral de creació col·lectiva
en format *freak show*

1

Lectura de diverses
obres de pensadors
contemporanis sobre la
temàtica de la diferència

“Hi ha una cosa d’aquest projecte que em sembla fonamental, i és que genera molta cohesió entre l’alumnat, que és el que ens cal, que desapareguin guetos, que s’igualin les maneres de fer i d’actuar, en positiu, constructivament, entre diferent alumnat.”

— **Rosa Delgado** | Docent de l’Institut Ribera Baixa

“Que tots els instituts del Prat puguem posar les idees en comú, a mi personalment m’omple, perquè coneixes també com treballa altra gent o quines idees tenen, i aquesta posada en comú crec que és molt positiva per a tothom.”

— **Pere Fernández** | Alumne de 2n de Batxillerat de l’Institut Baldíri Guilera

Connexions

3

4

5

“El projecte permet teixir ponts i consolidar xarxes entre els centres educatius de secundària i l’equipament cultural, integrant els joves en les dinàmiques del Cèntric i donant-los a conèixer els recursos que té l’equipament i dels quals poden fer ús.”

— Yolanda Quintanilla | Coordinadora del projecte (Cèntric Espai Cultural)

6

P. 134
Representació teatral
de l'alumnat
a l'auditori del Cèntric
Espai Cultural sobre
la diversitat sexual
i la identitat de gènere

3
Reflexió de l'alumnat
amb un poeta del Prat
sobre la immigració
a la Mediterrània

4
Alumna exposant
el seu discurs sobre el
mite de la caverna de
Plató a l'auditori del
Cèntric Espai Cultural

5
Joves reflexionant
sobre l'arribada de
migrants a Europa

6
Sessió de treball
a un institut sobre
art i literatura al
voltant del concepte
de l'aïllament

que fa al contingut i a la forma. I és que, al final de l'experiència, cada grup elabora i dissenya una posada en escena per explicar quins processos de reflexió ha seguit i quines conclusions n'ha obtingut.

Aquesta posada en comú es realitza, cada any, a l'auditori del Cèntric Espai Cultural, on, davant de 300 companys i companyes, els i les joves exposen la seva feina. Les posades en escena prenen diferents formats: alguns ho fan de la mà de performances teatrals i musicals, d'altres amb lectures dramatitzades i d'altres fan ús de la imatge i la fotografia. La diversitat de veus, opinions i formats acaba creant un espai per compartir molt enriquidor. Tots els instituts parteixen del mateix punt de sortida, però veure com cada grup ha estirat un fil diferent és font d'un importantíssim aprenentatge: no hi ha respostes errònies ni reflexions equivocades mentre es duïguin a terme amb perspectiva crítica i en cooperació.

Un dels punts forts de *Connexions* és precisament el fet d'afavorir el diàleg, l'escolta i l'empatia entre el grup classe, però també entre

l'alumnat de diversos centres educatius, que es posen en contacte i comparteixen els seus aprenentatges i processos. Així, la coordinació per part del Cèntric facilita que es creïn sinergies entre escoles i alumnat, que, durant tot el procés, es van trobant i posen en comú allò que han anat treballant a l'aula, tot enfortint el teixit de ciutat.

Totes les presentacions que es fan a l'acte final queden enregistrades en vídeo i es posen a disposició de tota la ciutadania, de la mateixa manera que els vídeos *making of* que mostren els processos que s'han treballat. Aquests vídeos mostren el gran potencial dels joves, que miren l'actualitat des de la seva veritat i perspectiva. El tema d'enguany tracta com ha viscut el jovent el context social, cultural i econòmic que ha generat la pandèmia, una temàtica que posa en relleu com, tot i ser poc escoltats i tinguts en compte, continuen sent protagonistes de l'actualitat. *Connexions* demostra així que tenen molt a dir i que les seves veus són tan vàlides com les de qualsevol altra persona. ●

El projecte *Memorables* posa en contacte l'alumnat de tercer d'ESO de l'Institut Estany de la Ricarda amb persones que van viure la història del Prat i van ser-ne protagonistes, creant així un vincle intergeneracional que es materialitza en un mapa sonor d'històries que expliquen el passat recent de la ciutat.

Memorables

18
Alumnes

4
Professionals

6
Persones voluntàries

1
Equipament cultural

1
Centre educatiu

- Arxiu Municipal del Prat

- Inst. Estany de la Ricarda

[↘ Inici](#)

Curs 2013-14

[↘ Participants](#)

 Alumnat de secundària
 Persones adultes

Memorables

Construir el futur a partir d'escoltar el passat

*Jo soc la Nuri Costafreda Simon, tinc 84 anys, soc filla del bar Cal Picolin i tota la vida he treballat a Cal Picolin. Així comença un dels vídeos enregistrats per l'alumnat de tercer d'ESO de l'Institut Estany de la Ricarda en el marc del projecte *Memorables* el 2019. El projecte va ser impulsat per aquest institut l'any 2014 amb l'objectiu de*

1

recuperar la memòria oral de la ciutat. Conscients que hi ha moltes veus, molts testimonis i experiències de la gent gran que, si no es recullen, es perdran, el jovent de l'Institut, acompanyat per l'equip docent, va posar fil a l'agulla per recollir històries

que ens permeten tenir una memòria visual i sonora del Prat.

Així, en aquests anys s'han entrevistat 51 persones diferents de diversos àmbits relacionats amb el patrimoni, la cultura, l'esport, la indústria o el lleure. Aquesta tasca d'investigació proposa una feina rigorosa per a l'alumnat que decideix dedicar el seu servei comunitari a aquest projecte. Tant és així, que el 2016 el projecte *Memorables* va guanyar el primer premi del Mobile History Maps,

gràcies al mapa sonor que van crear arran de la història de la indústria al Prat.

A partir del curs 2017-2018, el projecte *Memorables* s'incorpora a InterECCions i des d'aquell moment s'enforteix la relació amb l'Arxiu Municipal, que ja existia des del començament. Els resultats de les investigacions es poden trobar al web de l'institut i també es recullen en el marc d'una exposició de temàtica local del programa de Patrimoni Cultural. La temàtica treballada cada any és triada per l'Institut i l'Arxiu a partir del calendari expositiu previst aquell any. Així, *Memorables* compta amb un espai propi amb l'explicació del projecte i en el qual també es poden veure les converses amb els testimonis recollides en vídeos gravats i editats per l'alumnat mateix.

La història recent explicada per joves

Memorables aporta la mirada i la perspectiva dels i les joves en una temàtica local que té poca visibilitat en el programa educatiu. Així ha estat durant els darrers anys, en els quals s'ha treballat sobre la indústria pratenc, el lleure a la ciutat, la indumentària o la repressió franquista. Per tant, s'hi poden trobar entrevistes de tot tipus: des de treballadors o treballadores d'empreses emblemàtiques fins a persones amb històries personals colpidores.

P. 138

Testimoni narrant les seves vivències a les festes de Sant Joan del barri de la Barceloneta

1

Un testimoni explica la història sobre la seva àvia, que va estar en una presó de dones

L'Arxiu Municipal del Prat explica a l'alumnat de secundària com preparar les entrevistes

“Memorables és fer memòria oral de vivències de gent del Prat. A banda de l’interès de les pròpies històries, hi ha un aspecte intergeneracional molt interessant, tant per als entrevistadors, alumnes de 3r d’ESO, com per als entrevistats, que acostumen a ser gent gran. Per als alumnes acaba essent un aprenentatge del passat per viure amb més atenció el present.”

Memorables

“Ens hem acostumat massa a no escoltar persones que tenen molt a dir, i això fa que es perdin elements culturals molt valuosos. Projectes com aquest fan que el jovent del poble pugui gaudir d'aquests aprenentatges.”

— **Valentina Piamba, Judit Portero i Laura Zambrana** | Alumnes de Servei Comunitari de l'Institut Estany de la Ricarda

“M'agradaria resumir amb poques paraules les meves vivències amb infants i joves. Puc dir que en totes les edats l'experiència ha estat meravellosa. Sempre he cregut que la infantesa i més tard la joventut son les millors etapes de la vida. He après molt d'ells i crec haver intentat orientar-los el millor que sabut.”

— **Magda Busquets** | Ciutadana entrevistada

3
L'Arxiu Municipal del Prat realitza una visita guiada de l'exposició a l'alumnat del Servei Comunitari

4
Alumnat visitant l'exposició “Aquí hi ha tela!” després de fer la formació a l'Arxiu

5
Entrevista de l'alumnat a una veïna per documentar les seves memòries sobre l'estiu al Prat

6
Alumnat i docents de l'institut assisteixen a la inauguració de l'exposició “Les dones a la fàbrica”

Assolir una gran varietat de testimonis és un dels reptes principals del jovent que participa en *Memorables*. Parlar i entrevistar diverses persones enriqueix la seva perspectiva i, a més, els ajuda a millorar el coneixement històric sobre la ciutat, així com la capacitat d'escolta, l'empatia i la perspectiva crítica que es necessita per a qualsevol investigació.

Per dur a terme aquesta tasca, l'alumnat de tercer d'ESO rep una formació de la mà de tècniques de l'Arxiu Municipal, que els ensenyen metodologies de recerca i eines per

3

treballar les fonts orals. Aquests aprenentatges, a més a més, tenen molta vinculació i els resulten molt útils de cara al treball de recerca que desenvoluparan en cursos posteriors. És per això que un dels aspectes pedagògics que més destaca del projecte *Memorables* és la capacitat de treballar transversalment: les temàtiques treballades en les entrevistes es vinculen amb els ensenyaments d'història a l'aula i amb les competències que s'han d'assolir per al projecte de recerca.

I, més enllà dels aprenentatges acadèmics que es puguin obtenir al llarg d'aquest procés d'investigació i les entrevistes, un dels bagatges més importants d'aquest projecte és facilitar la relació entre generacions diferents de la ciutat. Posar en contacte joves d'ESO amb persones grans del Prat genera un vincle entre la ciutadania de gran importància. A través del contacte directe entre els protagonistes de la història del Prat, el jovent recupera la memòria històrica de la ciutat i entra en contacte amb un passat que ha fet que el municipi sigui allò que és avui. ●

4

5

6

El projecte en xarxa *Remena La Nau* relaciona alumnes de secundària, educació infantil i educació especial amb les entitats de cultura popular i tradicional per tal que, des de la infància, aprenguin de manera participativa la tradició i el present festiu de la ciutat.

Remena la Nau

157
Alumnes

25
Professionals

4
Equipaments i programes
culturals

- Arxiu Municipal del Prat
- La Nau de Cultura Popular
- Programa de Cultura Popular
- Programa de Patrimoni Cultural

6
Centres educatius

- Esc. Bressol La Granota
- Esc. Bressol Sol Solet
- Esc. del Parc
- Esc. Educació Especial Can Rigol
- Inst. Estany de la Ricarda
- Llar d'Infants Dumbo

1
Entitat educativa

- AMPA Institut Estany de la Ricarda

1
Entitat cultural

- El Nus. Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional Catalana del Prat

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumnat d'infantil, secundària
i Educació Especial

Remena la Nau

Compartir la cultura tradicional amb els centres educatius

Quan el Seguici Popular Festiu pren els carrers, encapçalat pels dansaires, els gegants que ballen al so de la música, els castellers que s'alcen i els grups de foc que il·luminen amb les seves espurnes la nit que ja arriba, sabem que han començat les festes majors. Aquestes mostres de cultura tradicional són, a més de moments d'alegria, testimonis que expliquen un relat característic de cada ciutat. Conèixer aquesta cultura és formar part de la comunitat i fa créixer el sentiment de pertinença a una ciutat. És per això que traslladar aquests vincles a les persones més joves és part essencial d'un projecte educatiu que considera els infants ciutadans de ple dret.

I és aquest l'objectiu del projecte en xarxa *Remena La Nau*, que treballa per connectar l'educació i la ciutat a través de la cultura popular i tradicional del Prat. Aquesta presa de contacte es realitza gràcies a la cooperació de l'espai La Nau, que és la seu de la federació d'entitats El Nus, que aplega deu entitats del seguici cultural de la ciutat: l'Associació Geganteria Recreativa del Prat, l'Associació Geganteria Delta, els Amics de la Sardana, els Castellers, la Colla Bastonera, la Colla Dansaire Picacrestes, la Colla de Diables, La Cultural dels Sants Metges, el Ball de Diables i els Trabucaires del Prat. És aquest espai l'encarregat d'apropar

la cultura popular i tradicional a l'alumnat i donar a conèixer a tota la ciutadania la feina que hi ha darrere d'un espectacle.

El projecte *Remena La Nau* entra a les aules i proposa a l'alumnat de tercer d'ESO realitzar el seu servei comunitari vinculat a la cultura popular. Aquests alumnes reben una formació a La Nau sobre la història de cada entitat, com treballen i què aporten a la ciutat. Però aquest coneixement no es queda només en les ments de l'alumnat, sinó que el servei comunitari es basa a traslladar aquests sabers als membres encara més joves de la ciutat. Després d'haver rebut aquesta formació, de familiaritzar-se amb les particularitats de cada entitat i disciplina i conèixer a fons els detalls del seguici festiu del Prat, els i les joves voluntàries transmeten aquestes nocions a l'alumnat de diversos centres d'educació infantil i de l'escola d'educació especial.

I aquí ve el repte: el jovent que realitza el servei comunitari ha de dissenyar un conte que es pugui adaptar als diferents nens i nenes que el sentiran, així com al seu nivell de comprensió. Es tracta d'una història que acompanya en un viatge per la cultura popular i tradicional de la ciutat, envoltada de músiques i amb una posada en escena atractiva i cridanera.

P. 144
Alumnat i famílies
gaudint de la "Festa
de Remena La Nau"

1
Dibuix fet per un
infant sobre la cultura
popular del Prat

2
Grup d'alumnes
d'infantil preparant
un dibuix del bestiar
popular català

2

“Aquesta experiència ha permès als nostres alumnes desenvolupar les seves capacitats per incloure’ls dins del nostre entorn amb èxit. Desenvolupant un aprenentatge significatiu, funcional, potenciant un treball d’autonomia, habilitats socials i fomentant un acompanyament emocional.”

Remena la Nau

Composició amb les
creacions dels infants
representant elements
del seguici festiu del Prat

Remena la Nau

L'objectiu d'aquest conte, que els i les joves voluntàries explicaran a les aules d'infantil i de l'escola de Can Rigol, és que les persones que l'escoltin puguin comprendre la importància de la cultura tradicional. El projecte compta

amb l'assessorament i l'acompanyament dels programes municipals de Patrimoni Cultural i de Cultura Popular.

Traspàs de coneixements a l'abast de la ciutat

Durant tot el procés de creació i disseny

dels contes, els i les joves voluntàries han estat acompanyades d'un artista multidisciplinari que també assessora les aules d'infantil i de Can Rigol. Un cop els contes han estat explicats, arriba el moment de plasmar en creacions artístiques els nous coneixements sobre la cultura popular. Així, els infants fan dibuixos o creen escultures amb materials quotidians que representen les diferents disciplines festives que es poden trobar a la ciutat. Des de dibuixos de focs d'artifici fins a murals creats amb l'estampa dels punys dels més menuts, tot representant els castells. Totes aquestes creacions es digitalitzen i es col·loquen, juntes, en una lona per cada centre educatiu que s'exposa en format gegant a la façana de La Nau.

Així, en aquest recinte dedicat a la cultura popular, s'obre i es tanca el cercle: al final de

La cultura tradicional és història de la ciutat, però també és present. Posar en contacte els infants amb la cultura és enfortir aquesta xarxa i fer-los sentir part d'un entorn de ciutat que també és seu.

curs cada escola mostra les seves creacions a l'espai expositiu de La Nau durant la festa final del projecte, on tota aquesta tramesa de coneixement popular queda a l'abast de la ciutadania, juntament amb les lones, que plasmen el treball en xarxa realitzat durant tot un any. Aquest és un moment important per a l'alumnat i el professorat dels diversos centres educatius, així com per a les entitats que han participat en el projecte, ja que es troben físicament, posant en comú les seves experiències i generant vincles de pertinença a la ciutat.

Aquest és un procés de treball en què participen diversos actors de la ciutat i, per això, està en contínua transformació i construcció. Així, tan important és el camí com el destí, i és per aquest motiu que el projecte *Remena La Nau* finalitza amb un vídeo que mostra el *making of* de tota aquesta feina, per deixar palès el procés d'escolta, connexió i aprenentatge que s'ha dut a terme. I és que la cultura tradicional és història de la ciutat, però també és present. Posar en contacte els infants amb la cultura és enfortir aquesta xarxa i fer-los sentir part d'un entorn de ciutat que també és seu. ●

7

7

Alumnes del Servei Comunitari expliquen el relat creat per elles mateixes als infants

8

Sessió formativa de les entitats del Nus per l'alumnat de Servei Comunitari

9

Infants d'una escola bressol ballant una dansa tradicional amb l'alumnat de Servei Comunitari

8

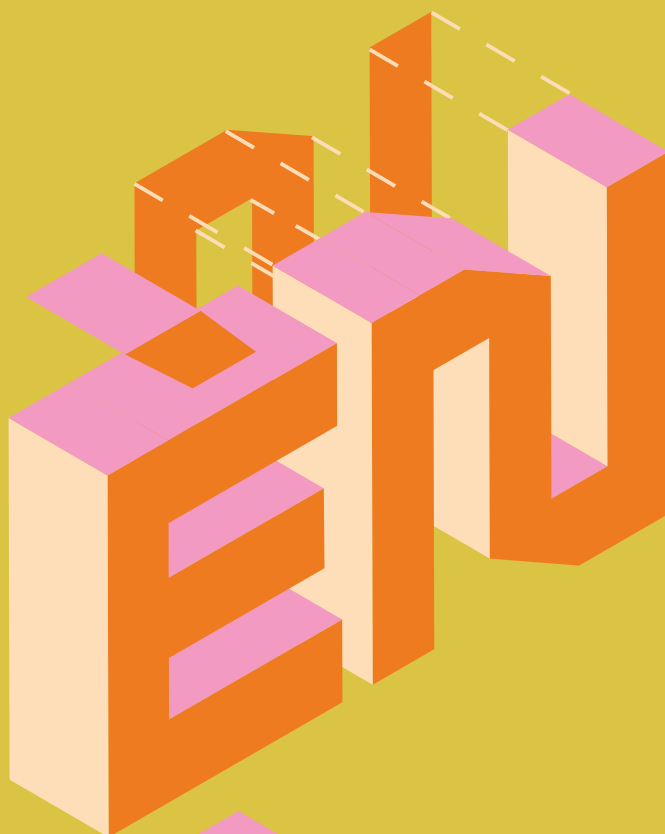
“És una oportunitat per donar a conèixer la cultura popular tant a la gent jove com als més petits i les seves famílies. Les entitats que formem part de La Nau podem transmetre els valors de les nostres festivitats de la cultura popular i tradicional al jovent.”

— **Ismael Glück** | Membre d'El Nus (Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional del Prat)

“Apropar el patrimoni cultural i seguici popular a l'escola bressol ens ha permès que els infants des d'una edat molt primerenca gaudeixin del primer contacte amb la cultura popular i tradicional, coneguin on viuen i què hi ha al poble. Aquesta iniciativa posa en valor el nostre patrimoni i fa que perduri en el temps.”

— **Mireia Palau** | Directora de l'Escola bressol La Granota

CONEIXEMENT CIENTÍFIC, TECNOLÒGIC I DIGITAL

P154 _____ La ciència del vol

Impulsar el pensament científic des de la curiositat i la participació activa. Observar i preguntar per entendre el món, investigar per obtenir coneixement fonamentat. Identificar problemàtiques i reptes comuns des d'una mirada crítica i comunitària, imaginant des de la ciutadania respostes creatives i transformadores.

El projecte en xarxa *La ciència del vol* proposa la col·laboració entre centres educatius i equipaments culturals per fer del pensament científic un espai de treball en comú. Metodologia científica, experimentació i imaginació per explicar el món que ens envolta i passar a l'acció.

La ciència del vol

➤ Inici

Curs 2017-18

➤ Participants

Alumnat de primària i de secundària
Persones adultes

La ciència del vol

Pensament crític des de la ciència, la tecnologia i la cultura digital

Per què volen els ocells? I els avions? Com podem fer més sostenible la recollida de residus? Com podem millorar el barri del futur? Preguntar i preguntar és una de les bases del mètode científic i és aquesta metodologia d'investigació i aprenentatge la que es vol apropar a l'alumnat i a la ciutadania del Prat per potenciar-ne el pensament científic. El curs 2020-2021 ha estat el de l'estrena de *La ciència del vol*, un projecte que ha suposat un treball de reflexió i treball en xarxa intens.

La concepció d'aquest projecte es remunta al curs 2017-2018, quan es va crear el laboratori de l'àmbit Científic, tecnològic i digital. En aquest espai de treball en xarxa, s'hi van ajuntar sis centres educatius, el CRP i els centres cívics Sant Jordi-Riera Baixa i Jardins de la Pau. Després de posar en comú inquietuds i ambicions, el curs següent va arrencar la primera prova pilot: *Investiguem, inventem per ser més sostenibles*. Aquest projecte neix d'una posada en comú complexa, que va donar com a resultat la voluntat de treballar la sostenibilitat. Cada centre, partint d'aquesta premissa, va estirar d'un fil diferent que el va portar a treballar temàtiques diferents des de diverses metodologies. Alguns van centrar-se en el consum responsable

de l'aigua; d'altres, en el reciclatge de residus. Uns van treballar amb eines més clàssiques com els vídeos i d'altres van innovar un xic més i van crear videojocs fent ús de l'*Scratch*, una eina de programació bàsica. Inclús hi va haver un grup que va dissenyar un hort domotitzat que es regava automàticament, depenent de la temperatura i el temps atmosfèric, fent servir la tecnologia Arduino. Aquests experiments van ser possibles gràcies a la motivació del professorat, que els encabien al projecte de centre des de diverses assignatures. També va ser imprescindible la col·laboració dels dos centres cívics, que entraven puntualment a les aules per guiar l'alumnat i aconseguir així apropar les seves línies de treball en cultura digital als centres del seu territori. Aquesta primera prova va tenir conseqüències molt positives, que van derivar en la interrelació d'alguns centres. En el cas de l'institut Baldri Guilerà, l'alumnat que feia servir *Scratch* va anar a l'escola Bernat Metge per ajudar alumnes més menuts amb el disseny. Aquest talent per a la programació també va traspasar les fronteres de l'aula, com en el cas d'uns exalumnes de l'escola Charles Darwin, a qui el Centre Cívic Jardins de la Pau va oferir un espai per crear videojocs i assessorar altres joves. *Investiguem,*

“Aquest programa ens ha brindat l’oportunitat de compartir i teixir projectes amb altres centres educatius, culturals i entitats de la nostra ciutat. Oferint al nostre alumnat diferents maneres de treballar i adquirir coneixements dins l’àmbit, i poder gaudir del mètode científic a l’aula.”

— **Cristina Marchan** | Cap d’estudis de l’Escola Galileo Galilei

Alumnat de primària realitzant activitats d’Scratch durant la “Fes-t@Lab” al Centre Cívic Jardins de la Pau

Centre cívic, escoles de primària i entitats locals proposen millores pel futur del Prat a partir de la ciència del vol

La ciència
del vol

“Un dels objectius del centre cívic és el de treballar la ciència des del punt de vista comunitari, de la ciència ciutadana, fomentant una implicació de la ciutadania en la construcció de solucions comunes i reforçant el seu paper com a agent actiu i crític.”

Laura Quinto | Directora del Centre Cívic Palmira Domènech

P. 158-159

Preparació del
llançament d'un coet
elaborat pel propi
alumnat

5

Alumnat aprofundint en
el mètode científic a
partir de l'experimentació
amb les forces implicades
en el vol

6

Alumnat comparant
les trajectòries
recorregudes pels seus
avions de paper

7

Sessió d'entorn
d'aprenentatge del
projecte *Investiguem,
inventem per ser
més sostenibles*

5

8

Alumnat de primària
programant un robot
durant la "Fes-t@ Lab
al Centre Cívic Sant
Jordi - Ribera Baixa

6

inventem per ser més sostenibles va acabar amb una gran festa, en la qual tots els nens i nenes van assistir als dos centres cívics per visionar els productes finals, experimentar i programar amb robots i testejar els videojocs dissenyats pels seus companys i companyes.

Una empenta més

Tot i que aquest projecte va donar fruits interessants i va plantar llavors per a iniciatives futures, el curs següent tots els agents implicats van acordar focalitzar els esforços a construir un projecte comú més centrat en la metodologia

científica. És per això que en aquest punt del desenvolupament es va cercar l'assessorament d'especialistes com el CESIRE (Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa). A més, també s'hi va sumar el centre cívic Palmira Domènech, amb una línia de treball enfocada a la ciència ciutadana, que va esdevenir el pal de paller per als mesos següents i es va convertir en el referent de ciutat i dels centres educatius.

Aquests actors van decidir que la temàtica del curs

vinent seria el vol. Investigar per què volen les coses que volen, quins éssers vius volen i quin impacte té l'aeroport, entre altres preguntes. Es van traçar els punts de connexió entre escoles i el centre cívic i, amb l'acompanyament

del CESIRE i el CRP, es va dissenyar el projecte, que acabaria sent batejat com *La ciència del vol*. Docents i dinamitzadores dels centres cívics van rebre formació del CESIRE per entendre com desenvolupar la metodologia científica amb l'alumnat i la ciutadania, i poder dissenyar i pensar com es vehicularien els projectes entre els centres i amb la ciutat. Aquesta iniciativa, però, es va haver d'ajornar al curs següent.

Això, però, no ha frenat els centres educatius ni La Palmira, que, aquest curs 2020-2021, han posat fil a l'agulla i, juntament amb la Biblioteca Antonio Martín i acompanyats per expertes en activitats científiques i culturals de la cooperativa NUSOS, han acabat de dissenyar i dur a terme els projectes. Així doncs, els centres educatius han comptat amb el suport de NUSOS per concretar les sessions i aterrar la metodologia científica a l'aula amb experiments relacionats amb el vol. També amb aquest acompanyament expert, el centre cívic ha creat una proposta col·laborativa de projecció del futur de la ciutat en la qual han participat diverses entitats del territori i l'alumnat ha pogut posar en pràctica els coneixements adquirits.

Tot estudiant el vol, la ciència ha arribat a les aules del Prat per quedar-s'hi i seguir construint. El mètode científic ha impregnat el dia a dia d'alguns centres i grups classe que, vinculats a La Palmira, continuen treballant sobre reptes del seu entorn que es poden resoldre amb reflexió i experimentació, aplicació d'aprenentatges i molta imaginació. Un procés que tindrà la seva cloenda al cicle Octubre Ada Lovelace, organitzat pel centre cívic. Però l'aprenentatge més important que deixa *La ciència del vol* no es dona a través dels resultats obtinguts ni del producte final, sin del procés que s'ha dut a terme per arribar-hi. La ciència ensenya molt més que no pas per què volen els avions. Ensenya a pensar, a qüestionar i a dubtar des d'un sentit crític i constructiu, des del pensament científic. ●

7 i 8

“Ens ha agradat saber que la ciència està al nostre voltant, plantejar hipòtesis i trobar solucions per nosaltres mateixos. També utilitzar la creativitat per transformar un simple paper en un avió i perfeccionar-lo i, no només això, també moure un cotxe a partir de l'acció-reacció. Ara tothom està motivat per fer experiments!”

Direcció editorial

Cristian Añó Frohlich

Edició de continguts

Cristian Añó Frohlich

Cristina Castells Tort

Redacció

Lluís Mijoler Martínez

Pilar Eslava Higuera

Jordi Baltà Portolés

Mireia Civís Zaragoza

Edgar Iglesias Vidal

Judit Vidiella Pagès

Sandra Vicente Barreira

Cristian Añó Frohlich

Cristina Castells Tort

**Coordinació i edició
de continguts
dels projectes**

Anna Aragó Vendrell

Andrea Arasa Catalán

Anna Colominas Abelló

Alba Tor

Coordinació gràfica

Andrea Arasa Catalán

Amb la col·laboració de

Marta Ardiaca Calonge

Laia Campaña Pallarès

Núria del Campo Balada

Carla Escudero Lorite

Miriam Farré Ros

Marga Gómez Inglada

Daniel Gasol

Leticia Marfil Martín

Montse Morillas Esteban

Ramon Moya Casanovas

Marta Paniagua Puigbert

Olga Paretas Sierra

Yolanda Quintanilla Jiménez

Carmen Sedano Latorre

Jordi Umbert Juliana

Carme Villén Pérez

Amb les aportacions de

Alumnat de 5è de

l'Esc. del Parc

Jaume Aldabó

Maite Porras

Begoña Balañá

Magda Busquets

Paula Caballero

Esther Cabello

Martí Castellarnau

Martín Cayado

Xavi Cebrián

Maria Pilar Cerezo

Olga Clavel

Isabel M. Chacón

Núria del Campo

Rosa Delgado

Adam El Ghrim

Miriam Farré

Patricia Farré

Pere Fernández

Sol Galatro

Sebastià Garcia

Ismael Glück

Andrés González

Betina Iglesias

Núria Inés

Sílvia de la Riba

Estela Lluch

Judith Lucha

Cristina Marchan

Maria Martínez

Ana Obanda

Mireia Palau

Gabriella Palazzotto

Marta Pere

Valentina Piamba

Judit Portero

Joan Puigmalet

Yolanda Quintanilla

Laura Quinto

Vanessa Ramos

Eli Raso

Alessandra Rivell

Alejandro Rodríguez

Alicia Romero

Jessica Ruiz

Carmen Sedano

Dolors Sorroche

Vanesa Valero

Laura Zambrana

Oficina Tècnica d'Interseccions

Centre Cívic Jardins de la Pau

Jardins de la Pau, s/n

08820 El Prat de Llobregat

933790050 ext. 5997

interseccions@elprat.cat

www.elprat.cat/interseccions

Producció

Oficina Tècnica

d'Interseccions

Disseny i maquetació

Durana Durana

Correcció

Josep MasPOCH

Fotografies

Imatges cedides

per l'Ajuntament

del Prat i persones

col·laboradores

del programa

Impressió

Comgrafic

Dipòsit legal

B 13471-2021

Juliol 2021

Ajuntament del
Prat de Llobregat

INTERSECCIONS
EDUCACIÓ
CULTURA
COMUNITAT